Delavska enotnost

GLASILO GLAVNEGA ODBORA ESS

Leto III. štev. 48. Ljubljana 28. novembra 1947 Cena din 3

Posvetovanje zastopnikov sindikatov Jugoslavije, Bolgarije, Romunije in Albanije v Beogradu

V Beogradu je bilo 18. novembra posvetovanje predstavnikov sindikalnih gibanj držav Južnovzhodne Evrope pod predsedstvom tovariša Djure Salaja, predsednika Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije ter člana Izvršilnega odbora Svetovne sindikalne federacije. Posvetovanje so sklicali na pobudo gibanj Jugoslavije, Bolgarije, Romunije in Albanije ter v sporazumu z generalnim tajnikom Svetovne sindikalne federacije Louisom Saillantom zaradi organiziranja čim bolj redne zamenjave praktičnih izkušenj, ustvarjenja tesnih stikov med sindikalnimi gibanji v omenjenih državah in v skladu z osnovnimi nalogami in cilji Svetovne sindikalne federacije.

O razširjenju in utrditvi medsebojnih stikov so na posvetovanju sklenili na podlagi prejšnjih dogovorov med posameznimi sindikalnimi središči tele ukrepe:

a) delečitev stalnih ali začasnih delegatov pri centralnih sindikalnih vodstvih posameznih držav;

b) zamenjava stalnih ali začasnih dopisnikov centralnih sindikalnih glasil;

c) pošiljanje delegatov na vse važnejše kongrese, plenume, konference in manifestacije sindikalnih gibanj v drugih državah;

d) redna zamenjava vsega sindikalnega tiska;

e) vzajemno gostovanje umetniških društev in skupin;

f) obisk sindikalnih funkcionarjev-predavateljev zaradi organiziranja predavanj za sindikalne aktive o razvoju in stališču sindikalnega gibanja v dotičnih državah;

g) obisk udarnikov, novatorjev in racionalizatorjev zaradi praktičnega prenašanja izkušenj s področja proizvodnje;

h) zamenjava delavcev v letoviščih in počitniških domovih na podlagi reciprocitete;

i) sklicanje podobnih periodičnih posvetovanj glede posameznih sindikalnih vprašanj;

Vsi ti ukrepi, katerih cilj je razvijanje vzajemnih bratskih odnosov med sindikalnimi gibanji Jugoslavije, Bolgarije, Romunije in Albanije bodo znatno prispevali k nadaljnji krepitvi enotnosti delavskega razreda v vsaki državi, zlasti pa k utrditvi enotnosti delavskega razreda na Balkanu v okviru Svetovne sindikalne federacije k poglobitvi prijateljskih odnosov med narodi teh držav, s tem pa k ohranitvi in obrambi miru v tem delu Evrope, na čemer niso zainteresirani samo balkanski narodi, temveč tudi vse napredno človeštvo.

Na posvetovanju so tudi obravnavali politični položaj v tem delu Evrope in so soglasno poudarili potrebo, da sindikalna gibanja organizirajo čim širšo propagando proti delovanju ameriških in angleških imperialistov, razkrinkavajo njihove reakcionarne teorije in napadalne načrte, ki so naperjeni proti nacionalni neodvisnosti in demokratičnim svoboščinam vseh narodov na svetu.

Posvetovanje je posvetilo posebno pozornost položaju v Grčiji. Vsi delegati so v imenu svojih sindikalnih središč enodušno izrazili ogorčen protest proti današnjemu položaju v Grčiji, ki so ga povzročili ameriški in angleški imperialisti z zasužnjevanjem grškega ljudstva in s surovim nasiljem monarhofašističnega režima nad delavskim razredom ter grškim ljudstvom sploh.

S posvetovanja so poslali brzojavko Svetovni sindikalni konfederaciji v zvezi s položajem v Grčiji, ki je nastal zaradi vmešavanja angloameriških imperialistov v kateri zahtevajo, naj da Svetovna sindikalna federacija pobudo za ustanovitev komiteja za pomoč Grčiji v vseh državah in naj pozove delavce vsega sveta, v prvi vrsti pa delavce v Anglije in Ameriki, da aktivno moralno-politično podprejo osvobodilno borbo grškega ljudstva in pričnejo zbirati finančna in druga gmotna sredstva za pomoč žrtvam monarhofašističnega nasilja v Grčiji.

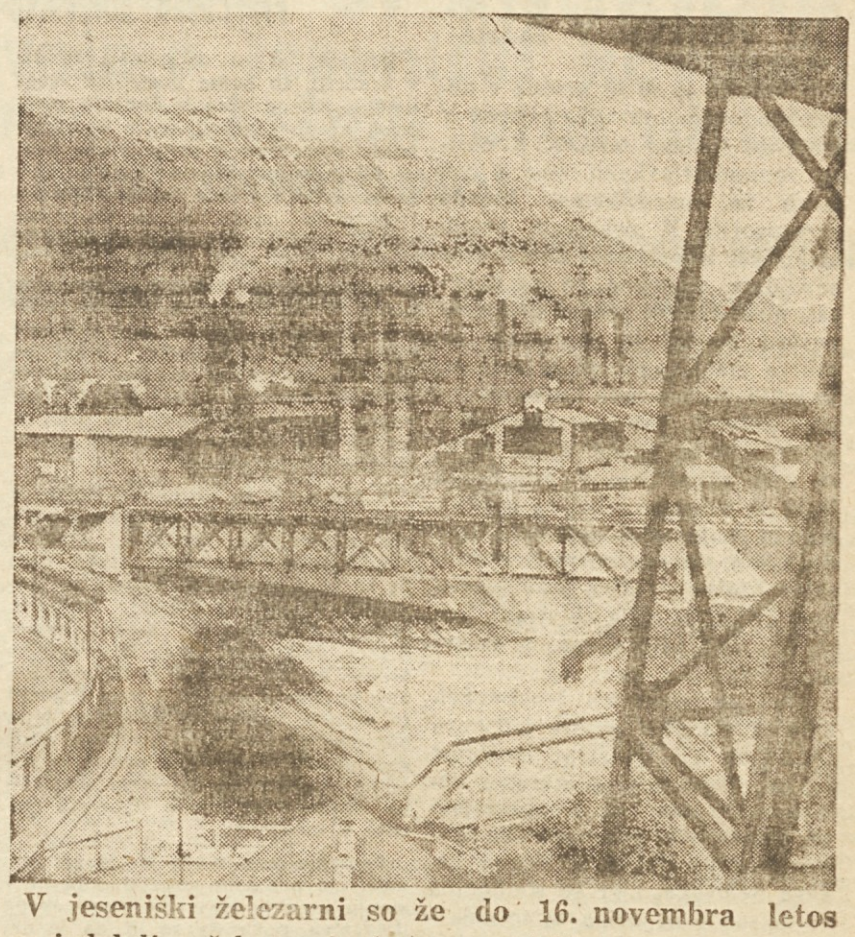

V jeseniški železarni so že do 16. novembra letos izdelali več kot polovico vsega jekla v Jugoslaviji

1943 - 29. NOVEMBER - 1945

Preteklo leto je bilo prvo leto našega planskega gospodarstva, ki bo dvignilo našo domovino iz zaostale dežele v ekonomsko, napredno in neodvisno deželo. Zaradi velike požrtvovalnosti in delovnega poleta našega ljudstva, se petletni plan v prvem planskem letu v glavnem izpolnjuje. To dokazujejo podatki o rezultatih prvega polletja planskega leta in pravtako podatki nadaljnje mesečne in dnevne evidence. To dokazuje zgraditev največjega dela v prvem planskem letu — proga Šamac—Sarajevo — pred določenim rokom. To pravtako dokazujejo velike gradnje okrog 200 velikih objektov, izmed katerih so mnogi že dograjeni. To dokazuje proizvodnja novih strojev in prometnih sredstev, ki smo jo prvič v naši zgodovini dosegli v letošnjem letu.

Vsi ti veliki uspehi in ves ta delovni polet je bil možen zaradi tega, ker je pri nas bila zrušena protiljudska oblast kapitalističnih hegemonističnih klik z monarhijo na čelu ter izbojevana oblast delovnega ljudstva, nova ljudska država, s pomočjo katere je delovno ljudstvo spremenilo tudi družbeno ekonomsko strukturo naše dežele in začelo v naglem tempu graditi socializem. Temeljna kamna na tej poti našega ljudstva, njegova temeljna uspeha, ki sta bila na tej poti izvojevana, sta:

29 november 1943 in

29. november 1945.

29. november 1943 je prišel tisti čas, ko so naši narodi na temelju doseženih uspehov v osvobodilni borbi na II. zasedanju AVNOJ-a v Jajcu proglasili svojo vrhovno ljudsko oblast (AVNOJ), svojo prvo vlado (NKOJ), postavili temelje federativni ureditvi Jugoslavije ter dejansko z odlokom ukinili monarhijo in odvzeli predstavniške pravice hegemonistični, kapitalistični begunski kliki.

29. novembra 1945 pa je bila z deklaracijo Ustavodajne skupščine na svečan način proglašena Federativna ljudska republika Jugoslavija ter tako ustavnopravno potrjeno že obstoječe stanje.

Tako je datum 29. novembra vezan na temeljne pridobitve naših narodov, na pridobitve, ki so ključ naših uspehov tudi v zadnjem letu.

Naši narodi slavijo svoj veliki državni praznik

Danes bodo proglašeni najboljši udarni kolektivi po vsej naši državi in končni računi novembrskega tekmovanja so zaključeni. In ko na ta dan slavimo obletnico rojstva nove, Titove Jugoslavije, je tako v slavje povezano vse najboljše, kar naši narodi premorejo. Delovno ljudstvo naše svobodne države proslavlja to našo največjo obletnico z delom, ker se zaveda, da je ta datum vezan na vse, kar danes velikega že ima, ker občuti, kako postaja delo le v taki državi lahko vir sreče, veselja in blagostanja za vse delovne ljudi domovine.

Ko so novembra meseca 1943 potovali iz vseh delov Jugoslavije delegati na II. zasedanje AVNOj-a — Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije — je bila Jugoslavija ena sama velika rana in vse povsod so gorele vasi, so trohnele žrtve Hitlerjevih, Mihajlovičevih, Nedičevih, Paveličevih in Rupnikovih klavcev. Vse zveri v človeški podobi so zmobilizirali v pohod proti poštenemu, domovini in sebi zvestemu ter predanemu ljudstvu, ki se je sam pričel kovati svojo usodo in svojo bodočnost.

Na II. zasedanju AVNOJ-a, 29. novembra 1943 v Jajcu, tedaj, ko je od Soče pa do Ohrida plamtela najsrditejša borba dobrega, pravičnega, zdravega in plemenitega z najbolj ostudnim, grdim, podlim vseh časov, so bili postavljeni temelji, temelji sadov naše nadčloveške borbe, temelji ljudske, Titove Jugoslavije. Kaj je bistvenega od teh zgodovinskih sklepov? Potrditev in uzakonitev demokratične ljudske oblasti, federativna ureditev notranjega sožitja naših narodov v enotni državni skupnosti, v federativni Jugoslaviji ter obračun z emigrantsko in doma ostalo protiljudsko reakcijo, ki se je povezala z okupatorji v skupni borbi proti našim narodom.

Zmagovali smo do teh sklepov, zmagovali smo po teh sklepih še odločneje. Na ta dan so narodi Jugoslavije podelili svojemu vodji naziv maršal kot svojemu najboljšemu sinu, ki je visoko dvignil zastavo odpora Tovariš Kardelj pravi v knjigi »Pot nove Jugoslavije«, ko govori o II. zasedanju AVNOJ-a v zvezi z imenovanjem tovariša Tita za maršala Jugoslavije, takole: »Uspeh te borbe je bil mogoč samo zaradi tega, ker so narodi Jugoslavije vedeli, da je ta Titova zastava obenem zastava resnične ljudske demokracije in narodne enakopravnosti. Danes je jasno, da je bila ideja bratstva in enakopravnosti narodov Jugoslavije ter resnične ljudske demokracije pogoj za uspešno borbo proti okupatorju, kajti prav ona je vlila našim narodom nezlomljivo voljo, da ne odložo orožja prej, dokler ne bo pognan zadnji okupator z naše zemlje in dokler ne bodo uresničene njihove nacionalne in demokratične težnje. Če bi narodi Jugoslavije tega ne storili, bi bili danes brezpravni sužnji fašističnih imperialistov, pokorno orodje v rokah okupatorjev, ponižani in tlačeni, brez ponosa in časti. Imenovanje Tita za maršala Jugoslavije je obenem odgovor narodov Jugoslavije klevetnikom Komunistične partije Jugoslavije, iz katere je Tito zrasel, katere vodnik je postal in ki je od vsega početka postavljala ideje bratstva in enakopravnosti narodov Jugoslavije ter resnične ljudske demokracije kot osnovni pogoj za zmago nad okupatorji.«

Naši sovražniki zelo radi govore in trdijo — da bi zmanjšali ugled naše Partije in naših narodov — da se imamo zahvaliti naši zmagi zgolj nekemu slučaju, nekakršnemu srečnemu naključju, da nosi zasluge za našo zmago terenska prikladnost naše domovine, izčrpanost okupatorja itd. Mi pa vemo, da to ni res, temveč da je prišlo do naše zmage zaradi dolgoletne in srdite borbe delavskega razreda pod vodstvom Partije proti vsem predhodnikom fašistično-imperialističnih režimov že v predaprilski Jugoslaviji. Mi vemo še nadalje in to tudi občutimo s srcem in razumom, da je bila zmaga Oktobrske revolucije, ki je potrdila vse nauke Marksa, Engelsa in Lenina ena od začetnih členov v verigi dogodkov, ki so pripravljali organizirano obliko zaktivizacije naših ljudskih množic v okviru Ljudske fronte s Partijo na čelu. Nadalje vemo, da je okupacija le sprožila v nas tisto, kar se je sprožiti moralo — oborožen odpor. Naš oborožen odpor se je v nadaljnjem razvoju spremenil v vsesplošno, ljudsko, federativno republiko, Titovo Jugoslavijo.

Tega se mi dobro zavedamo. Danes praznujemo to našo največje obletnico ob zaključku prvega leta naše prve petletke. Mi vemo, da so tudi petletke rezultat nezadržnega razvoja sadov naše ljudske revolucije. Kot ni bila mogoča zmaga našega orožja samo po nekem primeru, tako so bili potrebni tudi za prvo petletko pogoji, ki združujejo pridobitve osvobodilne borbe v mogočen delovni polet naših delovnih množic, ki postaja v naraščajoči bitki za plan prav tako udaren, kot je bil bojni nalet naših partizanskih brigad. V osvobodilni borbi smo se borili na življenje in smrt za svobodo in pravico, danes pa bojujemo srdito borbo za srečo in blagostanje. Danes nismo več lačni in razcapani, danes postajamo vsak dan bolj zadovoljni in vsak dan bolj smeli in bolj sposobni, stopiti v tisto življenje, ki ga sovjetski narodi že uživajo, v socialistično življenje!

Prav v teh dneh pa bomo izpolnili eno izmed osnovnih državljanskih dolžnosti: šli bomo na volišče. Utrjevali bomo ljudsko oblast, to mogočno silo v rokah delovnega ljudstva! Biti državljan ponosne, ljudske, Titove Jugoslavije — pa ne izpolniti svojih državljanskih dolžnosti, se pravi biti nekaj, kar nisi vreden biti. Delavski razred bo tudi to pot dokazal, da se zaveda vsega, kar mu država daje — in kar mora državi sam dati. Resničen ljudski patriot občuti državljanske dolžnosti kot obvezo, ki je stvar državljanske dolžnosti kot obvezo, ki je stvar njegove politične zrelosti, njegove razredne zavesti, stvar časti in ponosa in izraz njegove ljubezni do domovine.

29. november v prvem letu naše prve petletke bodo pozdravili vsi delavci z mogočnimi obvezami za drugo leto prve petletke!

V mnogih krajih Slovenije je bila udeležba pri volitvah v KLO-je 100 odstotna

Rudarji v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju so se na dan volitev izkazali ne samo z izredno lepimi rezultati na voliščih, kjer so številne volivne enote v vseh treh krajih že od prvih popoldanskih ur zaključile volitve s 100% udeležbo, temveč so v počastitev tega dne tekmovali tudi pri svojem delu v jamah. Prestori, kjer so volili, so bili izredno lepo okrašeni in skupine rudarjev so prihajale praznično razpoložene s harmoniko in parolami že v zgodnjih jutranjih urah.

V kamniškem okraju so tako volivne enote kot krajevni odbori in posamezna volišča tekmovali med seboj ter se v mnogih krajih še dopoldne dosegli 100% udeležbo. Tekmovali so tudi pri okrasitvi volišč. Najbolj so se v tem pogledu izkazala volišča v Krašnji, Duplici, Domžalah in Prevojah. 100% udeležbo so dosegla tu naslednja volišča: Bakovnik ob 10. uri, volišče Fužine ob 11. Podboršt, Jeranovo, Komenda, volišče v Mengšu, Češnjice, Slatek v Črnem grabnu, Vrba, Kepišče, Zalog pri Moravčah, Zaboršt in Dom onemoglih v Mengšu.

S temi rezultati so volivci kamniškega okraja dokazali, da niso nasedli raznim lažnivim govoricam, ki so jih raznašali elementi, ki jim visoka udeležba na volitvah ne gre v račun.

V okraju Rakek se je najbolj izkazal KLO Otave, kjer so vsa štiri volišča že ob 8. uri zjutraj zaključila volitve s 100% udeležbo. V Rakeku je budnica zbudila prebivalce, ki so na treh voliščih že dopoldne 100% volili. V KLO Laze je bila že ob 10. uri 94% udeležba pri volitvah. Tudi rezultati z ostalih volišč ne zaostajajo za navedenimi.

100% udeležbo so dosegla tudi volišča v Dolnji Lendavi, ves Črešnjovci, Staro Mostje, Novo Mostje, Sred. Bistrica Pince in šest volivnih enot v Dolnji Lendavi. Enako lepe rezultate so dosegli tudi v kočevskem okraju in v okraju Murske Sobote.

V idrijskem rudniku delajo štiri mladinske številke

Po zgledu obrata Kotredež v zagorskem rudniku so tudi v idrijskem rudniku ustanovili štiri mladinske številke, ki so z velikim navdušenjem sprejele tekmovalno napoved mladincev iz obrata Kotredež. Že v prvih petnajstih dneh obstoja so te mladinske številke dosegle zelo lepe uspehe.

Najbolj se je izkazala prva mladinska številka pod vodstvom rudarja Strnad Antona. Ta številka je v prvih petnajstih dneh presegla normo za 55.5%. Uvedla je nov način odkopa na 3 m širokem čelu. Doslej so namreč odkopavali samo na 2 m širokem čelu. Novi način odkopavanja se je izkazal kot dober.

Drugo mladinsko številko vodi rudar in borec za delavske pravice, ki ga delavstvo dobro pozna še iz časov fašistične Italije in ki je tudi sedaj vedno v vrstah najboljših in najbolj zavednih rudarjev ter je bil tudi že drugič proglašen za udarnika. Tudi ta številka je v prvih 15 dneh presegla normo povprečno za 41.4%.

Le tretja in četrta številka se nista izkazali, kakor bi se morali, to pa največ zaradi slabe organizacije dela in neizkoriščanja zdravstvenih in rudarsko-policijskih predpisov.

Na pobudo sekretariata je sindikalna podružnica podarila mladinskemu aktivu mesečno prehodno zastavico, ki jo bo prejela najboljša mladinska številka v rudniku.

Žene-delavke in volitve v KLO

V nedeljo so se že pričele v nekaterih naših okrajih volitve v krajevne ljudske odbore. Z našimi ženami-delavkami smo o volitvah že marskikatero besedo spregovorili V nekaterih krajih so volivci izbrali tudi delavke za kandidate. Ponekod pa se sindikati niso izkazali preveč prožni in povsod tamkaj je zanimanje za volitve manjše, ali pa ga celo ni. V takih krajih tudi žene-delavke niso pravilno zaktivizirane zlasti ne tiste, ki so prišle iz vasi in ki se šele vključujejo v produkcijo in ki so prinesle seboj na gradilišča in v tovarne precejšen kos dediščine stare miselnosti o ženski vobče in ki same prav gotovo niso krive, da stoje ob strani, ker so jih tako učili doma, v cerkvi in v šoli.

»Kaj se bomo me ženske brigale za volitve!« govore nekatere še danes. »To je stvar moških.« In pri vsem tem so izvrstne delavke, ki prav nič ne zaostajajo za delavci ob istih pogojih. Razumljivo je, da se v okviru nekega delovišča, kjer se sindikalna organizacija ne briga za te delavke, te delavke še vedno čutijo manjvredne in je zato njihov odnos do dela priložnosten kot je tudi namen, s katerim so šle na delo. Vse ostalo pa, kar odriva take delavke (slučaj na gradilišču »Megrada«, ki pa ni osamljen) od našega političnega življenja pa temu sledi. Saj te delavke niti ne vedo, zakaj so volitve, zakaj je treba iti na volišče, ker se čutijo osamljene, zapuščene ne pa kot enakovreden element z ostalimi graditelji petletke.

Navzlic temu, da so žene v osvobodilni borbi dokazale z neštetimi primeri junaštva, predanosti in politične zavesti, da prav nič ne zaostajajo za svojimi tovariši in da jih v nekaterih lastnostih celo prekašajo je vendarle njihov položaj z ozirom na staro miselnost mnogih tovarišev, zlasti v sindikatih za tovariši, kar se upoštevanja tiče Pri vsem tem pa so žene-delavke tudi same krive, ker si ne znajo priboriti same tistega upoštevanja, ki jim gre. Če so žene-delavke prav pri teh volitvah precej zamudile, je pa vendarle še dovolj prilike, da marsikaj popravijo in se vključijo v potek volitev. Kako? S tem, da se bodo s tovariši vred pripravljale na volitve v svojem kraju.

Udeležba na volitvah je za ženo-delavko, kot državljanko nove, ljudske, Titove Jugoslavije opravilo, ki ni majhnega značaja. S tem, da se je naša žena vključila v vse zrasti javnega življenja, so ji dane najširše možnosti udejstvovanja na političnem, gospodarskem in kulturnem sektorju. Žena-delavka, ki se danes vključuje vedno bolj v produkcijo, postaja tako vsak dan bolj zaveden borec za plan — in s tem tudi zaveden borec za izgradnjo domovine, za izgradnjo socializma. Njeno mesto je povsod tam, kjer še danes stoji njen tovariš. Volitve v krajevne ljudske odbore so danes stvar utrjevanja naše ljudske oblasti in zato tudi stvar sleherne žene! Stoodstotna udeležba naših žena-delavk na volitvah je zato stvar njihove državljanske dolžnosti, stvar njihovega odnosa do skupnosti, do dela, do domovine, do njihovih otrok, do vsega, kar obkroža njihovo življenje.

Stvar sindikatov pa je, da pripravi žene-delavke do tega s prepričevanjem in zavestno prevzgojo zlasti delavke iz vasi, ki še plaho stoje ob strani. Žene-delavke bodo prav s tem, da bodo šle vse na volišče z zavestjo ponosnega, sodobnega državljana dokazale, da stopajo po stopinjah tistih žena, ki so v borbi za enakopravnost žena žrtvovale svoje življenje in ki so s svojim žrtvovanjem pripravljale vse te velike pridobitve, ki jih žena s tovarišem vred že danes v polni meri uživa.

V Franciji stavka milijon delavcev

Francosko delavstvo preživlja težke dni

Dogodki, ki se odigravajo te dni v Franciji, so nujna posledica vsega tistega kar je tlelo v ljudskih množicah vse od takrat, ko je Ramadier izločil komuniste iz svoje vlade Vedno težji življenjski pogoji ko so skokoma naraščale cene življenjskim potrebščinam plače pa so nasprotno ostale neizpremenjene so prisilili francosko delovno ljudstvo da je uveljavilo svoje zahteve po zvišanju plače potom Generalne konfederacije dela In ko je tudi to posredovanje naletelo pri Ramadierjevi vladi na gluha ušesa in je položaj ljudstva postajal iz dneva v dan težji je francosko delovno ljudstvo bilo prisiljeno, da si s stavkami zagotovi osnovne življenjske pogoje

V teh dneh so izbruhnile stavke v vseh delih Francije, posebno v velikih industrijskih središčih kjer so stopili rudarji v splošno stavko njim pa so se pridružili že domala vsi kovinarji pa trdi gradbinci mlinarji učitelji in profesorji, bančni nameščenci, delavci v lukah in prevozno osebje na avtobusnih in železniških progah Danes stavka v vsej Franciji že milijon francoskih delavcev. Njih osnovna zahteva je — povišanje plač spoštovanje sindikalnih pravic in popolna pravica da prirejajo sindikalne sestanke na svojih delovnih mestih, v tovarnah

Ramadierjeva vlada se je ob tem nastalem položaju pokazala, da ni v stanju ugoditi zahtevam francoskega delavstva, pokazala se je, da je nesposobna, zato je propadla, potem ko je podvzela nasilne ukrepe proti delavcem, ki so se borili za svoje najosnovnejše življenjske pravice Zaradi stavke železničarjev je ustavljen ves potniški in tovorni promet v vsej južni Franciji Po vseh mestih, zlasti v Marseillleu krožijo po ulicah močni oboroženi policijski odredi, ki nastopajo s tanki in orožjem proti množici delavcev, ki so zasedli tovarne in podjetja

V zvezi z ostavko Ramadierjeve vlade je bil mandat za sestavo nove vlade izročen Leonu Blumu. Ta voditelj socialistov je pred francosko skupščino obrazložil svoj bodoči program in povsem odkrito priznal da polaga vse svoje nade na ZDA. V imenu komunističnih poslancev je Blumu odgovoril podpredsednik skupščine Jacques Duclos ki je očital Blumu, da je le po njegovi zaslugi prišlo do razdora med socialisti in komunisti in da je zato prav on odgovoren za današnje stanje kakršno je nastalo v Franciji, ker se je povezal z De Gaulleovim gibanjem Izjavil je da bo skupina komunističnih poslancev glasovala proti njegovi kandidaturi Francoska skupščina je nato odklonila mandat Leona Bluma za predsednika vlade in predsednik republike je moral po ponovnem posvetovanju izročiti mandat Robertu Schumanu ki je končno sestavil novo vlado

Washingtonski krogi so se že veselili da bo Blumova vlada še bolj povečala pritisk na francoske delavce zadušila njihov upor in da bo tudi izpolnila obveze ki sta jih prevzela Ramadier in Bidault Eden izmed ameriških funkcionarjev je celo izjavil »da nobena francoska vlada, ki bi bila slabša od Ramadierove si ne bo mogla pridobiti zaupanja ameriškega kongresa,« ki prav v teh dneh proučuje osnutek nujne pomoči Franciji in Italiji

Ta izjava jasno kaže, kakšen gospodarski in politični pritisk izvaja prav v teh dneh na Francijo ameriški imperializem ki je baš sedaj znižal Franciji tudi kontingent obljubljenega žita, vse z namenom da se v Franciji sestavi vlada ki bo krenila še bolj na desno kakor je hodila dosedanja vlada

Danes lahko reši Francijo propasti le še vlada, ki bo zadostila željam delavskega razreda in širokih ljudskih množic vlada, ki bo zajamčila delavcem in njihovim družinam dostojno življenje vlada ki bo branila čast, varnost in neodvisnost francoskega ljudstva. Takšno vlado pa lahko sestavi le Komunistična partija, ker je le ta v službi naroda in nobena druga.

ZDA si ustvarjajo gospodarsko oporišče v conah zapadne Nemčije

Medtem ko si na eni strani sovjetska delegacija prizadeva, da bi ohranila enotnost Nemčije pa se imperialistični tabor na vso moč trudi da si v Nemčiji ustvari močno gospodarsko oporišče

Po statističnih podatkih je danes preko 100 največjih in najvažnejših podjetij v zapadni Nemčiji v katerih je naloženo več kakor 50 odstotkov ameriškega kapitala Poleg tega je precejšnje število trgovskih družb ki so sicer v nemških rokah pri katerih pa je ameriški kapital soudeležen s 15% pa še več ponekod do ene tretjine vsega vloženega kapitala Izbrana ameriška in angleška podjetja so poleg tega izropala zapadno Nemčijo ko so odpeljala ogromne količine proizvodov vseh vrst ter si napravile iz njih ogromne dobičke

Značilno pri vsem tem pa je to, da Angleži in Amerikanci postavljajo na glavne položaje v svojih conah znane naciste Ti ljudje so dobili te položaje prav zaradi tega ker so poznani kot zagrizeni protikomunisti in uživajo pri Angležih in Amerikancih izredno zaupanje kot »prijatelji zapadnega kapitalizma«

Zato ker si ZDA in Anglija iz con zapadne Nemčije kopičijo visoke dobičke si bodo tudi prizadevale da preprečijo ujedinjenje Nemčije čeprav vedo da je takšna njihova politika popolnoma nasprotna težnjam velike večine nemškega naroda

Demokratične množice v Italiji demonstrirajo proti delovanju fašističnih organizacij

Vsa južna Italija je v znamenju splošnega ljudskega protesta proti fašističnim izzivalcem, ki nadaljujejo s svojim delom Splošna stavka kmetov in kmetijskih delavcev je bila [illegible] v Apuliji in v provinci Potenza. Stavka se je razširila tudi na ostala sosednja področja Sindikalni svet v Bariju, ki je pozval delovno ljudstvo na splošno stavko, je zahteval, da takoj izpuste na svobodo vse delavce, katere je policija zaprla pred nekaj dnevi Vojaške enote so zasedle zaradi teh demonstracij vse glavne točke mesta Stavkujoči pa so zaprli dohode v nekatera mesta Protestno gibanje se je razširilo tudi že na Sicilijo, kjer je prišlo do množičnih demonstracij.

Prav tako je zaradi neprestanega izzivanja italijanskih neofašistov prišlo tudi v Vidmu do velikih delavskih demonstracij Po končanem množičnem zborovanju so delavci demonstrirati proti množičnemu odpuščanju delavcev iz tovarne celuloze ter svoje upravičeno nezadovoljstvo pokazali s tem, da so napadli uredništvo fašističnih listov in popolnoma uničili gnezda fašistične propagande v Vidmu.

Italijanska policija ki je skušala zaščititi fašistične organizacije, ni mogla preprečiti in odvrniti demonstrantov da ne bi navalili na gnezda vojnih hujskačev Demonstranti so zmetali na ulico ves arhiv teh fašističnih organizacij in ga zažgali

Ameriški imperialisti bi radi reševali gospodarski položaj evropskih držav, krize v lastni državi pa ne morejo rešiti

V minulem tednu, ko se je sestal ameriški Kongres na svoje izredno zasedanje, je ob otvoritvi Kongresa govoril predsednik ZDA Truman. V prvem delu svojega govora, ki je bil izredno skrbno pripravljen z namenom, da bi vzbudil zanimanje in učinek v svetu, je Truman poudaril, da bo Kongres moral sprejeti sklepe, ki bodo »izrednega zgodovinskega pomena in ki bodo pripomogli k uresničenju svobode in blagostanja evropskih narodov«. S tem, kar je povedal Truman v tem delu svojega govora, ni povedal ničesar novega, ker so te misli bile izražene tudi v govoru, ki ga je imel, ko je kongresu predložil načrt o pomoči Turčiji in Grčiji.

V drugem delu svojega govora, ko je govoril o položaju v ZDA, pa je poudaril in priznal, da prehaja Amerika v inflacijo in da dviganje cen v ZDA prav za prav ogroža njihove politične načrte o pomoči evropskim državam. Vsekakor prilike, kakršne so danes v ZDA, ko so se cene v teku enega leta dvignile za več kakor 40%, niso tako rožnate in tako povoljne da bi lahko ZDA razpravljale o urejanju gospodarskega položaja v drugih državah, ko niti same niso v stanju, da bi rešile svoje gospodarske težave

Vsekakor značilnejša je bila diskusija o tem vprašanju ki dopolnjuje Trumanov govor in ki kaže, kakšne cilje zasledujejo ZDA s svojo pomočjo Evropi, ko so na dolgo in široko razpravljali o tem — »kakšen bo dobiček Združene države Amerike, če bodo dale pomoč Evropi«. Iz tega se jasno vidi da predstavlja Marshallov plan le poskus, kako bi se zavlekla gospodarska propast ZDA na račun zasužnjenih evropskih držav ki bi postale privesek ameriškega kapitalizma, kajti ZDA bi bile pripravljene dati pomoč, če bodo v vseh teh državah postavljeni posebni odbori za posamezne panoge industrije in če bodo v teh odborih sodelovali predstavniki ameriških kartelov. Zadušiti demokracijo uničiti narodno nezavisnost evropskih držav in spremeniti jih v kolonije ameriških držav, to so politični cilji, ki se skrivajo za toliko obetanim načrtom ameriške pomoči.

Toda vsi ti načrti, pa naj bodo še tako zvito pripravljeni, bodo konec koncev propadli pred voljo tistih narodov, ki cenijo neodvisnost, mir in varnost svojih držav

Grški monarhofašisti ne obvladajo več položaja

Osem mesecev je od tega, odkar je posegla v grške notranje zadeve Trumanova vlada in prevzela vlogo Anglije v Grčiji In po dveh mesecih odkar je bila sestavljena nova grška vlada, predstavlja danes Grčija področje strahotnega upostošenja in najbolj krvavih zločinov

Ameriška vlada preživlja sedaj svoja prva velika razočaranja v Grčiji. Medtem ko Sofulisova vlada razpada, pa se borba grškega ljudstva in demokratične armade Grčije vedno bolj krepi. O neuspehih monarhofašistov pričajo izjave samih njihovih predstavnikov, ki postajajo očividno zaskrbljeni. O položaju, ki nastaja, postajajo grški monarhofašisti vedno bolj nervozni, ker spoznavajo da se je njihov položaj v poslednjih dveh mesecih še posebno poslabšal Edino v kar še upajo da bi jih lahko rešilo iz zagate, je to da željno pričakujejo prihoda tujih čet, ki naj bi zaprle severne meje Grčije Toda tudi to bodo ostale le nade, kakor so se razblinile v nič nade pred meseci ko je prihajala prva pomoč iz ZDA

ZDA niso poslale v Grčijo svojih vojakov in oficirjev ter municijo in orožje zato, da bi pomagale grškemu narodu, temveč so prišli v Grčijo zato da bi si v tem delu Balkana zgradile protidemokratično oporišče Da bi dosegle ta cilj, ne bodo štedile z nobenimi sredstvi, pa četudi bo gospodarsko in politično propadel ves grški narod

Da pa to ne bo uspelo, so porok Markosove demokratične armade ki bodo tudi v Grčiji prekrižali račune ameriških imperialistov in domačih izdajalcev

»Socializem pomeni — ustvariti za vsakega državljana življenjske pogoje, vredne človeka. Socializem pomeni — ustvariti mnogo novih tovarn, pomeni industrializirati državo, pomeni ustvariti nove šole, dvigniti državo na najvišjo tehnično stopnjo.«

TITO

Iz drugih republik

Uspehi hrvatskih rudnikov

V okviru nove[illegible]skega tekmovanja so številni hrvatski rudniki izpolnili [illegible] letni proizvodni plan. Ivaneški in novogradiščanski rudniki so izpolnili plan že v oktobru, rudnik v Konjščini pa v začetku novembra.

Rudnik Siverić je izvršil plan s 105%, rudarji konjščinskega [illegible] pa so napovedali ivaneškim rudarjem tekmovanje in se obvezali, da bodo poleg zadanih nalog nakopali še 42.000 ton premoga.

V Ivancu je v oktobru 50% delavcev za 20% preseglo normo, dočim so na pogonskem materialu prihranili [illegible]; v Konjščini je preseglo plan 5% delavcev, v Završju pa 3% Ivanec je za 6% izboljšal tudi kvaliteto proizvodnje, Radoboj za 2%.

V novembrskem tekmovanju so bile v začetku največja težava nestalne norme, ki so se menjavale zaradi narave dela, pa zaradi nesoglasja nekaterih uprav, kakor je bilo to v rudniku Golubovac Toda [illegible] tekmovanja so po večini vse napake odstranili.

Molotov o miru in mednarodnem sodelovanju

Vsi iskreni prijatelji miru — in ti tvorijo ogromno večino v narodu vsake dežele — morejo biti sigurni, da bo Sovjetska zveza do konca branila interese splošnega miru. V skladu s to politiko miru je Sovjetska zveza za vsestranski razvoj mednarodnega sodelovanja. Tovariš Stalin je temeljito pojasnil naše zunanjo politiko v razgovoru z znanim Američanom Stassenom.

»Obe državi — Sovjetska zveza in Združene države Amerike — vsekakor moreta sodelovati druga z drugo. Razlika med njima ni bistvenega pomena, kadar se govori o medsebojnem sodelovanju. Gospodarski sistemi v Nemčiji in v Združenih državah Amerike so enaki, vendar je kljub temu prišlo med obema državama do vojne. Gospodarska sistema Združenih držav Amerike in Sovjetske zveze sta različni, vendar se državi nista bojevali druga proti drugi, temveč sta med vojno sodelovali. Ako sta dva različna sistema mogla sodelovati med vojno, zakaj ne bi mogla sodelovati v miru? Seveda pa je razumljivo, da je sodelovanje popolnoma mogoče pri raznih ekonomskih sistemih samo tedaj, ako obstoji želja po sodelovanju. Če ni želje po sodelovanju, potem se morajo celo pri enakih gospodarskih sistemih medsebojno potolči države in ljudje.«

Sovjetska zveza je neomajno izvajala in izvaja politiko miru in mednarodnega sodelovanja. Tako izgledajo odnosi Sovjetske zveze do vseh dežel, ki so pokazale željo po sodelovanju.

Iz govora Molotova na slavnostni seji Moskovskega sovjeta 6. novembra 1947.

Makedonska mladina pomaga pri obiranju bombaža

Rodovitno Strumiško polje v Makedoniji je dalo letos bogato letino bombaža, ki je zelo važna industrijska rastlina za prebivalstvo tega kraja. To polje je največja bombažna surovinska baza za našo tekstilno industrijo. Toda zaradi pomanjkanja delovne sile so še velike količine bombaža neobrane.

Ker je treba čimbolj izkoristiti zadnje sončne dni, da se ta za naše gospodarstvo tako važna surovina čimprej pospravi, je priskočila na pomoč makedonska mladina, ki je delala na melioraciji Strumiškega polja Druga titoveleška brigada, prva prilepska udarna in druge brigade so začele z obiranjem bombaža v vaseh: Bosiljevo, Trnovo, Dabile in Prosenikovo. Tako bo z množičnim sodelovanjem mladine rešen problem spravljanja bombaža

V Osijeku so zgradili najmodernejšo sušilnico v srednji Evropi

V Osijeku so na svečan način odprli avtomatično sušilnico za koruzo, ki predstavlja najmodernejši tovrstni objekt v srednji Evropi.

Otvoritev sušilnice pomeni novo delovno zmago ustvarjalnih sil jugoslovanskih delavcev. Namen sušilnice bo, da bo zlasti v vlažnih letih sušila žitarice, da jih bodo lahko brez skrbi shranjevali. Sušilnico, ki jo upravljajo iz centra Komande Komore, upravljata dva človeka, en inženir in en strojnik.

Sušilnico so zato zgradili v Osijeku, ker je tu proizvodno središče žitorodne Slavonije in Baranije in ker se nahaja tu v sklopu gospodarskih objektov »Croatie«, državnega podjetja za promet in predelavo žita. Dela so bila zaradi velike požrtvovalnosti vseh delavcev in delovnih ekip, ki so tu sodelovale, pravočasno izvršena, zlasti pa se je še izkazal glavni vodja izgradnje sušilnice, inženir Dragotin Ljubić

Borc Mavricij

Delavski razred je dokazal, da se zaveda svojih planskih nalog

Ob zaključku novembrskega tekmovanja

»Izvršiti moramo petletni plan, ker je to jamstvo novega obstoja in nadaljnjega razvoja naše države. Nočemo biti zaostala država, ker zaostale države vedno tepejo in bi jih rad vsak vrag zasužnjil. Napredna država z visoko tehniko in s socialistično ureditvijo jo močna država, ki jo ne more nobena sila razbiti. Za vzgled naj bo Sovjetska zveza, ki jo sovražnik ni mogel omajati, odkar je ustvarjen socializem.« (Tito)

Delavski razred Slovenije in cele Jugoslavije se je teh velikih nalog večinoma dobro zavedal. Preko mnogih samoodpovedi in resnih težav so šli naši aktivisti, inženirji, tehniki, udarniki, delavci in nameščenci k velikemu cilju, izpolniti letni proizvodni plan, izboljšati svoj položaj in skrajšati pot v socializem.

Ko pogledamo obračune uspehov novembrskega tekmovanja, smo ponosni na dosežene rezultate. 29. november je dan, ko delovni kolektivi polagajo obračun, kdo je boljše izpolnil svoje obveze in planske naloge, za svoj in narodov blagor. Kot avantgarda s ponosom stopajo v javnost, pred ostalo delovno ljudstvo in mu kličejo; »Borba še ni končana, premagati moramo vse napore, ter sebi ustvariti boljše življenje. Delavec, kmet in delovna inteligenca so nepremagljiva sila in v trdni povezanosti in enotni bomo dosegli vse cilje, dosegli bomo socializem.

Nacionalna in razredna zavest naših delavcev in nameščencev je porok, da bodo vse naloge v petletki častno ustvarjene, da bo plan izpolnjen in prekoračen. Zavest, da delovno ljudstvo gradi sebi boljše življenje — socializem, je gonilna sila ustvarjalnega poleta delavskega razreda še posebno. Nobeno divjanje svetovnih vojnih hujskačev ali domačih trabantov, vsi napori sovražnikov napredka, da bi demobilizirale sile, ki so v ustvarjalnem poletu, ne bodo dosegle svojega cilja. Zavest ljudstva, ki se spominja nekdanjega kapitalističnega gospodstva, ko delavec ni bil človek, ko so bile trgovine polne samo za »izvoljence«, ko je šlo mnogo kmetij na »boben«, da so si ohranili kmetje golo življenje itd., ne morejo omajati nobene še tako privlačne sovražne parole.

Delovni kolektivi v Sloveniji so s pravim razrednim poletom osvojili lik tov. Tita za načrtno gospodarstvo za industrializacijo in elektrifikacijo države. Gradimo nove tovarne, hidrocentrale, povečavamo obstoječe obrate, uvajamo tehniko, racionalizacijo, nove izume itd.

Zelo veliko naših kolektivov je že izvršilo svoj proizvodni plan za leto 1947. ter tako častno izpolnilo obvezo, dano svojemu narodu in tov. Titu. Večina živilske industrije je že do 1. oktobra presegla letni plan. Vsa večja usnjarska industrija ga bo dosegla do 29. novembra Železarna Jesenice in Štore, tovarna čevljev »Peko« Tržič, tovarna gumija »Sava« Kranj, Papirnica Vevče, kemična tovarna Ruše, predilnica Litija, gozdni delavci v Tržiču, lesni delavci v Cerknici, železniška delavnica Maribor in Ljubljana-Šiška itd., itd. Kdo bi naštel vse po vrsti, kdo bi opisal vse navdušenje, ki ga izražajo delovni kolektivi v brzojavkah, ko sporočajo, da so plansko gospodarsko leto skrajšali za en mesec, dva in celo tri mesece, ko zatrjujejo, da bodo v štirih letih izpolnili petletko.

»Najznačilnejše v tekmovanju je v tem, da vrši korenit prevrat v človeških pogledih na delo, ker spreminja delo iz mučnega in težkega bremena v delo časti, slave, ponosa in junaštva.« (Stalin). V čast in ponos si šteje delavski razred svoje delovne uspehe. Vsi oni delovni kolektivi, ki so z velikimi junaškimi napori premagali težave in zapreke, častno obljubljajo, da bodo plan izpolnili v določenem roku. Že sedaj povsod pregledujejo vzroke, zaradi katerih dosedaj niso dosegli večjih uspehov. Vsak delovni kolektiv si bo očital krivdo, ako ni izpolnil svoje obveze do 29. nov. Aktivisti, udarniki in vodilni kader bodo storili vse, da popravijo do konca leta, česar dosedaj niso storili.

Že peti plenum ES Jugoslavije je obravnaval glavne napake, ki jih delajo naši funkcionarji in vodilno osebje v naših obratih in katerih so v glavnem vzrok, da kolektivi niso dosegli še večjih uspehov. Te ugotovitve V. plenuma so važne tako za krajevna in republiška kot za zvezna podjetja. Priporočamo, da vsak kolektiv podrobno preštudira te sklepe, predvsem četrti sklep.

Dosedanji uspehi delavskega razreda so v tem, da je republiška proizvodnja večja za 50 %, da se je produktivnost dvignila na eno osebo za 6,54 %. Samo v tretjem tromesečju je bilo v Sloveniji 3248 proizvodnih posvetovanj, ter je bilo osvojenih 3257 izumiteljskih in racionalizatorskih predlogov. Pohvaljenih in nagrajenih je bilo v tem času 3257 delavcev-udarnikov. Proizvodni stroški so se znižali v lesni stroki za 12 %, v živilski pa za 11,4 %, v usnjarski za 9 %, v tekstilni za 8 %, v kovinski za 6 %, v gradbeni za 10 % itd.

Vse to je rezultat planskega gospodarstva, ki omogoča redni pregled z dnevno evidenco, kje je večja proizvodna zmogljivost in po kakšnih izdelkih so večje potrebe.

Delavski razred si je to načrtno gospodarstvo podredil kot edino in najhitrejšo pot v boljše življenje, da bo lahko do kraja potolkel sovražnike vseh vrst.

Razumljivo je, da smo v tem času dosegli ogromne uspehe kljub nekaterim napakam in pomanjkljivostim. Dosegli smo najmanj to, kar so se kolektivi obvezali v svojih načrtih socialističnega tekmovanja. Z neprestanim spopolnjevanjem in izboljšanjem dela in samega tekmovanja bodo uspehi vsak mesec še večji. Najboljši delovni kolektivi bodo prejeli od Centralnega odbora ESJ in GO ES Slovenije prehodne tekmovalne zastave, 20 delovnih kolektivov pa prejme od GO ESS pohvalne diplome.

»Ko izreka priznanje tisočem sindikalnih aktivistov, ki so prispevali k utrjevanju krepitvi in uspehom Enotnih sindikatov, ko izreka priznanje delovnemu poletu delavskega razreda, naporom inženirjev, tehnikov, novatorjev, racionalizatorjev in udarnikov, pri uresničevanju prvega leta planske proizvodnje, izraža plenum zahvalo Centralnemu Komitetu Komunistične partije Jugoslavije in tov. Titu, katerih pravilno vodstvo ni samo omogočilo uresničenje velikih uspehov naših ljudi, temveč je varno jamstvo za nove delovne zmage in dalnji napredek naše domovine.«

Izpolniti petletni plan, se pravi izboljšati gospodarski položaj delovnega ljudstva, se pravi zgraditi socializem!

Izpolniti petletni plan povsod in v celoti, se pravi zmagati!

(Iz sklepov V. plenuma ESJ.)

Naše ljudstvo si z jeklom, ki ga proizvajajo jeseniški kovinarji gradi tovarne, kakršnih prej ni bilo v naši domovini

Delavci jeseniške železarne so se množično in vsestransko vključili v herojske podvige našega ljudstva, v borbo za petletko

Jeseniška železarna je ogromen kolektiv. Njegova silna moč ni izražena samo v tisočih zaposlenih delavcev in v velikanskem obsegu tovarne. Jeseniški kovinarji so dali razumeti vsem svojo orjaško moč s tem, da so 16. novembra že izpolnili svoj letni plan in s tem dali jugoslovanskemu ljudstvu več kot polovico vsega jekla, ki ga predvideva naš letošnji vsedržavni plan.

Takšen kolektiv-orjak se ne upravlja ziahka. Vsak dan zahteva skrbi, naporov, dela in sodelovanja slehernega svojega člana, od direktorja do zadnjega delavca.

Z jeseniškimi aktivisti smo se pogovarjali, kako je sindikatu uspelo razširiti med delavci množično sodelovanje pri iskanju novih načinov dela. Ti pravijo takole: »Pred vojno je pri nas smel storiti delavec samo tisto, kar mu je naročil in ukazal nemški strokovnjak. Lastniki tovarne niso zaupali zmožnostim naših delavcev; takšno podcenjevanje pa delavce boli, otopi jim tudi voljo do ustvarjalnih dejanj.

Z granikom, ki stoji pod cesto ob progi, ne bi mogli na primer voziti, če ne bi živela v naših preprostih delavcih jeklena volja po ustvarjanju. Tovariš Delavec Ivan in njegov delovni tovariš sta to dokazala, ko sta ga usposobila za obratovanje.

Ta ustvarjalna volja preprostih ljudi, s katero hočejo izkazati svojo globoko ljubezen Titu, Partiji in domovini, prodre včasih v kaj značilnih primerih na dan. Višnar Drago, ki vedno stremi za nečem novim, je na skrivaj, med delovnim časom, poleg svojega običajnega dela izdelal poseben mlinček za mletje kemikalij, ker menda sicer ni imel za to dovoljenja od svojega predpostavljenega. Značilno za njega je, da je v dobi okupacije kot akivist izdelal črke iz krompirja, da je lahko hitreje »tiskal« propagandne lističe.

Kavčič Vinko je družinski oče s kopico otrok. Vendar ga dandanašnji nič več ne ovirajo skrbi za družino. Aktivisti trdijo, da nikdar ne postavlja v ospredje svoj materialni položaj. Zanima se in živi le za iznajdbe. Je tudi referent za racionalizacijo in iznajdbe v upravnem odboru podružnice.

Vsi ti številni jeseniški racionalizatorji in iznajditelji si želijo samo eno: da bi se osnovala delavnica, laboratorij, kjer bi preizkušali svoje zamisli. Ta želja se jim bo v kratkem izpolnila.

Kako si je sindikat jeseniške železarne pridobil ugled

Sindikat jeseniške železarne se v prvomajskem tekmovanju še ni prav razživel. Preveč ga je stiskala nekakšna ozkost v delu. Posamezni sektorji dela so bili nekako omrtvičeni. Zato 1. maja tudi niso bili zmagovalci med slovenskimi kovinarji.

Ko so razvili delo v podružnici po sklepih IV. plenuma, se je vsa stvar naglo obrnila na boljše. Uresničenje teh sklepov predstavlja krepák vzvod v delu navzgor.

Sindikat je s pomočjo stvarnih primerov prepričal obratovodstva o nujnosti in potrebi proizvodnih posvetovanj. Ta so rodila sodelovanje in pomoč od spodaj navzgor.

Pododbori niso obratovali. Delavci so za vsako malenkost prihajali naravnost na upravni odbor podružnice, ki se je zaradi drobnarij zgubljal v problemih.

Agilen je bil pododbor v prometnem oddelku, čeprav ima najbolj raztreseno članstvo; toda v oddelku obstojajo čvrste, utrjene skupine, ki same rešujejo večino problemov. Zato tudi v tem oddelku ni godrnjanja in nergaštva med delavci. Pododbor je napovedal tekmovanje vsem ostalim 31 pododborom.

Precej slabši pa je položaj v martinarni, kjer obstojajo 3 pododbori, vendar sta dva več ali manj le na papirju.

Tudi v cevarni vse do julija ni šlo delo od rok. Pododbor ni deloval. Ko pa so delavci v cevarni opazili, da je stanje v obratih, kjer pododbori dobro delujejo, neprimerno boljše, so sami zahtevali, da se razreši celoten pododbor. Po reorganizaciji je bilo v oddelku skoraj na mah drugače, boljše; delavci so uvedli dninsko tekmovanje in prehodno zastavico.

Za slabo delovanje pododborov je bil kriv tudi sam upravni odbor podružnice. Pododbori so bili sicer izvoljeni, vendar jim nihče ni dal konkretnega dela, sami ga pa zaradi neizkušenosti še niso znali poiskati, dasiravno so problemi kričali po rešitvi. Ko pa je upravni odbor dal na primer tajnikom konkretno nalogo, t. j. sklicanje sestanka, sestava zapisnikov itd., se je delo premaknilo z mrtve točke. Ko so se pododbori navadili reševati manjše naloge, so začeli prevzemati in izvrševati tudi težje stvari.

Tako se je razvijalo delo tudi v vseh ostalih sektorjih. Funkcionarji so stopili v živ, vsakodnevni stik s slehernim delavcem; ta je začutil, da se sindikat v resnici zanima zanj in za njegov razvoj, zraslo jim je zaupanje v sindikat. Prej neaktivni člani so kmalu postali funkcionarji, ti pa so pridobivali za delo še ostale.

Vse to se upravnemu odboru podružnice nikakor ne bi posrečilo, če ne bi utrdil 85 komisij in 32 pododborov. 672 funkcionarjev v pododborih je vsakodnevno v stiku s slehernim delavcem, ga lahko do podrobnosti razumejo in tudi privabijo v skupno delo; zgolj 12 ali 15 funkcionarjev iz upravnega odbora tega nikakor ne bi moglo vršiti.

Zaradi vsega tega nam postane tudi razumljiv znaten skok in napredek tega kolektiva v novembrskem tekmovanju. Takšna osnova v delu bo sindikat jeseniške železarne stalno krepila in mu dala prvenstven ugled, ne samo med jeseniškimi delavci, temveč tudi med vsemi delovnimi kolektivi v Sloveniji.

To nalogo je jeseniški kolektiv zelo dobro izvršil. Vsi napori uprave podjetja, sindikalne podružnice in s tem slehernega delavca so se zlili v en sam, veličasten namen: dati domovini, petletki, ljudstvu čim več jekla, poleg tega pa čimbolj zgraditi vsakega posameznika.

Razborito tekmovanje se je razvilo v vsej tovarni, med posameznimi obrati, skupinami in poedinci. Rodila ga je zavest, da uspehov ne bodo poželi izkoriščevalci, ampak delovno ljudstvo samo. Samo na osnovi take zavesti je moglo nastati in se razviti pravo množično junaštvo v delu. To plemenito, živo in tvorno tekmovanje, ki je zraslo iz ljudskih globin, daje krepak odgovor vsem sovražnikom s tem, da stvarno dviga našo proizvodnjo in množi naše ljudsko bogastvo.

O preprostih ljudeh, ki žutijo s tovarno in živijo s proizvodnjo

Zdrava delavska zavest je rodila med jeseniškimi kovinarji množično vzpodbudo za nove, boljše načine dela, za dvig družbene storilnosti. Samo v novembrskem tekmovanju so predložilj jeseniški delavci in nameščenci 103 predloge za izboljšanje dela. Predlogi so bili uresničeni vsi do zadnjega. S temi predlogi je prihranila tovarna več kot 4 milijone dinarjev.

Ti racionalizatorji in iznajditelji nikakor ne tuhtajo novih načinov dela in iznajdb zgolj zaradi nagrad. To so pravi, napredni delavski elementi, ki živijo za delo in skupnost.

Stana Janko, invalid iz prve svetovne vojne je obratvodja opekarne v železarni. Z vztrajnim prizadevanjem je iznašel ognjavarni material (boljše vrsto opeko), ki ga je tovarna prej uvažala iz inozemstva. Ta človek živi samo za proizvodnjo.

Centralni odbor Enotnih sindikatov Jugoslavije je proglasil 5 najboljših delovnih kolektivov v novembrskem tekmovanju

Pohvaljenih je 14 kolektivov

Izvršni odbor Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije je na svoji seji 25. t. m., kateri so prisostvovali minister za delo FLRJ tovariš Vicko Krstulović in predstavniki zveznih ministrstev industrije, rudarstva in prometa, sprejel

SKLEP

o proglasitvi najboljših kolektivov v državi v letošnjem novembrskem tekmovanju.

Za najboljše kolektive se proglašajo:
Železarna Zenica,
Rudniki in topilnica svinca v Zvečanu in Trepči,
Tovarna cementa »10 kolovoz« Majdan—Split,
Železniška delavnica Zagreb,
Aleksinski rudniki premoga.

Tem kolektivom se podelijo prehodne zastave Centralnega odbora ESJ.

Centralni odbor ESJ izraža posebno priznanje in pohvalo vsem onim delovnim kolektivom, ki so izpolnili svojo nalogo prvega leta petletnega plana in že danes izvršujejo naloge za leto 1948.

Centralni odbor ESJ je prav tako sklenil, da se za uspešno izvrševanje plana in za napore ter vzpodbudno delo v borbi za izpolnitev in prekoračenje proizvodnih nalog pohvalijo sledeči kolektivi:

Železarna Jesenice, Solarna Kreka, Ladjedelnica Tivat, Železniška postaja Zemun, Rudnik premoga Kreka, Lesni kombinat Belišće, Tekstilna tovarna »Inteks« — Kranj, Parobrod »Radnik«, Rudnik svinca Zletovo, Rudnik premoga Konjščina, Tovarna papirja Vevče, Tovarna usnja »Konus«, Kmetijsko posestvo »Sonja Marinković« — Vršac in Mestna bolnica — Split.

Ko pošilja svoje čestitke in pozdrave nagrajenim in pohvaljenim kolektivom, poziva Centralni odbor ESJ vse delovne kolektive v vsej državi, da sledijo vzorom naših najboljših podjetij in vložijo vse sile za uspešno izvršitev in prekoračenje nalog prvega leta našega petletnega plana.

Beograd, 25. novembra 1947.

Izvršni odbor Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije.

Delovni kolektiv „Inteks" v Kranju izboljšuje in dviga organizacijo dela

Za delovni kolektiv »Inteks« v Kranju je značilna njegova vztrajna, vsestranska borba, ki ga polagoma, vendar zanesljivo dviga v vrsto najboljših slovenskih delovnih kolektivov.

Znatni uspehi kolektiva so nastali zaradi pravilnega sodelovanja sindikalne podružnice z upravo podjetja, zaradi razgibanosti v vseh sektorjih sindikalnega udejstvovanja in zaradi pravilne organizacije dela.

Pred kratkim so začeli uvajati v tej tovarni prehod iz štiri na šest statveni sistem dela. Uporabili so izkušnje, ki so jih prinesli iz zagrebške tovarne »Ivančica« pomožni vodja tkalskega oddelka Krmelj, dvakratna udarnica Štibilj Angela in Brglez Pavla. Sindikat je pri njih iskal nasveta. Uspeh je bil ta, da je tovarišica Brglez Pavla pred štirimi tedni sama zaprosila, da bi delala na šestih strojih. Prvi dan po novem načnu je padla njena proizvodnja za 3%; toda že naslednji dan je planila visoko navzgor, na 10%. Tovarišica Pavla se je že privadila novemu načinu dela, njena proizvodnja narašča z njo pa tudi zaslužek. Prej je kot dobra delavka zaslužila na uro povprečno po din 16, zdaj zasluži po 19,50 din. Tako pripoveduje mojster oddelka, kjer dela tovarišica Pavla. Ko jo je začela posnemati tovarišica Angela, se je prvi dan zmanjšala njena proizvodnja za 7%, naslednji dan pa se je zvišala za 7%. Prej je ta udarnica prišla na 18 din na uro, zdaj zasluži tudi po 20 din. Sama trdi, da zasluži denar sedaj na lažji način in hitreje.

Obe tkalki pripovedujeta, da bi se mirne duše upale delati na osmih strojih, če bi zamenjali in tipizirali artikle in če bi bil tanjši votek. Težave povzročajo deloma neprimerni valji. Obe si tudi želita močnega deževja, da jima ne bi nagajal tok. Tovarišica Pavla je povedala med drugim tudi to, da v časopisju radovedno zasleduje poročila, kje in kako so v posameznih tkalnicah že začeli delati na več strojih.

Njuni uspehi mikajo vedno boli tudi druge tkalke, da bi poizkusile z delom na šestih strojih. Ta teden sta začeli delati spet dve tkalki po novem načinu. Tudi mladinska brigada, ki jo mladinci in mladinke ravnokar osnavljajo v tovarni, bo začela delati po novem načinu. Mladinci in mladinke izjavljajo le to željo, da bi se njihovi »stroji združili v kolektiv«; to se pravi, da bi bili radi pri delu čim boli skupaj. Uprava podjetja jim bo to prav gotovo omogočila.

Udarnik iz »Inteksa« je na vprašanje, zakaj se v »Tiskaninir« posamezne tkalke skraja godrnjale, ko so začele delati na šestih strojih, odgovoril: »Prav gotovo jih sindikat in uprava podjetja nista vprašala za nasvet, niti jim novega načina nista razložili; sicer bi tkalke prav gotovo ne godrnjale.«

Delovni kolektiv »Inteks« je svojim delom pokazal, kako naj sindikat pravilno spremlja, vodi in usmerja napore delavcev, da bi naše tovarne lahko izdelovale čim več blaga za naše ljudstvo. Na tak način naše delovno ljudstvo, naši delavci tudi najlažje in najhitreje spoznavajo svoje naloge in jih uspešno rešujejo v dobrobit naše skupnosti.

Kako so v papirnici Vevče

dosegli 52 dni pred rokom svoj letni plan

Do vrha natovorjen tovorni avto hiti iz Ljubljane, ki se vedno bolj in bolj izgublja v jesenski megli. Na obeh straneh ceste samo pusto polje, njive, ki nudijo posebno sedaj v jeseni žalostno lice. Šofer se ne ozira, tako zaana mu je ta pot. Spomladi, poleti in zdaj vodi svoj avto po isti poti — proti Vevčam. V veliki tovarni, sredi polja, odloži svoj tovor, skladovnice starega, nerabnega papirja, ki ga urne roke zmečejo v skladišča.

Med vojno je minilo 100 let, odkar so pripeljali prvi tovor v papirnico, kjer so nato roke delavcev spremenile nerabne odpadke v čist, bel in gladek papir. Od takrat je nenehoma krožila voda z vlakni papirja preko številnih sit, stiskalnic, sušilnic in valjev do poslednje osi, na katero se je navijal izgotovljen papir. Tudi danes se vrši ta proces brez prestanka. Delo strojev se ni spremenilo po letu 1945, ko so padle verige preteklosti, spremenilo se je temeljito le življenje in delo ljudi, ki strežejo tem strojem. Z njim se je izpremenila tudi organizacija dela — a ne naenkrat.

Ko so sredi ljubljanskega polja postavili delavci veliko tovarno, namestili stroje in pričeli z delom, je lastnik z nizko odmerjenimi premijami, ki jih

V vevški papirnici je zaposlenih veliko število delavk, največ mladih deklet, med njimi pa so tudi starejše, večinoma vdove po padlih partizanih. S svojim vestnim delom so pripomogle k uspehu te tovarne

je izplačeval samo uradnikom in delavcem pri strojih, ustvaril dva prepada, na eni strani med ljudmi v pisarnah in ljudmi pri strojih, na drugi strani pa med delavci samimi. Na ta način je lahko brezskrbno zaradi neenotnosti delavstva užival brezdelje skupaj z ostalimi izkoriščevalci, ki so živeli od dela drugih rok, dokler ljudstvo ni prevzelo oblasti v svoje roke.

Takrat se je začelo življenje delavcev in nameščencev v tovarni Vevče spreminjati in sedaj v prvem letu Titove petletke se je spremenilo popolnoma. Delovni kolektiv je osvojil nove načina dela in med vsemi delovnimi kolektivi Slovenije v novembrskem tekmovanju dosegel drugo mesto in prvo v kemični industriji Slovenije, ki je 52 dni pred zaključkom leta izpolnil svoj letni plan.

Kako, le kako je bilo mogoče doseči tak uspeh, dvigniti proizvodnjo na istih strojnih napravah, kakršne so bile poprej, do višine, kakršne ni beležila tovarna nikdar pred vojno?

Poglavitno vlogo je odigral v borbi za plan nadvse delaven sindikalni odbor, ki je odstranil prepade med članstvom in izvedel reorganizacijo podružnice po sklepih IV. plenuma. Našel je pravilno pot za skupno delo z upravo in direktorjem, ker se je zavedal, da je sleherno delo brez tega sodelovanja obsojeno na neuspeh. Po sklepih IV. plenuma so organizirali poleg upravnega odbora podružnice 7 pododborov in 29 skupin, ki imajo stalno svoje seje in nato sestanke z delavstvom. Vse delavstvo brez izjeme sodeluje pri spremembah v organizaciji dela, pri tekmovalnih načrtih in ostalem. 183 sindikalnih funkcionarjev je razgibalo in pritegnilo k študiju in kulturno-prosvetnemu delu vse delavstvo. Na izredno višino so dvigali ta sektor, ki je bil še ob začetku novembrskega tekmovanja pod kritiko, kjer je vladalo mrtvilo in zastoj.

Prvi uspeh najbolje organiziranih študijskih krožkov in sindikalnih sestankov med delovnimi kolektivi Slovenije je izborna tovarniška kontrola. S prepričevanjem in razlaganjem o važnosti delovne discipline so delavci praktično odpravili vse neopravičene izostanke, zamujanje in predčasno odhajanje z dela. O tem najbolj zgovorno govori tabela, ki prikazuje, da od maja do oktobra ni bilo nobenih neopravičenih izostankov. »Najprej izpolni svojo dolžnost, prihajaj točno na delo, ne odhajaj predčasno domov, šele potem se zavzemajo za svoje pravice višjo plačo in drugo« — to je geslo delavstva in nameščenstva v vevški papirnici.

Proizvodna posvetovanja se vrši jo dnevno in se jih udeležuje tudi zastopnik sindikata, ki poroča sklepe, mnenja in kritiko delovnemu kolektivu. Viden uspeh takih posvetovanj je stalna kontrola proizvodnje, ki prinaša veliko koristi, ker se vse napake ugotavljajo takoj in jih je mogoče takoj tudi odstraniti. A ne samo to — celotno organizacijo dela sta uprava podjetja in sindikalni odbor do temeljev preuredila, ko je delovni kolektiv začel s tekmovanjem, in si zadal nalogo, da doseže častno mesto ob koncu tekmovanja.

Razumljivo je, da pri vseh spremembah ni šlo vse lepo in gladko. Precej skomiganja je bilo pri uvedbi osemurnega delavnika. Delavcem ni šlo v glavo, čemu naj bi v osmih urah na dan napravili več, kot so napravili do takrat v 12, in ko so imeli po 24 ur počitka. A glej! — Statistika je pokazala jasno in nazorno, da sta imela uprava in sindikalna podružnica prav. Delavci so postali z novim urnikom na mah zadovoljni. Ob začetku tekmovanja so razčistili tudi vprašanje plač za kvalificirane in nekvalificirane delavce. Pred tekmovanjem je bila razlika neznatna. Uprava je skupno s podružnico določila novo razvrstitev ter odpravila trenje, ki je do tedaj nastajalo zaradi nepravilno določenih plač.

Revolucionarni preokret pri proizvodnji, njen dvig in končno tudi uspeh v tekmovanju pa je dosegla uvedba norm, ki jih v tovarni doslej niso poznali. 73% vseh delovnih mest je sedaj normiranih.

»Sprva je šlo težko, kaj?« povprašam tovariša Fližerja Martina, ki je zaposlen v papirnici.

»Seveda je šlo težko, kaj bi ne šlo, ko je pa bila to taka sprememba, še zlasti pa pri nas, kjer so bile tiste premije. Še sam sem čudno gledal na to stvar,« mi je odkrito priznal.

Tov. Fližer je bil med novembrskim tekmovanjem proglašen za udarnika in novatorja. Ko se je vrnil po vojni iz nemškega taborišča oslabljen in bolan v tovarno, kjer je prej delal 20 let, ter je zaradi bolezni odklonil mesto strojnika, je sprejel delo kot mazač pri velikem stroju v papirnici. Na tem stroju je letos tudi uvedel nov način mazanja krogličnih ležajev, saj porabi sedaj za vsak valj le malenkost maziva, dočim so prej vsak teden najmanj po 1 kg mazivnega olja.

»Stvar je bila namreč v tem, da so delavci, kjer izdelujejo papir, dobivali za svoje delo premije. Proizvodnja pa je seveda vezana in odvisna od pomožne strojne delavnice, kjer delavci skrbijo za popravilo strojev. Ti pa niso prejemali nobenih premij, le k delu, k hitremu popravljanju so jih tovariši iz papirnice stalno priganjali.«

Danes vlada v tovarni nov red, nova organizacija. Krivulje na diagramih, ki prikazujejo proizvodnjo vsake izmene, se stalno vzpenjajo in so že visoko nad planom. Nasprotja med delavstvom so odpravljena, njihov zaslužek pa je vendar takšen, da so ga veseli vsi.

Kaj se je zgodilo v papirnici Vevče?

Premije so odpravljene. In vendar. Med delavci, ki so poprej dobivali premije, ni bilo nobenega hrupa, češ — manj bo denarja in več dela? Ne! Delavci, vsi, prav vsi se bore za norme, jih dosegajo, prekoračujejo, norme popravljajo, enkrat, dvakrat, in tiste, ki so jih postavili oktobra na podlagi izkušenj, so pravilne in stvarne. Premije so pozabljene, kajti nagrade po akordih, ki jih izplačujejo po akordnih postavkah, presegajo nekdanje premije.

Pravično pa je nagrajeno tudi delo v pomožni delavnici. Čim višja je proizvodnja v strojni delavnici, tem več dobe tudi delavci v pomožni strojni delavnici, saj je od dobrih strojev, od hitrega odstranjevanja napak in okvar odvisen uspeh v strojni delavnici.

Sedaj delajo v Vevčah že po planu za leto 1948. Skladi najrazličnejših vrst papirja romajo v skladišča, od tu na avtomobile, ki razvažajo proizvode na razna mesta Slovenije in Jugoslavije. Odkar je cement v prosti prodaji, se je povečala tudi potreba po papirnatih vrečah. Delavci to razumejo in vse izmene tekmujejo med seboj.

Včasih je prišel tov. Fližer točno ob uri v delavnico in ob uri jo je tudi zapustil. Sedaj je vsako nedeljo v tovarni. Ko stroj stoji, temeljito pregleda vse ležaje, če so namazani in če bo teklo ves teden brez zastoja? Četrt ure prej prihaja sedaj v tovarno in ko nastopi delovni čas že steče tudi stroj. Pridobljenih je 10 minut, za normo, za dvig proizvodnje. Tako vestno delajo tudi ostali.

In načrti za bodoče delo?

Še vedno se bo dalo marsikaj izboljšati, marsikaj popraviti, možnosti, da se proizvodnja dvigne še višje niso nikdar izčrpane, če jo hoče dvigniti zaveden in zgrajen delovni kolektiv.

Kolektivu „PEKO“ v Tržiču

je pomagala dobra evidenca k izpolnitvi plana

Tovarna »Peko« v Tržiču je 22. t. m. izpolnila svoj letni plan. 1. maja letos so »Pekovci« obljubili, da bodo dosegli letni plan do 29. novembra; s povečanimi napori, večjo zavednostjo in boljšo organizacijo dela se jim je posrečilo, da so sami sebe in svojo obljubo prehiteli za sedem dni.

Poleg zrele zavednosti delavcev je odigrala pri izpolnjevanju plana prvenstveno vlogo zelo dobra in vsestranska evidenca. Kolektiv je v svojem poročilu o novembrskem tekmovanju skromno omenil: »Največjo pažnjo posvečamo evidenci plana«. Ta evidenca je opozarjala na napake in jih pomagala odstranjevati. V evidenci je imel kolektiv vsak dan zvestega, zanesljivega pomočnika.

Misel na evidenco je bila skraja tudi »Pekovcem« nekako odveč; vse preveč dela je bilo v zvezi z njo. Tako so trdili in se je otepali kot hudič križa tudi mnogi drugi kolektivi. Vendar je evidenca prodrla in zmagala, ker je dokazala, da je sila pametna in koristna stvar; tistim kolektivom, ki so jo že uvedli, se zdi zdaj naravnost nepogrešljiva.

Vendar je kolektiv »Peko« uvedel evidenco med prvimi; kasneje jo je vedno bolj izpopolnjeval. V to so ga naravnost prisilile vsestranske potrebe.

Spomladi je prejel kolektiv pošiljko gumijastih plaščev in čevljev. Ti so bili namenjeni za one delavce, ki so imeli najdaljšo pot do tovarne. Pa so planili pokonci vsi; tisti, ki so stanovali v Tržiču, komaj pet minut daleč in tisti, ki so vsak dan hodili iz Leš, Žiganje vasi ali Trstenika, po dve in več ur daleč. Vsi so hoteli priti do potrebnih stvari.

Tedaj sta se sindikalna podružnica in tovarna spomnili, na svojevrstno evidenco. Zrisali sta zemljevid tržiške okolice. Kot središče so narisali svojo tovarno, okrog nje pa vasi, kjer so stanovali »Pekovci«. Vsaka pika v tej ali oni vasi, ki je bila zarisana na zemljevidu, je pomenila 1 delavca. Ti so zdaj sami lahko videli, kdo je bolj oddaljen od tovarne in komu je v prvi vrsti potreben gumijasti plašč in čevlji. Prepira je bilo konec.

Ta evidenca je odkrila še nekaj drugega. V njej spoznaš, da stanujejo »Pekovi« delavci in delavke povprečno 3.5 km oddaljeni od tovarne, če odštejemo one, ki stanujejo v Bistrici in Tržiču, to se pravi, tik ali prav blizu tovarne. Vsak dan prehodijo »Pekovi« delavci 636 km samo v eno smer, ali 1272 km v obe smeri. To je velikanski napor. Kaj zahteva torej ta evidenca? Stanovanjsko kolonijo v bližini tovarne. Potem delavcu Bečanu ne bo treba več godrnjati: »Kdo bi bil vesel take poti?! Dnevno prehoditi 9 km. Vsak dan iz Trstenika v Tržič, in iz Tržiča zopet nazaj v Trstenik. Ob 4. zjutraj vstanem in pridem šele zvečer domov.«

Tudi pri »Peko« je vprašanje kadra važen problem. Evidenca ga pomaga reševati. Evidenca prikazuje, kako je razporejen in zaposlen ta ali oni delavec. Kader se delj v tri dele. V starejšem kadru, nekako od 1898. letnice delavčevega rojstva nazaj so zastopani v večini moški. Enaka slika se nam nudi za srednji, vodilni kader; od rojstnih letnic 1918 naprej pa je slika v duhu današnjega časa. V tovarni se vedno bolj uveljavljajo ženske. Moški odhajajo na važnejša mesta. Pred vojno so bili med prirezovalci, ki sekajo zgornje usnje, večina moški; zdaj pa stopajo na njihova mesta ženske. Enako se dogaja v šivalnici in v vseh drugih oddelkih.

Leta 1931 je znašala proizvodnja tovarne »Peko« komaj 50.6 % letošnjega predvidenega plana. Najvišja predvojna proizvodnja je bila leta 1940; znašala je 85 odstotkov letošnjega plana. Dejansko doseženi plan je to razliko že znatno povečal. Kako so »Pekovi« delavci dosegli ta uspeh?

Plansko, načrtno delo je koristilo. Posluževalo se je evidence. Kolektiv je organiziral delovna mesta. Prej je bila v tem oziru pravcata kolobocija. Polizdelke so vozili iz delavnic v I. nadstropju v III. nadstropje, od tam pa zopet nazaj v I. nadstropje itd. Ko so začeli delati po planu, so potrebovali predvsem evidenco, ki je kazala razvrstitev strojev. Sorodne stroje so postavili v skupno nadstropje, kot so zahtevale posamezne faze dela. Zgube na času in kadru so s tem odpadle. Evidentirali so vse faze dela, jih študirali in uvedli norme, spet s pomočjo evidence. V pisarni so zabeleževali prišli do realnih norm. Norme pa so z istočasno reorganizacijo delovnih mest dvignile storilnost dela. To spet vsak dan sproti: toliko delavcev in delavk presega, toliko jih dosega in toliko spet ne dosega norm. Tako so pripoveduje naslednja evidenca. Leta 1932 je znašala povprečna dnevna storilnost enega delavca 2.35 para čevljev, 1933 leta celo samo 2.10, a leta 1940 2.56 para čevljev. Za to leto beleži evidenca najvišjo predvojno dnevno storilnost. Vendar pa je bila še vedno neprimerno nižja kot je letošnja, ki znaša dnevno 4.33 % para čevljev na enega delavca. Kje je vzrok za tak visok porast?

Nedvomno igra tu prvenstveno vlogo zrela zavest slehernega člana kolektiva. Delavci čutijo, da delajo za sebe. To kar niso zmogli vsi predvojni priganjači, je dosegla resnična svoboda. Zavest, da človek dela za sebe, je odločilna za proizvodnjo. Plan je to zavest še bolj dvignil. Iz te zavesti se je rodilo razmišljanje celotnega kolektiva, kako dvigniti proizvodnjo. Premišljanje, še bolj pa zrela zavest pa rodita uspešno dejanje. »Pekovci« so izvršili tipizacijo dela. Vsak delavec prejme istočasno v delo po 10 parov čevljev iste številke, ne več vsak par drugačen. Prirezovalcu sedaj ni treba več paziti na vsak par posebej, katera številka je, zato napravi več in boljših delov.

Ta dnevna storilnost kolektiva neprestano rase. V avgustu pa je nenadoma padla. Zakaj? V avgustu so začeli izvrševati superplan. Ljudje so delali po 12 ur dnevno. V daljšem delovnem času pa storilnost dela pada. V septembru se je storilnost izboljšala, v oktobru pa je spet padla navzdol. To pojasnjuje spet druga tabela: evidenca pritoka novega kadra. Kolektiv je sprejel v delo precej mladink z mladinske proge. Treba je skrbeti za nov kader. Vendar nov kader še ni izurjen. Storilnost novih delavk je še nizka. To je začasen pojav. V naslednjih mesecih pa se bodo še izurile. Pomladile, osvežile in dvignile bodo celotno proizvodnjo.

Vse to pa je možno izvesti le v planskem gospodarstvu. Celotna evidenca tovarne »Peko« priča o tem.

Cikcakaste črte na diagramih se zdijo papirnate, puste, na prvi pogled celo neuporabljive. »Pekovi« delavci in delavke pa vedo povedati o evidenci prav nasprotno. Bodri in vspodbuja jih k tekmovanju. Takole je dejala delavka v šivalnici: »Če vsak dan vsi ljudje v tovarni vedo, kolike si prejšnji dan storil, in kakšni so bili tvoji izdelki, ti je vsekakor nerodno, če si med zadnjimi.«

Diagrami so dvignili tudi kakovost izdelkov. »Pekovi« kvalitetni čevlji so zaželeni povsod, 31.1 % celotne proizvodnje v tovarni izdelujejo »Pekovci« Goodyear visokokvalitetne čevlje. Edini na Balkanu so, ki izdelujejo to vrsto čevljev. Ta kvaliteta se je dvignila v novembrskem tekmovanju še za 4 %. Na vsakih 100 tisoč parov čevljev so prišle komaj tri pritožbe.

Doseči tako kvaliteto vsekakor ni majhna stvar. Brez vztrajnega prizadevanja in truda ne gre. Vsak delavec je hitel z delom, da bi bil prvi. Posameznike je gnala želja po večjem zaslužku. Pri vsem tem hitenju je pa večkrat trpela kakovost. Poizkusili so še drugače. Dve dobri delavki sta začeli v šivalnici sproti pregledovati kvaliteto delov. Ugotovili sta, da so na marsikaterem delu šivi preveč narazen. Posvarili sta dotično delavko. Obenem sta napake vnašali v evidenco. Pri mesečnih izplačilih je bila upoštevana tudi kvaliteta. Prav tako pri izbiranju udarnikov in nagrajencev. Pa so kmalu spregledali kako in kaj. Pozornost pri delu se je povečala, kakokovost čevljev se je dvignila. Čast kolektiva je bila rešena.

Evidenca preprečuje celo tatvine. Te so sicer sila redke med delavci, vendar so v »Peko« že imeli primer, ko je evidenca odkrila tatu. Diagram proizvodnje pripoveduje: ta delavec je odrezal v eni uri toliko parov, zarezal toliko delov, prihranil, odnosno zapravil toliko materiala. Pri nekem delavcu se številke niso ujemale; tudi izgovori so bili šepavi. Ko so pa našli pri njem vso količino materiala, kolikor ga je manjkalo v evidenci, je le priznal, da je nosil ta material iz tovarne.

Celotna evidenca je omogočila dnevno tekmovanje med posamezniki in med oddelki. Prehodna zastavica se podeljuje vsak dan. Sprejme jo najboljši udarnik dotičnega oddelka. V novembrskem tekmovanju je najboljša prirezovalnica; 49krat si je priborila prehodno zastavico.

Tako živi in se bori za čim višjo proizvodnjo kolektiv tovarne »Peko« v Tržiču, ki vztrajno dosega vedno večje uspehe.

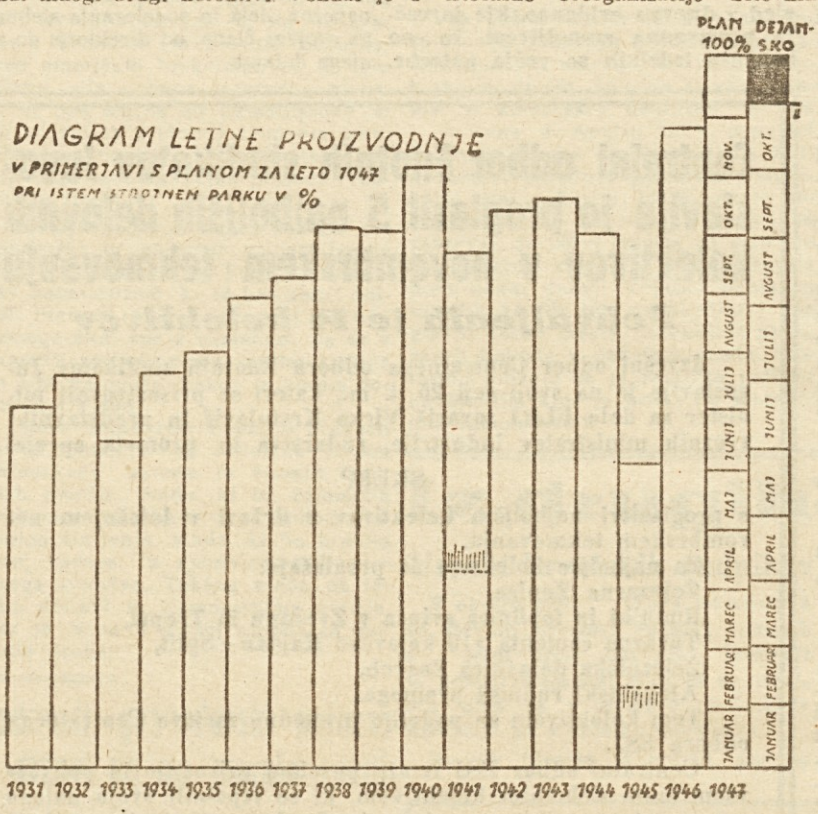

Kolektiv je postavljeni plan vsak mesec presegel, kar je razvidno iz diagrama in ga dovršil do 22. novembra.

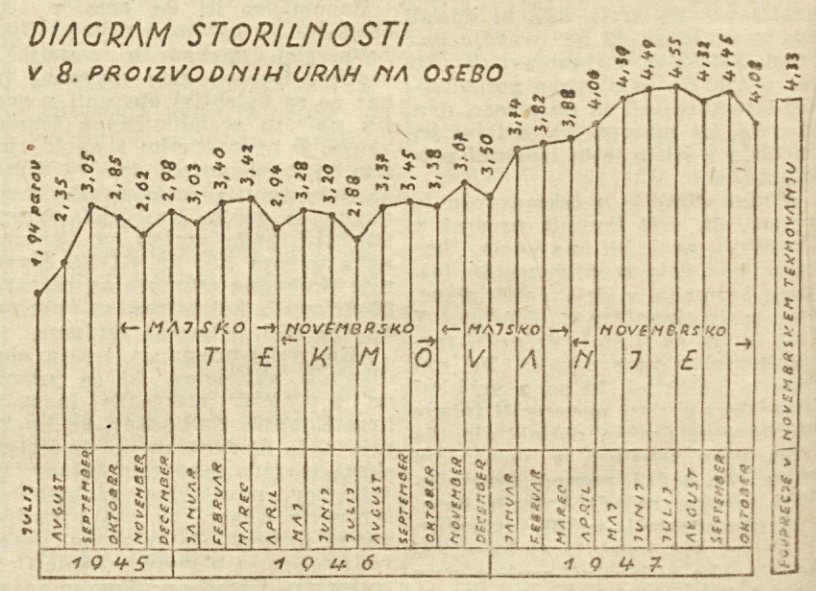

S ponosom navdaja vsakega rodoljuba nove Jugoslavije dejstvo, da je sedež Informbroja nekaterih komunističnih partij v Beogradu. S tem, da je postal sedež Informbroja prav Beograd, so dobili narodi Jugoslavije veliko priznanje za svojo dosledno demokratično in miroljubno borbo, priznanje za velike žrtve, ki so jih že doprinesli za zmago idealov demokracije, miru in napredka. Vse to jasno dokazuje, da so naši narodi pod modrim Titovim vodstvom poleg Sovjetske zveze, ki je seveda daleč pred nami, napravili najdaljšo pot v razvoju ljudske demokracije, dosegli na tej poti najpomembnejše rezultate.

Življenje vsega trboveljskega kolektiva je postalo ena sama velika borba za plan

Kdo ne pozna Trbovelj, tiste črne, zakajene in stisnjene doline, ki je ponekod tako ozka, da se je komaj in komaj le cesta prebila skozi njo in ko se vzdolž nje boječe stiskajo hiše — nizke in visoke, lesene in zidane — in vendar vse tako neznatne v primeri z vsem tistim, kar daje tej dolini njeno posebnost. Kot velikani, orjaki štrlijo v zrak mogočne naprave, ki so v tej soteski še veličastnejše, mogočnejše . . .

Tisoč in tisoč potnikov, ki dnevno potujejo po železnici skozi Trbovlje, ustavlja vlak vsakokrat na separaciji, ko »jemlje« premog. Za hip jih ukleneje in pritegneje nase naprave, zgrajene nad progo, za hip začutijo in doživijo takrat Trbovlje ob tem votlo donečem železju, ki brez prestanka, minuto za minuto, mehanično in s tolikšno lahkoto prestavlja s tira vagone, v katere se usipljé premog. Še silnejši je občutek, ko se ustavi pogled visoko nad hribi, na žičnici, po kateri drsijo z obeh strani — kakor igračke za človeško oko — železni vozički, natovorjeni z laporjem, katerega bo cementarna zdrobila in prežgala v cement.

Tako občuti Trbovlje velika večina teh potnikov in le redki so tisti, ki v

Z vrtalnim svedrom se je zajedel v premogovne sklade.

tem trenutku začutijo ob teh silnih napravah največje — človeka, delavca, ustvarjalca, neustrašenega in zavestnega borca v bitki za plan, ko ves znojen vztrajno rije pod zemljo, odkriva nove zaklade, vrta in kopije in spravlja na dan na tisoč, deset in stotisoč ton črnega premoga, da ga bo že jutri dobila naša industrija, da bo že jutri vsaka tovarna pred rokom izpolnila in presegla svoj in naš plan.

O neustrašenem liku trboveljskega rudarja

Tak je trboveljski rudar. Takšen je bil vseskozi. Takšen vztrajen in odporen je bil nekoč, ko je garal in se pehal za to, da je sebi in svoji družini prislužil skromno odmerjeno skorjo kruha, drobec tistega, kar mu je delil s svoje obilne mize kapitalist. Takšen dosleden in revolucionaren je bil, ko se je boril za svoje pravice, takšen neustrašen in zaveden borec je bil, ko je zamenjal kramp za puško takšen zavesten, ustvarjalen in vztrajen borec v bitki za plan je tudi danes ko ve, da z delom svojih rok gradi sebi, svojim in vsem delovnim ljudem lepšo in srečnejšo bodočnost, ko ve, da se od

Oddelek strugarne v Centralni rudniški delavnici v Trbovljah, kjer izdelujejo posamezne dele za karabiner pri poglobljevalnih napravah

žuljev njegovih rok ne redijo več pijavke, ki bi mu še sesale kri.

Prav v tej zavesti je trboveljski kolektiv rudarjev v času novembrskega tekmovanja, katerega zaključuje s tolikšnim uspehom, predvsem izpopolnil način svojega dela, vse z edinim ciljem, da dvigne proizvodnjo, da doseže plan, da dá naši industriji in našim železnicam čim več premoga.

Izmenjava na delovišču, ko je bila izrabljena sleherna minuta za dvig proizvodnje, je bila ena izmed najznačilnejših in svojstvenih potez trboveljskih rudarjev. Ta izpopolnitev dela ni prodrla le do sosednjih rudnikov, ki so začeli prav tako uvajati ta način izmenjave, ampak je segla preko mej naše republike in postala posnemanja vreden vzgled kolektivom tudi v drugih republikah. S tem je kolektiv trboveljskih rudarjev zagotovil naši industriji in železnicam na tisoč novih ton premoga.

O mladem rudarskem rodu

Danes v tem kolektivu ne obstajajo le mladinske številke, kakršne so bile osnovane v zagorskem rudniku, ampak ima ta kolektiv tudi mladinsko brigado, ki dela na širokem čelu in ima uveden kolektivni akord. Ta mladinska brigada je 15. novembra — kmalu za tem, ko je bila osnovana — napovedala dvomesečno tekmovanje bolgarski mladini v rudniku Pernik. Ko bo tekmovanje zaključeno, se bodo v Beogradu sestali predstavniki teh dveh brigad skupno s predstavniki sindikalne podružnice in Centralne uprave ter ocenili uspehe njihovega tekmovanja in proglasili zmagovalca. Izkušnje, ki si jih bodeta nabrala oba ta mladinska aktiva, pa si bodo izmenjali s proučevanjem na deloviščih. Nekateri starejši rudarji so gledali na ustanovitev mladinskih številk v začetku s precejšnjim nezaupanjem, danes pa med rudarji ni nikogar, ki ne bi pohvalil in se ne čudil uspehom, kakršne je naša mladina dosegla v tako kratkem času, ko povsem vzporedno koraka z uspehi starejših, izkušenih rudarjev in marsikoga celo presega v njegovih uspehih.

Tekmovanje — bližnjica k socializmu

Tekmovanje je postalo v tem kolektivu že povsem nov način dela. Ne le tekmovanje, ki ga vodi kolektiv s katerim koli kolektivom v državi, temveč tudi tekmovanje med posameznimi obrati številkami, izmenami in celo med posamezniki na istih delovnih mestih, je zajelo ves ta ogromen kolektiv, ki je postal pravcato mravljišče delovnih ljudi.

Že nekaj časa zavzema med številkami prvo mesto številka 204 z Vzhodnega obrata, kjer se je 12 možrudarjev zarilo v premog in koplje in kljubuje številki 198 in 205, ki si na vso moč prizadevata, da bi iztrgali vodilno mesto številki 204, čeprav se ta številka bori s terenskimi težavami in dela v znatno slabših pogojih kakor oni dve številki.

Trboveljske žene v borbi za premog

Vključitev žena v proizvodnjo je rešil trboveljski rudnik množično. Na

Vozelj Angelca, ki na revolverski stružnici izdeluje vijake in svornjake, se je izkazala kot dobra delavka v serijskih izdelavah. Norme ne le dosega, temveč tudi presega

vsa delovna mesta, kjer koli je žena lahko zamenjala moško delovno silo, se je vključilo na stotine žena, celo v jame kot spremljevalke vozičkov in za nakladanje premoga in jalovine so se prijavile in se izkazale popolnoma enakovredne moški delovni sili. Spočetka so se obratovodje sicer v svojem ozkem gledanju in ocenjevanju sposobnosti žene upirali temu, danes pa že celo prosijo, da bi jim jih dodelili. Vsi tisti, katere so zamenjale žene, pa so že prevzeli težja dela v jami. Danes je v trboveljskem rudniku žena zaposlena že povsod, razen pri odkopu. Tako so žene sprostile moško delovno silo in omogočile z zaposlitvijo moških pri odkopu, da se je dvignila proizvodnja. Te, ki so se že vključile, pa so vzbudile zanimanje tudi pri ostalih ženah, ko prihajajo na delo vedno nove ženske moči.

V mesečnem tekmovanju je kolektiv trboveljskih rudarjev trikrat zasedel prvo mesto, enkrat drugo in dvakrat tretje mesto.

O nekaterih težavah

Kljub prizadevanju celotnega kolektiva v vsem času novembrskega tekmovanja pa so v planski proizvodnji vendar nastajale tudi motnje. Medtem ko je kolektiv še v maju, juniju in juliju znatno presegel plansko proizvodnjo je ta v avgustu in septembru zdrknila za 4 oziroma za 7% odstotkov pod plan. Ta padec so povzročile na eni strani tehnične ovire, ker je bilo treba očistiti jame in ker so povzročale težave odkopne faze, na drugi strani pa so izvršitev plana zavrli neupravičeni izostanki tistih brezvestnih, ki se niso hoteli zavedati svojih dolžnosti.

V oktobru je kolektiv te težave premostil in že zopet presega plan. Vsekakor pa bo moral celoten kolektiv s prepričevanjem tistih posameznikov doseči, da se bo odstotek neupravičenih izostankov (0,9%) še znižal in povsem odpravil, kar bo uspelo takrat, ko se bo sleherni zavedal svojih dolžnosti do kolektiva, do skupnosti. Zato je treba posvetiti in vložiti več truda študiju in prevzgoji vsakega posameznika.

O Vozljevi Angelci in drugih

Prizadevanja za dvig proizvodnje so spremljale tudi iznajdbe. V tem so pokazale izredno delavnost Centralne rudniške delavnice, kjer vršijo popravila strojev ne le za rudnike zasavskega bazena, temveč tudi za vse ostale rudnike v Sloveniji in še nekatere druge v državi. Pomanjkanje ustreznih nadomestnih delov je prisililo kolektiv, da vsi od prvega do zadnjega neprestano iščejo načinov, kako bi čimprej in najbolje izvršili popravilo in usposobili stroje za obratovanje.

Tako je delovodja tov. Osredkar Valentin poleg neštetih drugih predlogov, ki jih je predložil on in ostali člani kolektiva, izdelal stroj za rezanje tesnil ter z njim povečal proizvodnjo za 3 do 5 krat. Iznašel je poleg tega tudi nov način izdelave krogel za zračne sesalke, katere so doslej izdelovali na stružnici, kar je bilo zelo zamudno in pri vsem tem izdelane krogle niso bile niti precizno izdelane. Z izdelavo posebne pripra-

Trboveljski rudarji odhajajo v borbo za plan.

ve, ki jo montirajo na stružnico, pa je postalo delo hitrejše, lažje in izdelava preciznejša, kar predstavlja 100% izboljšanje dosedanjega načina dela.

V centralnih rudniških delavnicah so zaposlene tudi tri žene, ki povsem samostojno upravljajo stroje in izdelujejo razne serijske proizvode.

Prav samozavestno se vrte okrog strojev in čeprav je delo težko, jih to prav nič ne moti, če rezko cviljenje železa vrta v ušesa. Nasprotno tovarišica Vozelj Angelca, ki je bila poprej čistilka tovarniških prostorov, ni vzdržala, da ni stopila v pisarno in prosila, da jo dodelijo k stroju za izdelavo vijakov in svornjakov, ker čuti, da bi za to delo imela veselje in se je tudi z načinom dela že seznanila.

Uprava je njeni želji ustregla. Pred dvema mesecema so jo dodelili k stroju in danes ne le dosega, temveč celo presega norme na tem stroju. Med delom nima časa, da bi odgovarjala na vprašanja. Mudi se ji. Medtem ko z levico pritiska na vzvod, že istočasno tudi z desnico privija, popravlja in namešča kos železa, ki ga bo obdelala. Stroj pa medtem neprestano teče in poje svojo pesem. . . Kdo naj bi se sedaj še razgovarjal s komer koli.

Norma je norma! In tudi toka je škoda.

*

V pisarni je zabrnel telefon.

»Tu statistika, prosim!«

Tovarišica, ki sprejema obvestilo, polglasno ponavlja:

»Proizvodnja 102,1% — prihranek na materialu, neupravičeni izostanki, upravičeni, bolni . . .«

Ko je končala, je še enkrat ponovila napisano in odložila slušalko.

Tako statistika dnevno zaznamuje vse, kar koli se dogaja v obratu. Zunaj na separaciji, na Vzhodnem in Zahodnem obratu, na obratu Dobrna, Neža, v centralnih rudniških delavnicah pa vročično utripljé življenje delovnega kolektiva, ki je odločen, da se izkaže tudi v tem tekmovanju, ker hoče, da se uvrsti med prve in ker hoče izpolniti, kar je obljubil ob začetku tekmovanja maršalu Titu in kar mu nalaga plan.

Jamski delavci z Zapadnega obrata pomagajo po končanem delu tudi pri gradnji Sindikalnega doma v Trbovljah, da bo čimprej izročen namenu.

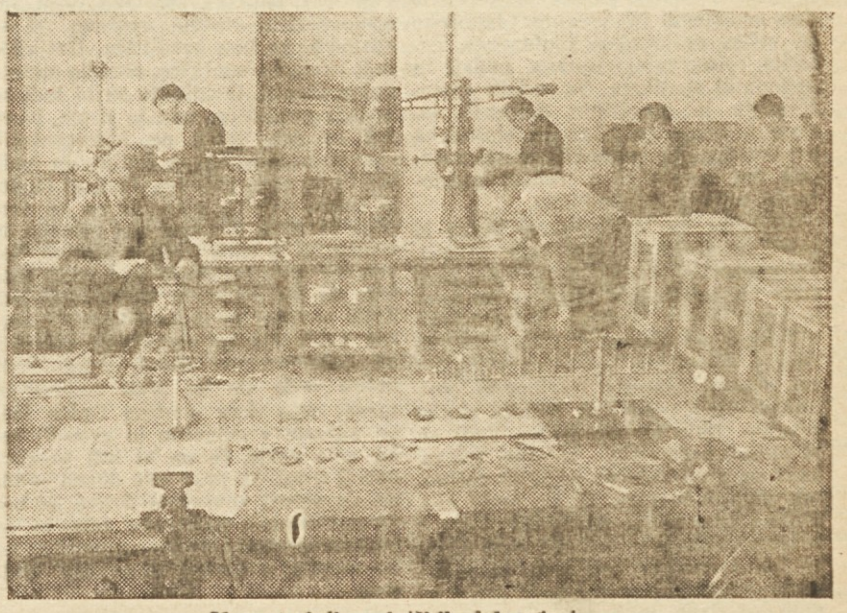

V centralnih rudniških delavnicah — v oddelku za fino mehaniko izdelujejo med drugim tudi analitske tehtnice z občutljivostjo 1/10 000 mgr. To je prva delavnica v Jugoslaviji, ki izdeluje te tehtnice za razne laboratorije.

Naši najboljši delavci pišejo o svojih uspehih v novembrskem tekmovanju

Bogataj Ivan, predilniški mojster in Šemrov Stanko, strojni ključavničar v predilnici tekstilne tovarne »Inteks« v Kranju, sva opazovala elektromotorje pri prstenčevih strojih, ki so bili vsak dan na novo pokvarjeni.

Ugotovila sva vzroke okvar, ki so nastale zaradi slabih krtačk za proizvodnjo emperaže.

Poskušala sva na vse načine, kako bi odpravila te okvare, ki so povzročale velike zastoje. Motorji so stali včasih po dva, trije ali štirje naenkrat po 48—72 ur. To je naneslo na vsakem stroju po 400—500 kg neizdelane preje v vrednosti 30.000 dinarjev.

Poiskala sva material, podoben grafitu, ga primerno obdelala in napravila poizkus na enem izmed elektromotorjev. Ugotovila sva, da bo treba ta prvi vzorec še izpopolniti.

V prostem času sva delala doma nove vzorce, jih oblikovala in posrečilo se nama je, da sva izdelala kose, ki odgovarjajo originalu.

Z novim poizkusom na motorjih sva ugotovila, da najino delo ni bilo zaman.

Krtačke so sedaj že dva meseca v obratu na šestih motorjih, skupaj 108 komadov krtačk. Ti motorji niso imeli v dveh mesecih nobenih zastojev. Naredila sva še nadaljnih 36 krtačk za rezervo. V načrtu imava izdelavo toliko krtačk, da bodo zadostovale za vse motorje v predilnici.

Da sva postala novatorja, je vzrok v tem, da sva videla potrebo in težkoče baš pri elektromotorjih v predilnici, kjer smo imeli prav zaradi tega toliko zastojev. S prvim in drugim poizkusom smo končno rešili problem pomanjkanja inozemskega materiala.

S Titom v petletko!
Bogataj Ivan in Šemrov Stanko, »Inteks«, Kranj.

Berglez Pavla, tkalka iz tovarne »Inteks« v Kranju sem bila meseca avgusta t. l. v Zagrebu v tekstilni tovarni »Ivančica«. Bila sem v tkalnici, kjer sem imela priliko videti, kako delajo delavke po šeststatvenem sistemu. Tam sem se odločila: ko pridem v Kranj, v našo tovarno, da bom tudi jaz začela delati na 6 strojih.

Po dveh dneh, ko sem se vrnila v Kranj, sem poizkusila z delom na 6 strojih, kljub temu da me nekatere sodelavke gledajo precej črno; ugovarjale so mi, češ da to ne bo šlo. Prikazovala sem jim, da je to velika potreba in da se moramo prav vsi pošteni državljani Titove Jugoslavije potrudili, da damo od sebe vse za izpolnitev našega plana.

Minili so štirje tedni odkar sem začela delati na šestih strojih, toda zaradi tega nisem bila nikdar nič bolj utrujena, kakor takrat, ko sem delala še samo na 4 stroje.

Ko sem začela delati po 6 statvenem sistemu, ter so marsikatere sodelavke pokazale tudi veliko zanimanje, vendar so imele precej strahu, da je ta način preveč naporen. Sedaj pa, ko so se prepričale, da ni tako težak, izjavljajo, da bi tudi one pričele rade delati na 6 strojih.

Mogoče si bo katera napačno mislila, da sem začela delati na 6 statvah iz koristoljubja; jaz pa stremim za tem, da začnem tudi z osem statvenim sistemom, kakor hitro se bo pokazala potreba. Če tako lahko delajo v drugih federalnih edinicah, zakaj ne bi tudi mi v naši Sloveniji. S tem bomo koristili sebi in skupnosti, kajti v Titovi Jugoslaviji se gradi in se bo gradilo še mnogo tovarn, v katere bomo morali dajati novo delovno silo, ki jo prihranimo in hitro učimo baš s tem načinom dela. Tudi se ni treba nobenemu delaželjnemu človeku bati, da bo brez dela, kajti za vsakega poštenega človeka, ki dela za dobrobit ljudstva, bo dovolj dela in prostora na domači zemlji. Nobenemu ne bo treba iskati kruha v tujini, kajti če se bomo zavedali dolžnosti, ki jih od nas terja domovina, bomo tudi mi lahko od nje zahtevali, kar bomo rabili. Kdor skupnosti ne daje, pa tudi ne more in ne sme od nje ničesar zahtevati.

S Titom v petletko!
Berglez Pavla, tkalka iz tekstilne tovarne »Inteks«, Kranj.

Novembrsko tekmovanje je razgibalo življenje in delo v naših delovnih kolektivih

Na čelo kolektivov-zmagovalcev v novembrskem tekmovanju so se z vztrajno borbo prerinili oni kolektivi, ki so v svoji tekmovalni borbi znali najti skladnost med proizvodnjo samo in med vsem sindikalnim delovanjem. Takšni kolektivi so vso tekmovalno borbo za dosego plana vzeli kot najvažnejšo politično borbo in so tej nalogi prilagodili vse ostalo delovanje.

Poleg šestih najboljših kolektivov Slovenije je še dolga vrsta tovarn, podjetij in ustanov, ki so zavzeli v novembrskem tekmovanju najvidnejša mesta v svojih strokah.

V borbi slovenskih premogovnikov za čim večjo proizvodnjo premoga stopa v ospredje poleg trboveljskih rudarjev še **rudnik Zagorje**. Značilno za delo tega kolektiva je, da se z vztrajnim prizadevanjem neprestano, čeprav počasi pne navzgor. Zagorski rudarji so dali v novembrskem tekmovanju vzpodbudo vsem jugoslovanskim rudarjem za dvig tekmovanja. Uvedli so tudi medobratno tekmovanje, ki se je razčlenilo na vsako posamezno delovišče in zajelo v svoj tempo slehernega posameznika. Podpisali so tudi največji odstotek individualnih obvez, ki jih izpolnjujejo nad 90 %. Vse njihove napore vodi in usmerja dobro organizirano kulturno prosvetno delo. Izmenjava rudarjev pri delu na deloviščih samih, ki se zaradi nekaterih tehničnih zaprek v tem rudniku sicer še ni povsod uvedla, je vendar že znatno potisnila proizvodnjo navzgor. Kolektiv je dosegel v novembrskem tekmovanju enkrat prvo mesto, štirikrat drugo, enkrat pa č[illegible] mesto med večjimi slovenskimi rudniki. Med prvimi v Sloveniji so osnovali zagorski mladinci-rudarji [illegible] mladinsko štedilko, ki je dosegla 32 % presežek norm in napovedala tekmovanje vsem jugoslovanskim rudarjem-mladincem.

V lesni stroki so se, čeprav v težavnih pogojih, v zadnjem času znatno povzpeli gozdni [illegible] Rdeči dolini **nad Tržičem**. Zadnja dela, ki so bila predvidena v njihovem planu letne [illegible] izvršili že 28. [illegible]. Oddaljeni od vseh večjih krajev so se čisto v osrčju gozdov razživeli v sicer preprostem, vendar živahnem kulturno-prosvetnem, pa tudi v ostalem udejstvovanju. Ti gozdni delavci so vezani v letni sezoni na [illegible]ši delovni čas, vendar so si s prostovoljnim delom kljub temu preuredili [illegible]šo garažo v prijeten prostor za kulturno-prosvetno udejstvovanje. Preprost, toda prijeten občutek se dojmi človeka, ki vstopi v to njihovo d[illegible], ki je primerno okrašena s tem, kar so gozdni delavci pač imeli pri roki: z zelenjem in z na roko izpisanimi parolami.

Val bitke za socializem je zajel in prežel tudi **usnjarje v Konjicah**. Kot edin način dela se poslužujejo vsestranskega tekmovanja. V začetku novembrskega tekmovanja je bilo sindikalno delo tega kolektiva dokaj šibko; v podružnici je bilo organiziranih komaj [illegible] odstotkov delavcev. Proizvodnja se ni in ni hotela dvigniti. Delavstvo je začelo pravilno pojmovati vlogo sindikalne organizacije šele, ko se je podružnica reorganizirala po sklepih 4. plenuma. Nastali so štirje pododbori, ki so se razdelili še na skupine. Delavci so začeli množično vstopati v sindikat, ki je okrepljen stopil na čelu borbe za plan. Organiziral je, vodil, učil, delavci so sledili. Proti koncu tekmovalnega obdobja so vsi tovarniški diagrami že kazali ogromen skok navzgor v vseh ozirih. V oktobru je zrasla proizvodnja za 22 odstotkov preko plana.

Železarna Store pa je zdrknila v novembrskem tekmovanju za spoznanje navzdol. Kolektiv je sicer že izpolnil letni plan, sicer v precejšnji meri zato, ker se je izboljšalo sodelovanje uprave podjetja in podružnice, vendar je živela podružnica prešibko politično življenje, ter ji zaradi tega ni uspelo do popolnosti povesti svojega članstva v boj za vsestranski napredek. Organiziranih je šele 83.7 % zaposlenega osebja. Uspešno je delovala komisija za tarife in tekmovanja, dočim komisijo za racionalizacije in iznajdbe ni vodila skrb za gojitev racionalizatorskega duha, ni dajala vzpodbude na tem polju, zaradi česar jo je jeseniška železarna visoko prehitela. Tudi študij je v tem kolektivu še vedno prešibek.

O gradbincih pri gradnji hidrocentrale v Mostah pri Žirovnici smo v teku novembrskega tekmovanja slišali in čitali že marsikaj dobrega. Stanje v tem kolektivu se je za spoznanje poslabšalo proti koncu tekmovalnega obdobja, deloma iz stvarnih težkoč (raziskovanje težkega terena itd.). Nemajhna ovira pa tiči vsekakor v tem, da niso vedno pravočasno izdelani in pripravljeni načrti za nadaljnje delo.

Največji jermen, ki je bil do sedaj izdelan v Jugoslaviji. Jermen-trojnik, katerega so izdelali usnjarji v Konjicah, je dolg 56 m in je težak 1000 kg. Izdelan je bil v rekordnem času 18 dni. Sedaj teče brezhibno že 5 mesecev na jermenicah v smederevski železarni.

Sindikalna podružnica v **tržiški predilnici in tkalnici** je v novembrskem tekmovanju zaostala za napredkom kranjskega kolektiva »Inteks«. Silno pa so se dvignili od prvomajskega tekmovanja uspehi kolektiva **tekstilne tovarne v Medvodah**. Plan je kolektiv v prvih mesecih tekmovanja visoko presegal, le v zadnjem času je proizvodnja padla zaradi pomanjkanja električne sile, vendar je predilnica izvršila letni plan že v oktobru. Zaradi dobrega kulturno-prosvetnega delovanja in uvedbe norm, [po] katerih dela 95 % delavcev in zaradi dobre evidence je bilo v vseh šestih mesecih tekmovanja 0.05 % neupravičenih izostankov; bolezenski izostanki so se s točno evidenco in uvedbo tovariške kontrole znižali za 3 odstotke, to je na 2.25 %, kljub temu, da je v tovarni zaposleno v pretežni večini podeželsko delavstvo, kar v marsikateri tovarni služi kot izgovor za slabo delovno disciplino.

Med rudniki republiškega pomena se je zelo povzpel **rudnik Laško**. Kljub temu, da obstojajo v tem rudniku v nekem merilu težki pogoji za sindikalno delo in za proizvodnjo, je kolektiv neprestano dosegal tudi povišani plan.

Letni plan je izpolnila tudi **kranjska tovarna »Sava«**, kjer dela po normah že 75 % [illegible]cev. Delo tega kolektiva se je v zadnjem času znatno dvignilo, vendar se bori podružnica še za odstranitev nekaterih ovir. Izboljšati je treba predvsem nepravilne odnose med delavci in nameščenci. V podjetju še ne obstoja obratna tarifna komisija, kar znatno ovira napredek proizvodnje.

Precej enakovredno je delo **kolektiva železniške delavnice v Mariboru in Kurilniške delavnice Ljubljana-Šiška**. Mariborska delavnica je s 1. novembrom izpolnila svoj letni plan. 87 odstotkov delavcev dela po normah. Kolektiv dviga višino svojih uspehov zaradi pravilne organizacije dela po vseh sektorjih, v katerih se množično uveljavlja celotno članstvo. Delovna disciplina se je izboljšala za 6 odstotkov. Prav pohvalno je, da tri četrtine članstva aktivno sodeluje v kulturno-umetniškem društvu »Angel Besednjak« in v fizkulturi.

Z mariborskimi železničarji pa se precej uspešno kosa sindikalna podružnica v šišen. Kurilniški delavnici, ki presega svoj plan povprečno s 121.44 %. Vsekakor je to znaten skok od prvomajskega tekmovanja, v katerem so dosegali plan povprečno komaj 89.9 %. Vzroke za razveseljivi uspeh je iskati v precejšnji meri v 89.82 % delavstva, ki dela po normah. Te norme so stvarne in jih članstvo samo neprestano dviga; od začetka dela po normah pa do sedaj je zvišanih že ena tretjina vseh normiranih delovnih postavk. Delavci so 100 odstotno organizirani v enem pododboru in 22 grupah, dočim se študij vrši v šestih skupinah. Tudi v tem kolektivu sodeluje v fizkulturi tri četrtine članstva. Na vsak način pa je previsok odstotek bolnikov, ki znaša 14 odstotkov, kljub resnično težkim delovnim pogojem, posebno v vozovnem oddelku, kjer opravljajo dela skoro izključno na prostem.

Med podružnicami socialno-zdravstvene stroke je najvidnejše delo in uspeh **podružnice v umobolnici na Studencu pri Ljubljani**. Ta podružnica dosega in neprestano dviga uspehe, tako v pogledu samega sindikalnega dela, kot tudi v pogledu novih, uspešnejših načinov zdravljenja, kljub zelo težkim pogojem.

Med prosvetnimi delavci se vzgledno odraža napor članstva **sindikalne podružnice pri Narodnem gledališču v Ljubljani**, ki stremi za dvigom kvalitete umetnosti in za podajanjem te umetnosti čim širšemu krogu ljudskih množic. Pohvale vredno je, da je ta kolektiv priredil vrsto uspelih predstav v raznih delovnih kolektivih.

V zvezi uslužbencev gospodarsko upravnih ustanov vsekakor zasluži pozornost in posnemanje **podružnica MIRE**. Zlasti je v njej razgibano požrtvovalno delo mladine. V podružnici se izraža močno zanimanje za dvig vsestranske strokovne samovzgoje članstva. Vso pohvalo zaslužijo tudi znatni napori celotnega članstva te podružnice pri izboljševanju naše celotne evidence planskega gospodarstva.

V grafični stroki se je v zadnjem času vsestransko razgibala **podružnica tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani**.

V zvezi poštnih uslužbencev za Slovenijo se odlikuje **podružnica p. t. t. Maribor 1**. V tej podružnici je viden izredni delovni polet. Uvedena je odlična evidenca tekmovanja, ideološka izgradnja članstva je na precejšnji višini, ter podružnica prednjači v izbiri najprimernejše snovi za predavanja in diskusije. Podružnica je prva uvedla norme v poštni službi; po njenem vzgledu so povzele normiranje dela tudi ostale podružnice p. t. t. Zaradi uvedbe teh norm se je v poštni službi v Sloveniji moglo zmanjšati število zaposlenega osebja za 400 uslužbencev, ki so odšli na druga dela, kjer so bili nujno potrebni.

K tekmovanju večine sindikalnih podružnic p. t. t. v Sloveniji pa je treba vsekakor pripomniti, da izgleda kot bi se vodilo tekmovanje v podružnicah razen nekaj izjem nekako po upravni liniji, kar vsekakor ni pravilno in tudi ne najde ugodnega odmeva med članstvom.

Gornji primeri prikazujejo približno sliko naporov, prizadevanja in uspehov boljših delovnih kolektivov v novembrskem tekmovanju. V splošnem se lahko trdi, da se je tekmovanje v naših kolektivih povzpelo na precej višjo stopnjo v primerih z uspehi iz prejšnjih tekmovalnih obdobij. Ti uspehi so posebno vidni v onih kolektivih, ki znajo dnevno mobilizirati svoje članstvo v borbi za plan, s prikazovanjem vseh dosedanjih, že doseženih uspehov. Ti uspehi so nam tudi porok in dokaz, da stopa naše ljudstvo po pravi poti k boljšemu življenju. S še izboljšanim vsestranskim delovanjem in zavestnim prizadevanjem vseh naših zavednih kolektivov pa je položeno granitno jamstvo, da bomo dosegli in presegli tudi plan za leto 1948, da bomo dosegli in presegli naš petletni plan v celoti, v vsej njegovi veličastnosti. S takšnimi pogledi stopajo naši delovni kolektivi v nadaljnje tekmovalno obdobje, v prvomajsko tekmovanje.

Od zmage do zmage - od hidrocentrale do hidrocentrale v lepšo bodočnost

Včasih tako mogočna Drava je letos upadla, vsa majhna in ponižna šumi in si utira pot med stebri, ki so ji zajezili prosti tek. Nič več ni sama neomejeni gospodar, že pred dvema letoma so ji ukazovali ljudje — graditelji nove hidrocentrale na Mariborskem otoku. V srebrni vodi se ogledujejo mogočne tvorbe, na njenih bregovih pa vlada živahna delavnost.

Nova elektrarna bo izkoriščala vodno silo Drave, ki predstavlja največji vir tega prirodnega bogastva v Sloveniji. Novozgrajena centrala bo imela še enkrat tolikšno kapaciteto kakor edina pred vojno zgrajena elektrarna na Dravi. Hidrocentrala Mariborski otok bo dobavljala električno silo tovarni aluminija v Strnišču, tovarne na Teznem bodo črpale pogonsko silo za svoje motorje iz teh in drugih central, ki jih bomo zgradili na Dravi. Delavec, kmet in mali obrtnik bo dobil dovolj tega bogastva za svoje stanovanja, dovolj ga bo za pogon poljedelskih in obrtniških strojev. Če upoštevamo še dejstvo, da bodo skozi naša mesta in vasi žvižgali namesto sedanjih, električni vlaki, vidimo, kako velikega pomena so naše nove elektrarne.

Delovni kolektiv »Gradis«, ki gradi novo hidrocentralo na Mariborskem otoku, se zaveda pomena elektrarne. Na stavbišču so izvedli organizacijo dela po sklepih IV. plenuma; tedensko se vršijo proizvodne konference, katerim prisostvujejo uprava, polirji in zastopniki sindikata. Na rednih nameščenskih in množičnih delovnih sestankih imajo politična in strokovna predavanja. Na sestankih sproti rešujejo vsa vprašanja v tesnem sodelovanju uprave in sindikata.

»Gradis« na Mariborskem otoku je pravi in dragoceni rezervoar kadrov. To gradilišče je dalo že nešteto mojstrov in izvežbanih delavcev za ostala gradilišča v Strnišču, hidrocentrali v Mostah pri Žirovnici, Medvodah itd. Napori delovnega kolektiva »Gradis« pri gradnji centrale Mariborski otok predstavljajo temelj za bodoče velike gradnje. Delo ni bilo lahko. Tudi on je moral premostiti začetne težave, kajti na gradilišče so prihajali večinoma delavci-novinci, ki so prvič stopili na tako veliko gradilišče. Toda s požrtvovalnostjo in odločno voljo uprave ter delovnega kolektiva, ki je trmasto vztrajal in premagoval ovire, so delo po dveh letih tako izpopolniti, da so iz šole na Mariborskem otoku izšli številni kadri. Uprava je vzporedno s skrbjo za uspešno delo skrbela tudi za vzgojo strokovnih delavcev. Lansko leto so imeli tečaj za priučene delavce, na katerem so predavali inženirji, skupno z drugimi podjetji so imeli pripravljalni tečaj za delavca, od katerih bodo šli najboljši na tečaj za priučene delavce. 1. decembra se bo začel tečaj za vodje gradbenih strojnikov, dočim se bodo priučeni tesarji in vajenci izpopolnili na novem tečaju, kvalificirani zidarji pa bodo šli na delovodski tečaj v Maribor, dva pa bodo poslali celo v drugi letnik Tehnične srednje šole v Ljubljano.

Dobra organizacija, požrtvovalnost in iniciativnost delavcev, njihovo stalno stremljenje za izboljšanje, pravilen odnos starejših mojstrov do mlajših moči, vajencev in priučenih delavcev, ki se usposabljajo, sodelovanje celotnega kolektiva pri vseh akcijah, želja po izobrazbi, vse to je pripomoglo k tako lepim uspehom. Vsa možna dela so normirana, za dela pa, ki jih ni mogoče normirati, so uvedli premijski način plačevanja. Zato so tudi vsa najvažnejša gradbena dela dokončali v roku, to je do 1. septembra; sedaj vršijo še dodatna dela, kajti vsi stremijo, da bi stavbo čimprej izročili svojemu namenu. Dokončujejo omete, izolacije, vzidave, pomagajo pri montaži prve turbine, rušijo pomožne gradbene naprave, mostove, odre, ter odstranjujejo strojne naprave, ki so odslužile na tem gradilišču. Urejujejo tudi okoliško zemljišče, obrežje morajo dobro utrditi. Gradilišče skrbi tudi za bodoča gradilišča, zato te stroje, ki so noč in dan delali na hidrocentrali, skrbno popravljajo in čistijo, da bodo služili za nove gradnje. Tudi za ta dela imajo uveden plan, ki so ga presegli za 30 %. Pri tem jim pomaga še vreme, ki je letos izredno ugodno. November se sicer bliža h koncu, toda tega na Mariborskem otoku ni videti. Zrak je topel in delavci vedrih obrazov nakladajo in prevažajo material, da bodo bregovi dovolj trdni, kajti dobro vedo, da ta, letos majhna in zaradi suše sicer ponižna Drava lahko naraste v mogočno in grozečo reko, zato gorje, če ne bi bili bregovi dovolj trdni. In prav zato delajo solidno, da valovi pobesnele Drave ne bodo poškodovali njihovega dela, ki da bo hidrocentrala delala nemoteno, ko bo stopila v službo delovnega ljudstva.

Kolektiv »Gradisa« na Mariborskem otoku predstavlja veliko delovno družino: Vsi so se vključili v splošno akcijo prostovoljnega dela. Svojo obvezo 8000 prostovoljnih delovnih ur so presegli. Težišče njihovega dela je bilo gradilišče hidrocentrale. Delovna disciplina, ki je v jesenskem času precej popustila, je zopet na višini Tiste, ki jih je zvabil domov košček zemlje in se niso javili upravi, so ob vrnitvi na delo sprejeli kot novince, kar je vplivalo tudi na višino njihovih prejemkov. In to je zaleglo.

V akciji higiensko-tehnične zaščite so sprejeli delavci vrsto obvez, ki so jih deloma že izvršili. Ogradili so nevarne prehode: na zgornjem mostu so tesarji popravili polomljene ograje; popravili so lesene okvire iz trdega lesa za drugi turbinski steber in za male odprtine pri tretjem turbinskem stebru. Posebno pozornost so posvetili tudi splošni higieni delavskega naselja, za kar so porabili 581 prostovoljnih delovnih ur.

Od mladincev jih je bilo 23 na gradnji proge Šamac—Sarajevo, peteri od njih so se vrnili kot udarniki. Mladina ima svoje barake, v katerih imajo tudi radio.

V fizkulturi so med drugimi zlasti podjetni nogometaši, ki tedensko igrajo tekme kot gosti največ v Prekmurju in Medjimurju in so odnesli že več zmag. Z opremo so sicer slabi, vendar so vztrajni in odigrajo svojo tekmo, če treba tudi — bosi! Na fizkulturnem festivalu so si priborili prehodni pokal.

Uprava »Gradisa« vzorno skrbi tudi materialne potrebe svojega kolektiva. V menzi je hrana neoporečna, saj imajo svoj ekonomat, ki je zagotovil kuhinji med drugim zlasti maščobo.

Takšno je življenje in delo graditeljev hidrocentrale na Mariborskem otoku. Že leta 1910 so se bavili z načrti, kako bi izkoristili vodno silo Drave. Do druge svetovne vojne je tujcem uspelo zadostiti lastnim potrebam: zgradili so Falo, ki je bila takrat največja elektrarna v Srednji Evropi. Toda te elektrarne niso gradili zato, da bi služila ljudstvu, gradili so jo le za polnitev svojih lastnih žepov. Šele danes v državi z ljudsko oblastjo, ko smo se odrekli in ko ne pričakujemo poniževalne pomoči od zunaj, zlasti z zapada, šele danes, ko bo ljudstvo uporabljalo električno energijo za svoje potrebe, je mogoče izvršiti tako velike naloge.

Pa ne samo elektrarno na Mariborskem otoku, po našem petletnem planu bomo zgradili še več vodnih central. Ena izmed teh novih bo v Vuzenici, ki jo že gradijo. Kolektiv Mariborski otok pa je dal delovno silo, skratka, »Gradis« smelo izvaja petletni plan in krepko utrjuje našo severno mejo pred odvisnostjo od inozemstva.

Naša rastoča industrija potrebuje vedno več strokovnjakov

Naša industrija dela in se širi v vedno hitrejšem poletu. Ni samo dosegla predvojne proizvodnje, ampak jo celo iz dneva v dan više presega.

Pred vojno so naši delavci stikali, spraševali in često zaman moledovali za delo. Kapitalistična kriza je polnila ceste z brezposelnimi.

V današnjem delovnem poletu se na vse to komaj še spomnimo. Le kadar čitamo v časopisju o brezposelnosti v kapitalističnih državah ali poslušamo pripovedovanje tega ali onega izseljenca, ki se je ves ubog vrnil iz teh držav, primerjamo predvojno stanje pri nas z obupnim stanjem delavcev na Zapadu. Dve sliki, ki sta si po svojem klavrnem, obupnem izgledu za delovnega človeka precej slični, enako strašni. Imperializem je grozljiv požiralnik, ki vrtinči in buta ob tla slehernega delovnega človeka, dokler se mu ne upre s silo.

V naši osvobojeni domovini pa je stanje povsem drugačno. Življenje in delo teče po načrtu. Plan imamo. Plan uresničujemo, da bo naše življenje lepše in boljše. Po planu se gradijo nove tovarne. Ustanavljajo se nova podjetja.

Te nove tovarne in podjetja pa potrebujejo vedno več delovnih ljudi. Hitro rastoča industrija kliče in išče vedno več delovne sile, ker raste hitreje, kot dotekajo vanjo novi delavci. Podeželje pomaga. Tam je še neizčrpen izvor sveže delovne sile. Toda ti novi delavci so še neizurjeni, nevajeni industrijskemu delu.

Industrija pa ne more delati in uspevati samo z nekvalificirano in polkvalificirano delovno silo. Tovarne in podjetja potrebujejo vedno več strokovnih in visoko strokovnih delavcev.

Da bomo zmagali to pomanjkanje po strokovnih kadrih, nam ostaja samo ena možnost. Hitreje in smeleje jih moramo dvigati! Našim delavcem moramo nuditi strokovno znanje, ki jim ga kapitalisti stare Jugoslavije niso mogli in niso hoteli dati v takšni meri, kot ga lahko prejemajo danes. Zato je ljudska oblast poskrbela, da je do 31. decembra 1948. leta dana možnost slehernemu našemu delavcu, da si pridobi v strokovnem tečaju višjo kvalifikacijo brez predpisane učne dobe, če ima za to osnovne pogoje.

Vendar nam pregled že opravljenega dela na tem polju kaže nekatere napake. Nekateri kolektivi namreč še vedno premalo skrbijo za načrtni dvig strokovnih kadrov. Krivdo nosijo uprave podjetij, pa tudi sindikalne organizacije.

Gre tu poleg industrijskih in strokovno-nadaljevalnih šol predvsem za organizacijo in uspešno izvedbo strokovnih tečajev. Veliki pomen teh tečajev je v tem, da nudimo v njih tistim delavcem, ki že delajo v proizvodnji, zadostno mero teoretičnega znanja. Mnogo teh delavcev si je že nabralo pri doslednem delu mnogo praktičnih izkušenj. S pomočjo teoretičnega znanja, pridobljenega v tečaju pa se nujno dviga tudi njihova delovna sposobnost, veselje do dela ter možnost nadaljnjega strokovnega izpopolnjevanja. Od tega imajo korist delavci sami, pa tudi proizvodnja.

Strokovni tečaji so več vrst in stopenj. Podjetja, ki imajo zaposlene popolnoma neizurjene novince, naj organizirajo tečaj za usposabljanje polkvalificiranih (priučenih) delavcev. Te vrste tečajev sicer ne predstavljajo nikake dovršene kvalifikacije, predstavljajo pa nekako vpeljavo v splošno delo. V njih se seznanijo delavci s splošnim teoretičnim in praktičnim delom. Ona podjetja, v katera stalno dotekajo novinci, naj vršijo takšne tečaje enega za drugim.

Za priučene delavce, ki že delj časa delajo pri istem poslu, ki so stari nad 18 let in imajo dovoljno mero praktičnega znanja (najmanj 1 leto prakse), a jim manjka teoretična izobrazba in globlji pogled v stroko, naj organizirajo podjetja tečaje za usposabljanje kvalificiranih delavcev. Ti tečaji dajejo priučenemu delavcu znanje, kakršno si pridobi učenec v gospodarstvu v dobi uka in obiskovanja strokovno-nadaljevalne šole. Zato naj se jemlje v teh tečajih kot osnova učni načrt, ki odgovarja strokovno-nadaljevalni šoli; vanj mora obvezno vnesti vse ure praktičnega dela in splošne predmete (slovenščina, zgodovina itd.). Po zaključku tečaja napravijo tečajniki strokovni izpit pred komisijo. V primeru uspešno napravljenega izpita prejmejo tudi spričevalo o kvalifikaciji, kot je določeno v 27. členu zakona o učencih v gospodarstvu.

V tečaje za usposabljanje visoko kvalificiranih delavcev naj vstopajo kvalificirani delavci (pomočniki), ki so pokazali v svojem delu dovolj sposobnosti, da bodo po zaključku tečaja položili pred komisijo izpit za višje kvalificirane delavce (mojstre, obratovodje itd.). V te tečaje se v izrednih primerih sprejmejo celo priučeni delavci, ki imajo daljšo prakso in so pokazali izredno sposobnost ter že sedaj uspešno vršijo delo višje kvalificiranih delavcev. Učni načrt v teh tečajih naj sloni na učnih načrtih odgovarjajočih oddelkov TSŠ in delovodske šole ter naj prav tako zajamejo tudi splošne predmete.

Ministrstva ali direkcije posameznih industrijskih strok organizirajo po potrebi tudi tečaje za usposabljanje strokovno-tehničnega osobja in tečaje za usposabljanje administrativno upravnega in ekonomskega osobja (normirci itd.).

Poleg tega naj organizirajo posamezna podjetja tudi razne administrativne tečaje za svoje uslužbence.

Naša hitro rastoča industrija zahteva, da vzamejo uprave podjetij organizacijo in izvedbo tečajev kot resno in nujno nalogo. Izvrševanje te naloge predstavlja tudi izpolnjevanje ene sila važnih nalog petletke. Enako odgovorna moralna naloga pada v tem pogledu tudi na naše sindikalne organizacije.

Z organizacijo strokovnih tečajev odpravljamo v naši domovini tudi tehnično zaostalost in strokovno neizobraženost, ki predstavljata težko breme tako za delavca kot za celotno industrijo. Vzponu strokovnega znanja naših delavcev bo sledil tudi še večji, še močnejši razcvit naše industrije. S pomočjo tega znanja se bodo še hitreje vrstili in množili uspehi naše petletke.

Na gradilišču „Titan" zmaguje delovna vnema mladincev

Poleg stare tovarne »Titan« v Kamniku raste nova temper-livarna. Gradi jo mladinska delovna brigada »Boris Kidrič«.

V brigadi je 127 mladih učencev. Delajo in živijo po vzoru mladinskih brigad na mladinski progi. Ta organizirani način dela in življenja se je namreč mladincem najbolj priljubil.

Poleti, ko se je gradilišče »Titan« šele oživljalo, je bilo na njem še marsikaj narobe. Primanjkovalo je materiala. Začetek gradnje se je nekoliko zakasnil. Ni bilo strokovnjakov, manjkalo je dobre organizacije dela in še marsikaj.

Toda titovska volja mladincev v brigadi je korajžno bredla skozi začetne težave

V brigado so prihajali mladinci iz najrazličnejših podeželskih krajev. Gradnji še niso bili vajeni. Sami sebi niso verjeli, da bo stotina kos mogočnemu gradilišču.

Poprijeli so za delo tu in tam, kjer so pač čutili potrebo. Delo še ni bilo dovolj organizirano. Vodil ga je skraja en sam strokovnjak; kasneje jih je prišlo šest, vendar niso mogli vsemu kaj. Strokovni pouk ni bil kos svojim nalogam. Mladinci pa so prišli v brigado baš zato, da bi se čimprej izučili za zidarje in tesarje.

Poskusili so z drugačnim načinom dela. Razdelili so se na manjše delovne skupine. Vsaka skupina je prejela svojo nalogo. Kmalu so spoznali, da pri tem načinu dela strokovno znanje hitreje napreduje.

Prvi uspehi so že krotili in krepili misli, ki so se prej šc sem ter tja zbale važne naloge.

Čez nekaj dni so mladinci že pripravili presenečenje strokovnjakom. Ko je polir prišel k I. četi, da bi ji odkazal delo, je bilo to delo že izvršeno, točno in strokovnjaško. Mladinci se niso več lepili za peté polirjem, naj jim odkažejo delo. Postajali so že samostojni delavci; vsak večer so se že kar sami domenili, kje bodo zjutraj poprijeli. Stari vodje skupin so odhajali na važnejša dela; njihova mesta so prevzeli najsposobnejši mladinci.

Skupine so se hitro utrjevale v strokovnem znanju. Delo je vsepovsod lepo napredovalo. Mladincem pa so bili uspehi še vedno preskromni. Dražili so njihovo kri, njihove misli. Če so dosegli toliko, hočejo uspeti še bolj. Gradnja je rasla. To je bil uspeh celotne brigade. Toda vsak mladinec je želel, da bi postali bolj očitni tudi uspehi njegove skupine in njega samega.

Te želje so rodile medskupinsko, brigadno tekmovanje. Za cilj tekmovanja so nameravali postaviti izpolnitev teh-le desetdnevnih obvez: opažitev 4 lokov, postavitev odrov, priprava betonskih nosilcev in zapornih ploščic ter zbetoniranje. Resno, premišljeno, brez zaletavosti, vendar vztrajno so diskutirali o njih vsi mladinci. Iskali so tudi razumnih nasvetov pri izvedencih-strokovnjakih. Vendar niso bili zadovoljni z vsemi njihovimi odgovori. Nekateri so bili namreč taki, da so mladinci začutili v njih podcenjevanje jedrovite mladinske volje. Našel se je strokovnjak, ki je trdil, da so obveznosti, predlagane od mladincev, pretežke in neizpolnjive. Imel jih je za bahanje in snetljivo govoričenje.

Tudi precej starejših delavcev je molčalo, ko so jih mladinci vabili na desetdnevno tekmovanje. Sindikat jim je sicer nekaj razlagal o planu in o važnosti tekmovanja, vendar ne dovolj jasno in prepričljivo. V tekmovanje so se vključili le posamezni starejši delavci.

Mladinci so tekmovanje še enkrat do dobra premislili. So se morda res ušteli? Šlo se je za čast celotne brigade, pa tudi za vsakega mladinca posebej. Če obvez ne bodo izpolnili, bodo to čast sami potlačili.

Mladinske oči so podzavestno tehtale titovsko voljo in ljubezen, položeno v sleherni koščék zidovja. To zidovje jim je govorilo, prigovarjalo: Če tovarna ne bo do zime pod streho, bo trpelo vaše učenje. Od vas, mladincev samih zavisi, da boste pozimi nadaljevali z zaključnimi deli in učenjem že v pokriti tovarni.

Mladinsko navdušenje se je okrepilo in se prelilo v zrelo zavest: »S tekmovanjem pomagamo samim sebi!«

Mladi učenci, skorajšnji zidarski in tesarski strokovnjaki so odločno sprejeli obveze v tekmovanju.

Pred tekmovanjem so izpolnjevali komaj 77 % norm.

Tretji dan tekmovanja je prej neverni strokovnjak začel rahlo pripominjati: »Obveze so prenizke!«

Peti dan tekmovanja so mladinci že dosegli 83.5 % predpisane norme.

Zadnji dan tekmovanje je bil najbolj napet. Strokovnjaki so kritično ocenjevali uspehe. Nato so razglasili rezultate.

Hura! Norme so bile presežene s 103 %.

Obveze so bile izpolnjene in daleč prekoračene. Brigrada ni pregrizla svoje besede. Zmagala je v tekmovanju, a zlomila je tudi negibko misel nekaterih starih strokovnjakov.

Mladinska kri je zburila ob uspehih, ki so podrli tudi nezaupanje starejših do mladih učencev.

S pohvalami so se jim približali tudi ostali delavci. Saj bi že prej tekmovali z mladinci, pa si prav za prav niso bili vsi na jasnem, kako in kaj je s to stvarjo. Bili so med njimi še taki, ki jim je bila misel še težka in jim je spodrsavala nazaj, kot noge na lepljivih, težkih blatnih tleh. »Več kot delati ne moremo!« so mrmrali le-ti, ko so jih mladinci vabili v delovno tekmo.

Zdaj ob koncu desetdnevnega tekmovanja so vso stvar že pojmovali nekoliko drugače. Uspehi mladincev so godili tudi njim.

Tako se je zgodilo, da so tudi starejši delavci sami začeli prihajati na dan s predlogi, naj se tekmovanje nadaljuje do konca gradnje.

To tekmovanje so res sprejeli, tako mladinci kot tudi starejši delavci. Zdaj vedo vsi, zakaj gre: do 20. decembra mora biti livarna pod streho. Potem bodo delali na suhem.

Zdaj postaja tudi ta obveza prenizka. Po gradilišču gre namreč glas od delavca do delavca, da bodo dela končana že nekaj dni prej. Vsakdo je začel računati uspehe vsakega dne posebej.

Mladinci so uvedli v tekmovanju že marsikak nov, boljši način dela. Vsako malenkost pretuhtajo med seboj. Delajo s silno voljo in željo do zmage.

16-letni Tolminec Kenda Silvo je ugotovil, da okretnost in drzna misel več koristita kot sama sila. Izdeluje zaporne ploščice. Pred kratkim je ugotovil, da ga ovira pri delu mehka, premokra malta, ker se preveč razliva. Poskusil je s tršo malto. Posrečilo se mu je, da je začel izdelovati ploščice dosti hitreje in boljše. Strokovnjaki se menijo, da presega normo najmanj za 65 %, kvaliteto pa še za več.

V mladinskem strokovnem tečaju pa se predavatelji čudijo hitremu napredovanju mladincev. Pred nekaj meseci so prišli z dežele, marsikdo med njimi je znal komaj za silo seštevati in odštevati: zdaj rešujejo že težke geometrijske naloge. Navadno deljenje in množenje jim ne zadostuje več. Od učiteljev zahtevajo višje naloge. Tistih nekaj mladincev, ki ne morejo iti v učenju vštric z večino, se je odcepilo v nižji razred, večjidel pa so se mladinci na lastno zahtevo spoprijeli s težjimi nalogami.

Polirji pravijo, da se je kakih 40 mladincev že do sedaj usposobilo za zidarje in tesarje. Ob koncu naslednjega leta pa bo odšlo z gradilišča 120 novih sposobnih gradbenih strokovnjakov.

Tistih nekaj posameznikov na gradilišču, ki so skraja še dvomili v zmožnosti mladine, so zdaj že prepričali uspehi. Številke in črte na načrtih za novo temper-livarno »Titan« so že nabreknile v mogočno zidovje in v živo tkivo tramovja in odrov okrog njega. Sedanji obris tovarne, čeprav naznačen šele z zunanjimi stebri in odri, že izraža drzno doseženi uspeh, ki predstavlja odlomek iz našega plana. Mladina koraka v odprti čas. Mladina osvaja bodočnost, ki se že seli iz misli in risanih načrtov s pomočjo ustvarjalnih rok v rastoče zidove, v nove stavbe, v dozidane tovarne. Tako se ostvarja naš plan.

P. Moskatov

Pod zastavo socialističnega tekmovanja

(Nadaljevanje)

Daleč je znan sloveči mojster jekla, najboljši livar Kuzneckovljevega zavoda Aleksander Čalkov, ki je samo v prvih dveh letih vojne vlil izven plana toliko jeklene zlitine, kolikor jo je treba za izdelavo 24 tankov, 36 topov, 15.000 minometalcev, 100.000 granat in 18.000 avtomatičnih pušk. Ves ogromni delovni kolektiv v Kuzneckovljevem zavodu je z velikim zanimanjem spremljal tekmovanje Čalkova z znanim livarjem jekla v Kuzneckovljevem bazenu, Rjabovim.

Ko so delavci Sverdlovske oblasti leta 1943 polagali račun pred velikim maršalom Sovjetske zveze, tovarišem Stalinom, so v svojem pismu s ponosom navedli imena svojih prvakov. Med njimi je bil laureat stalinske nagrade Ilarion Jankin, ki je izpolnil več kot štiri letne norme ter poleg tega usposobil za takšen način dela mnogo rudarjev bakrenih rudnikov Sovjetske zveze.

Strugar Tatjana Jurčenko je preko plana obdelala 300 000 granat

Topilničar Kušvinskega metalurškega zavoda Davidov je pri topljenju surovega železa presegel plan za 1400 ton, brigada topilnice Novo Tagiljskega zavoda Fokina — pa je presegla plan za 20.000 ton.

Sovjetsko ljudstvo je z veseljem in navdušenjem spremljalo uspehe izrednih ljudi ki jih je toliko v naši domovini. Kazanski stahanovci so v pismu tovarišu Stalinu navedli besede svojega rojaka frontaša Galimulina, ki je rekel: »Če sem ubil Nemca, pomeni, da nisem zastonj preživel dneva.« Kazanci so dodali: »Tudi mi tako mislimo, tovariš Stalin — če si izpolnil normo, pomeni to, da si pomagal hrabremu borcu, da ubije Nemca. Če si izpolnil tri, pet, deset norm — pomeni, da si pomagal za večno spraviti pod zemljo še več Fricev. Takšna je naša stahanovska aritmetika, takšen je naš borbeni račun.«

Ta borbeni račun je bil posebno visok pri delavcih-racionalizatorjih proizvodnje. Iz vrst našega delavstva ni še nikoli izšlo toliko iznajditeljev in racionalizatorjev kakor v letih vojne. Predlogi racionalizatorjev in njihove izpopolnitve so razgibali na tisoče delavcev, ki izpolnjujejo v eni izmeni za tisoče odstotkov nalog in še več.

12. februarja leta 1942 je v Nižnje-Tagiljski tovarni rezkač Dimitrij Bosi, ki je prej delal v Leningradu, svoj stroj tako spretno preuredil, da je dala njegova storitev v eni izmed 1480% plana. V naši deželi so dobri primeri nalezljivi. Bosi je dobil mnogo posnemovalcev.

Racionalizatorji so izpopolnjevali tehnološki proces, iznašli so nov produktivnejši način in našli nadomestek za industrijski material, ki jim ga je primanjkovalo. Ko je tovarna prejela vojno naročilo za obrambo države, katerega je morala izvršiti v določenem času, se delovni kolektiv ni strašil težav. Stotine ljudi je z vnemo iskalo in tudi našlo možnost za izpolnitev nalog čeprav bi bile še tako težko izvedljive.

Ker ni hotel zaostati za svojimi posnemovalci, je Dimitrij Bosi dvignil proizvodnjo za 4000%.

Izreden rekord je dosegel učenec Verhnjeturskega strokovnega učilišča Boris Belousov, ki je prav tako izboljšal način svojega dela ter izpolnil v izmeni 480 norm.

Znani delavec-iznajditelj, laureat Staljinske nagrade G. C. Akselrod, je skontruiral nov izreden avtomat za rezkanje, ki nadomešča 18 stružnic in 36 delavcev. S pomočjo tega avtomata so v tovarni v enem tednu izdelali toliko preciznih delov letalskih potrebščin, da zadostujejo za polletno rezervo.

Novatorstvo je med vojno postalo množičen pojav med sovjetskim delavstvom, ki se je vedno odlikovalo po spretnosti, bistroumnosti in domiselnosti. V tovarni, katere direktor je tovariš Agacanov, so delavci in inženirsko-tehnični delavci dali samo v enem mesecu nad 3.700 racionalizatorskih predlogov, ki so odkrili ogromno še neizkoriščenih notranjih rezerv tovarne.

Narodno-gospodarski pomen racionalizacije in novatorstva je zelo pomemben ne le za dvig proizvodne tehnike, temveč tudi zato, ker je z njimi prištedenih ogromno industrijskih surovin, električne energije, kurjave, strojev in delavcev.

V neki tovarni so leta 1943 v 7 mesecih uresničili 465 racionalizatorskih predlogov, s katerimi je tovarna prihranila 11 milijonov rubljev 1000 ton kovin in 720 ton feromangana.

Kolektiv v tovarni orožja »Stalin« je dal 3.5 tisoč racionalizatorskih predlogov. Njihovo uresničenje je prihranilo ogromno denarja in jekla za topove ter osvobodilo 725 delavcev in 55 strojev.

V borbi za povečano pomoč bojišču je bilo zlasti pomembno prizadevanje delavstva, da dajo Rdeči armadi izdelke odlične kakovosti, ker so od kakovosti izdelkov odvisni uspehi in življenje borcev Rdeče armade v njihovi borbi proti silnemu, tehnično dobro opremljenemu sovražniku.

Med Vsezveznim socialističnim tekmovanjem se je v stotinah tovarn in zavodov razvilo gibanje delavcev, ki delajo na več strojih, in delavcev, ki delajo v več strokah.

Stahanovci, ki delajo na več strojih namesto tovarišev, ki so odšli na fronto, so uspešno obvladali povečani obseg in mnogovrstnost dela. Številni predlogi za izboljšanje in povečanje proizvodnje, skrb za kakovost vojne proizvodnje gibanje delavcev ki delajo na več strojih, vse to je označevalo sovjetske delavce kot heroje sovjetskega zaledja, ki so se v dnevih Velike domovinske vojne trudili za domovino z vsemi svojimi sposobnostmi ter si neprestano prizadevali da bo njihovo delo za bojišče čim boljše in uspešnejše.

Kako visok je bil polet delavcev med vojno najbolje dokazuje sledeč primer: gardni kaplar Kozicin, ki je dolgo sodeloval v borbah je prišel v svoj rodni Uralmašzavod. Kvalificirani strugar Kozicin je svoječasno izdelal po štiri sestavljene dele v izmeni, s čimer je znatno presegel normo. Ko so mu povedali, da zdaj izdelajo na njegovem stroju 12 delov, se je začudil in razveselil. Njegova soseda na stroju Natalija Čegtarjova obdela v izmeni celo 25 delov. Avtomobilska tovarna »B. M. Molotov« v Gorkem je leta 1935 izdelala povprečno 4.6 avtomobilov na delavca, zdaj pa jih izdela 10.

»Vojna je neusmiljen učitelj,« je pisal I. Gudov. »Vojna nas sili, da napravimo temeljito revizijo naših pojmovanj o mejah proizvodnih možnosti. Ker znajo napredni delavci ceniti vsako minuto, vsako sekundo, hitro dvigajo proizvodnost ter povečujejo količino proizvodov v svoji tovarni kar je pomembno za vso industrijsko panogo.«

V naši deželi se je neštetokrat zgodilo, da je bila pobudnik velikih, splošno ljudskih gibanj mladina, rojena in vzgojena pod vplivom sovjetske družbe Udeleženci frontovsko komsomolskih mladinskih brigad so dali sijajen predlog: da z manjšim številom delavcev izdelajo več izdelkov za Rdečo armado in za svojo deželo. Pobudnik te velike zamisli, komsomolka-brusač v moskovski tovarni krogljičnih ležajev v »L. M. Kaganovič«, Katarina Barišnjikova je iznašla nov način za dvig proizvodnje. Število svoje brigade je skrčila za polovico — od šest na tri delavce — ter je sama z dvema tovarišicama iz brigade dosegla storilnost za šest delavcev.

Brigada Katarine Barišnjikove je bila ena izmed boljših v tovarni. Dekleta ki so šele nedavno začele delati v proizvodnji, so izpolnjevale svoje naloge za 280 do 360%. Ta trojica je že prvi dan, ko je delala po novem načinu, v eni izmeni izdelala prav toliko kakor prej, ko je bilo v brigadi šest delavk. Ko pa so si pridobile potrebne izkušnje, so svojo storilnost še povečale ter ob koncu leta presegle normo za 500%.

Ko je začelo časopisje pisati o novem delovnem načinu Barišnjikove, se je novo gibanje hitro širilo v Moskvi in drugih mestih.

Čez leto dni je bilo po raznih tovarnah in podjetjih že nad 13 tisoč brigad, ki so osvobodile na desettisoč delavcev. Tako je domislek mo-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Revija kulturno-umetniškega dela sindikatov je v polnem razmahu

V soboto 22. t. m. se je pričela revija kulturno-umetniškega dela sindikatov. Otvoritvi revije v dramskem gledališču so prisostvovali najvidnejši predstavniki naših oblasti in množičnih organizacij. Nastopila so razna kulturno-umetniška društva, prav tako dne 23. 24. in 25. t. m. O nastopih le-teh bomo priobčili ocene prihodnjič. Danes priobčujemo uvodne besede pomočnika ministra prosvete tov. Janeza Logarja, ki jih je spregovoril ob pričetku revije:

Pričenjamo revijo dela sindikalnih kulturno-umetniških društev in skupin. Ta revija ima namen, da v tednu neposredno pred 29. novembrom — praznikom Republike — poda bežen prerez kulturno-umetniškega dela teh skupin in sicer z nastopi tistih društev in tistih skupin, ki so se v tekmovalni dobi od 1. maja do danes po svoji delavnosti in po svojih uspehih najbolj odlikovala.

Revija bo dokazala in prikazala, da gre življenje našega delovnega človeka novo pot ne le v pogledu materialne oskrbe, temveč tudi v pogledu kulturno-umetniškega udejstvovanja. Minili so namreč pri nas časi, ko je delovni človek bil prisiljen boriti se za pravico do umetniškega udejstvovanja, ko so mu delodajalci za omamo in pozabo vsiljevali v užitek plehke, brezvsebinske, larpurlartistične stvaritve svojih umetniških pomagačev, zaprtih v ozki krog svojega umetniškega individualizma, da bi ga tako odvajali od stvarnosti in od borbe za boljšo bodočnost.

Z novim življenjem, ki je zaplalo pri nas v dobi narodno-osvobodilne borbe in v dobi delovnega poleta novega duha v vse širše in širše množice, upadanja in novega dviganja teh društev in skupin, pri opazovanju sestava njihovega članstva in njihovega delovnega programa je mogoče izluščiti silno pomembno ugotovitev.

V teh društvih in skupinah se udejstvuje čedalje več ljudi, ki so pri delu, tudi pri najtežjem delu — v rudniku, v tovarni — prvi po delovni vnemi in delovnem poletu; tako se nekdaj — zlasti po industrijskih krajih pretežno pisarniški kader ljudsko-prosvetnih skupin obširno dopolnjuje z delavcem in to najboljšim delavcem, s pohvaljenim in odlikovanim delavcem, z udarnikom. Ugotoviti je mogoče, da nekod ta vrsta kulturno-prosvetnih delavcev že prevladuje.

Pri opazovanju nastanka rasti, po osvoboditvi, je nastal silen preokret tudi na področju kulturno-umetniškega življenja našega delovnega človeka. Ta preokret se izraža v nastajanju in rasti velikega števila kulturno-umetniških društev in skupin, v katerih se udejstvuje naš delovni človek in katere s svojimi nastopi vnašajo vemu pomoči do uveljavljenja, do pripomorejo zlasti naši ustvarjajoči umetniki, naši pesniki, pisatelji, dramatiki, komponisti, muzikologi in koreografi. Njih dolžnost je, da s svojim ustvarjanjem nudijo kulturno-umetniškim društvom gradivo, po katerem hrepene, zdravo, sodobno, vedro, optimistično pesem, prozo, dramo, kompozicijo, na osnovi pristne ljudske folklore komponirane plese, igre itd.

Pri tem se jim ni bati, da bi trpela njihova umetnost. Nasprotno. Tako delo jih bo zbližalo z delovnim ljudstvom, njegovim mišljenjem in teženjem, zbližalo jih bo z življenjem in ob tem bo njihova umetnost zaživela polno in našla v ljudstvu odziv.

Kulturno umetniške skupine bodo s svojo pesmijo, igro in plesom prenašale vse dalje in dalje življenjsko vedrino, voljo do življenja, voljo do dela, nov odnos do dela in delovni polet.

Tako se bodo tudi naši umetniki skupno s kulturno-umetniškimi društvi in skupinami vse bolj in bolj aktivno vključevali v velike napore, naših narodov za izvedbo petletnega plana v veliko borbo, ki jo naše ljudstvo vodi za ustvaritev lepše in boljše bodočnosti našemu delovnemu človeku.

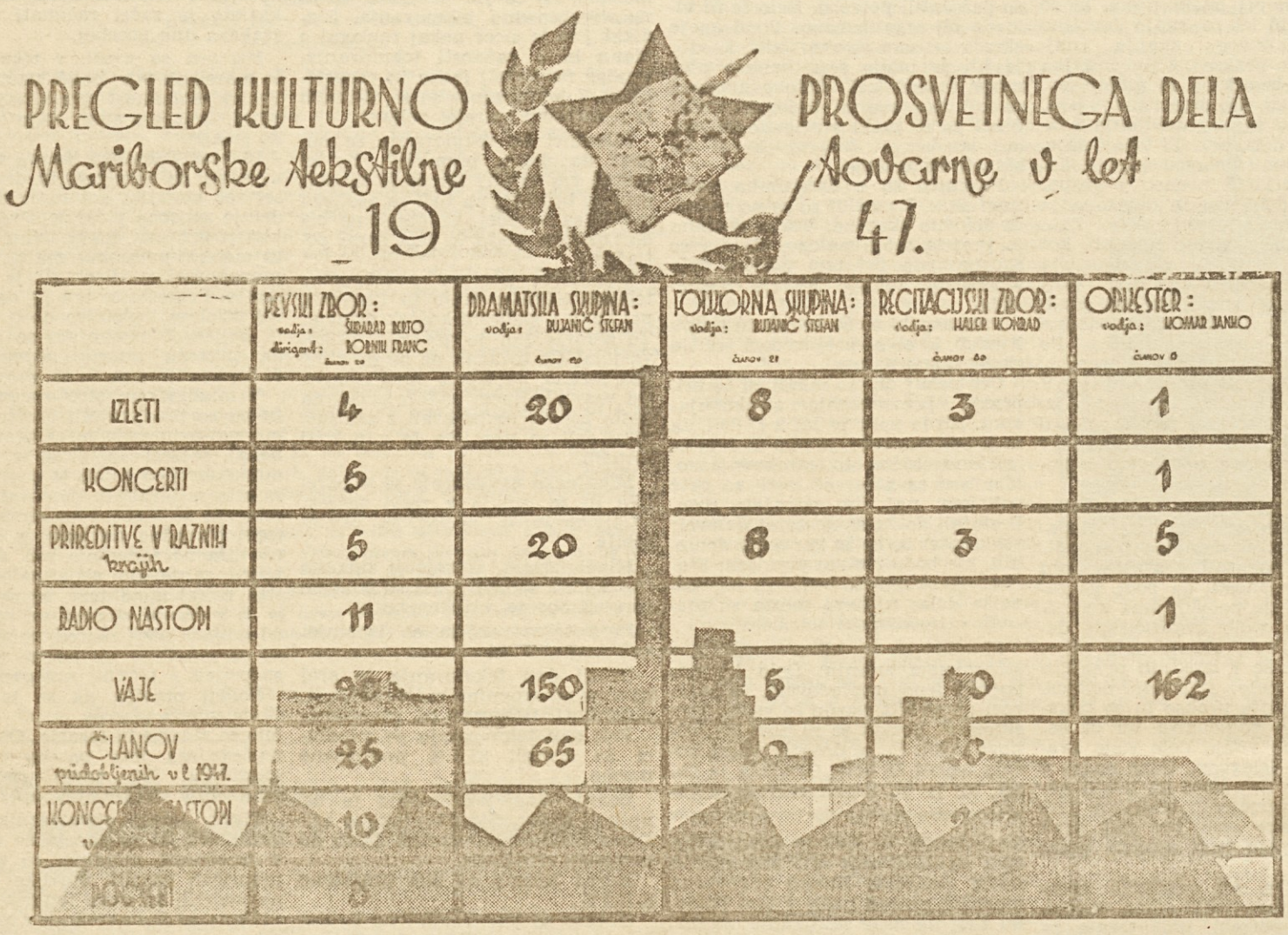

(Nadaljevanje s 7. strani)

skovske komsomolke odprl novo blestečo stran v borbi našega delavstva za povečanje pomoči bojišču.

Na kakšen način so Katarina Barišnjikova in njeni posnemovalci zvišali delovno proizvodnost v svojih tovarnah? S tem, da so v svojih brigadah delo pravilno organizirali, načrtno razdelili delovno silo in v celoti izrabiti delovni dan. Pri tem so mnogi sodelavci frontovskih brigad ne le delali na več strojih, temveč so obenem opravljali več sorodnih vrst dela ter se naučili dela na strojih različnih tipov. K dvigu proizvodnje je pripomogla tudi mehanizacija in predlogi racionalizatorjev.

Izreden dokaz, kako zelo je razširjeno stahanovsko gibanje, ki ga je tovariš Stalin imenoval najbolj življenjsko in najbolj nepremagljivo gibanje našega časa, je to, da se število stahanovcev in udarnikov, ne glede na vpoklice delavcev v armado, ni niti najmanj zmanjšalo, ampak celo povečalo. Pred koncem vojne je bilo v industriji strojev, v elektroindustriji in na železnicah na vzhodu med delavstvom 60 do 70% udarnikov in stahanovcev. To pa zaradi tega, ker si je delavstvo obogateno s pridobljenimi izkušnjami neprestano pridobivalo nove uspehe in množilo vrste stahanovcev.

Izkušnje racioniranja proizvodnje, vsestranska izraba materiala in sredstev, ki so jih pridobili stahanovci, omogočajo državi znatno znižanje proizvodnih stroškov. Tako je bilo samo v proizvodnji vojne industrije v enem letu prihranjenih 40 milijard rubljev.

Ko dvigajo proizvodnjo, se delavci-stahanovci in udarniki dvigajo tudi sami. Strojnik Pjotr Krivonos je načelnik Severodonjecke železnice, čevljarski delavec Nikolaj Smetanjin je direktor kombinata obutve »Spartak« v Kazanu, vrtač Aleksej Sjemivoloc je načelnik rudnika »Ilič« v Krivorožju. Te ljudi posnema na tisoč in tisoč delavcev, ki jih navdušuje junaško delo začetnikov stahanovskega gibanja.

Med vojno je delavstvo ZSSR dalo svoji domovini mnogo nenavadnih delavcev. Navedli bomo imena teh ljudi, na katere je lahko upravičeno ponosen delovni kolektiv zavoda »Džerdžinski«. Delavec pri glavnem stroju tovariš Kirpa se je proslavil s svojo hrabrostjo in herojstvom na bojiščih Domovinske vojne. Bivša delavca tovariša Gruševoj in Berežnjev sta postala generala Rdeče armade. Sedanji direktor tovariš Fomenko je prišel v tovarno kot dvanajstleten deček. Nekdanji mehanik v tej tovarni, tovariš G. I. Ivanovski, je zdaj namestnik ljudskega komisarja za municijo ZSSR. Tovariš Krotov, ki je začel v tovarni kot učenec, je zdaj direktor največje metalurške tovarne v državi — tovarne Makejevskega. Bivša delavca v tovarni »Džerdžinski« tovariša Sidorin in Alferov sta visoka partijska funkcionarja.

Sovjetska domovina ne bo nikoli pozabila podvigov, ki jih je med vojno izvršilo delavstvo Sovjetske zveze. Med vojno je bilo odlikovanih okrog 100.000 delavcev, inženirjev in tehnikov, ki so se s svojim delom posebno izkazali. Najvišje odlikovanje je naslov Heroja socialističnega dela.

Med vojno je naša vlada podelila visoko imenovanje laureatov Stalinske nagrade ne le najboljšim predstavnikom delovne inteligence in državnim funkcionarjem, temveč tudi vrsti naprednih delavcev-novatorjev v proizvodnji.

Konec.

Udarnik iz naše filmske industrije

Udarnik Kranjc Jakob vodja delavnice za fino mehaniko je realiziral in dopolnil zamisli tovariša Omote ter porabil večino svojega prostega časa za razne izboljšave v obratu. S svojim delom je prav tako kot tov. Omota, prihranil državi večje vsote denarja.

Vso Jugoslavijo je zajel silni tekmovalni polet

Ob otvoritvi največjega gradbenega podviga v naši državi — mladinske proge, je tovariš Tito dejal: »Socializem pomeni — ustvariti za vsakega državljana življenjske pogoje, vredne človeka. Socializem pomeni — ustvariti mnogo novih tovarn, pomeni industrializirati državo, pomeni — elektrificirati državo, pomeni ustvariti nove šole, dvigniti državo na najvišjo tehnično stopnjo.«

In naši delovni kolektivi gradijo pot k vsemu temu, k socializmu. Zavedajo se, da pomeni socializem višjo življenjsko raven, zato je po vseh tovarnah in obratih zavladal nov odnos do dela, skoro povsod je delo prešlo v višjo obliko — v tekmovanje, ki je stalni način dela v socialistični družbi. Delavci so uvideli, da se njihovo delo in trud upošteva, da gredo sadovi njihovih žuljev v prid njih samih, da oni, ki več daje, tudi več prejema.

Delovni kolektivi so si napovedali medsebojno tekmovanje, ki je skozi vse leto rodilo lepe uspehe. Posebno vidni pa so ti uspehi v novembrskem tekmovanju, v zadnjem obdobju bitke za uresničenje prvega leta petletke. V tem tekmovanju so številni kolektivi predčasno izpolnili letni proizvodni plan. Tako ga je dosegla Vojvodinska livarna, ki je sprejela v novembrskem tekmovanju razširjeni proizvodni in finančni plan; tehnično vodstvo je krepko zagrabilo za delo. Delavce so seznanili z njihovimi nalogami, na vseh delovnih mestih so uvedli norme, s katerimi so se delavci takoj spoprijeli in jih tudi presegali. Tehnično vodstvo se je trudilo za pravočasno oskrbovanje z materialom, kajti vsem je bilo jasno, da če ne bo proizvajala visoka peč, bo obstalo vse delo v podjetju. In tako je visoka peč goltala vedno večje količine železa, proizvodnja je rasla. Oddelki, ki jih je zalagala livarna z odlivki, niso mogli več zmagovati silnega navala. Iz zagate so se rešili tako, da so poleg drugih tehničnih izpopolnitev, prenesli prej ročno obdelovanje odlivkov na stroje, da je eden in isti delavec vršil posle mehanika in monterja, da so dosledno uvedli norme in zaposlili žensko delovno silo. Na ta način jim je uspelo, da je Vojvodinska livarna v kratkem času dvignila proizvodnjo za 60 odstotkov in izpolnila svoj letni plan že 6. novembra. Tekmovanje je prineslo nepričakovani uspeh.

Tudi delovni kolektiv žičarne v Zenici že dela za drugo leto petletke, kajti letošnji plan je dosegel 20. oktobra; v teku tekmovanja je stalno presegal norme in z vztrajnostjo premagoval vse težave. Smederevska »Železara« je zaradi dobre organizacije in s prizadevanjem delavstva 59 dni predčasno stopila v drugo leto plana. Delovni kolektiv tovarne cementa v Beočinu je uresničil svojo plansko nalogo za leto 1947 s 115.8%. Največja tovarna tekstilne industrije v Makedoniji je dosegla v novembrskem tekmovanju najvišje rezultate in je po zaslugi vsega delovnega kolektiva 3 mesece in 21 dni pred rokom izvršila svoj letni plan.

Železarna v Varešu je 80 dni prej začela delati za leto 1948; delovni kolektivi nemetalne industrije so z lepimi rezultati zaključili prvo plansko leto; rudnik Goleš je dosegel plan žganega magnezita s 105.3%, rudnik Venčac je uresničil plan surovih skladov marmorja s 116.1%, solarna Ulcinj s 104,6% a solarna Pag s 150.73%. Kemična tovarna v Rakovici, pivovarna in tovarna tanina v Zagrebu, steklarna v Paračinu, tovarna pohištva v Novem Sadu, svetovno znani rudnik pirita v Majdanpeku, tovarna cementa v Majdanpeku pri Splitu, zavod za vojaško oblako in tovarna žarnic v Zagrebu in še druge tovarne in podjetja so že izvršile svojo dolžnost za leto 1947 in že jurišajo v drugo leto prve Titove petletke.

Visoka delovna zavest teh kolektivov, njihova višja oblika dela — tekmovanje, njihovi uspehi, ki vznemirjajo poleg domače reakcije tudi tuje imperialiste, nas s pospešenim tempom vodijo lepši, srečnejši in bogati bodočnosti nasproti — v socializem.

Vsi veliki gospodarski uspehi in ugled nove Jugoslavije, ne bi bil možen brez 29. novembra 1943 in 1945. Pravtako pa je jasno, da 29. november ne bi bil možen brez vztrajne graditve Ljudske fronte in njenega avantgardnega jedra — Komunistične partije — že pred vojno in med vso dobo okupacije.

Naša delavka

Dom igre in dela v Razlagovi ulici v Mariboru

Konec maja so mariborske žene sklenile, da bodo izvršile do jeseni sleneče nalogo: Prejšnji otroški vrtec v Razlagovi ulici ki je bil po zaslugi tov. Eme Kosi za silo popravljen, bodo spremenile v prijazen dom igre in dela, zbombardirano okolico pa splanirale, da bodo otroci imeli razen doma še prepotreben vrt za igro na svežem zraku.

Ko so žene zapustile konferenco, so odšle pred vrtec v Razlagovo ulico. Pred zbombardiranim prostorom so ostale tihe in zamišljene...

Prostor je bil razrvan, oskubljeni kostanji so kazali nekaj zelenja in bornih cvetov. Na desni ogromna ruševina starega »Dijaškega doma« in sredi te žalostne slike je stala majhna, a prijetna stavbica — bodoči Dom igre in dela.

Tišino je pretrgala tov. Marija: »Prav za prav lep prostor! Bomo kar pričele z delom, tovarišice, da nam v jeseni ne bo zmanjkalo časa!«

In res: 7 junija ob 5. uri zjutraj je delalo na planiranju prostora 7 žen, naslednji dan 11, število pa je stalno naraščalo.

Odločno je napredovalo delo, ko je ves IV. teren I. rajona udarniško odstranjeval ruševine »Dijaškega doma«. Seveda celo med našimi pridnimi prostovoljnimi delavci ni manjkalo dvomljivcev, ki so ocenjevali in računali, koliko kubikov ruševin je treba še odvoziti in nekateri so bili mnenja, da bomo na teh ruševinah delali še leta 1948.

A prišle so vedno nove trume prostovoljnih delavcev in prostor je bil splaniran tri dni pred zadanim rokom, 29. septembra.

Delo je bilo opravljeno v 7116 urah!

Toda za naš Dom igre in dela je bilo opravljeno šele polovico dela. Po 1. septembru so se pričela notranja dela v stavbi sami

Skrbi nam je nekaj časa delala umivalnica, mislili smo, da otrokom ne bomo mogli nuditi stalno tople vode za umivanje. Pa nam je iz zagate pomagal klepar-instalater tov. Klinar. V domači delavnici je z mojstrom Remsom izdelal boiler, ki nudi otrokom toplo vodo za umivanje, obenem ogreva po radiatorjih umivalnico, stranišče in hodnik.

Strokovna dela so torej opravljena, treba je opremiti še z notranjo opremo, s pohištvom, s perilom.

V času, ko obnavljamo po vojni opustošene domove, je dobava vsakega pohištva težka. A naše žene so iznajdljive! Že rabljeno pohištvo iz raznih vrtcev so same kar najbolj skrbno prepleskale.

Pri delih, ki bi jih tovarišice same težko opravile, so pomagali tovariši Jereb, Graner in Jelučič. Mizarska dela, pa deloma tudi pleskanje so s prostovoljnim delom opravili ti trije tovariši.

Ves teren je udeležen pri delu okrog doma igre in dela. Žene so ljubko označile male brisače, rjuhce in prtiče z raznimi znaki. Otroci, ki še ne znajo čitati, bodo po teh znakih prepoznali svojo brisačo, prtiček itd

Še nekaj dni in »Dom igre in dela« v Razlagovi ulici bo odprl vrata oni deci, ki bi sicer morala brez nadzorstva čakati ure in ure na mamo, ki dela v tovarni. Ob 8. uri bodo prišli, igrali se in v svoji starosti primerno vežbali svoje umske sposobnosti. Poskrbljeno bo za toplo in tečno prehrano, a ob 5. uri popoldne se bodo spet vrnili domov.

Ko stopimo iz »Doma igre in dela«, srečamo tovarišico Štefko. Tovarniška delavka je, vdova s tremi otroki. Nasmehne se nam: »Kako mi bo dobro. Mali Štefek je že v Dečjem domu pod Kalvarijo, Danica in Rudek pa prideta v ta »Dom igre in dela«. Kako brez skrbi bom delala v tovarni!«

Vera S.

Devetnajstletna Kristina prva žena-kurjač v Jugoslaviji

Stari strojevodja Peter S[illegible]rović upravlja lokomotivo že polnih 32 let. Pri njem doma so veliko govorili o strojih in strojnem delu, pa tudi o težavah takega dela t[illegible] o n[illegible]kodbah na stroj[illegible] vseh teh stv[illegible] je [illegible]stina poslušala razgovore že v zgodnji mladosti. Sedaj je Kristina stara 19 let. Prav pridna mladinka je in zmore tudi že [illegible]ja dela. Njene davne sanje, da bi upravljala lokomotivo, so [illegible] ji u[illegible]ničile. Sprej[illegible] [illegible]n [illegible]stavljena je za kurjač[illegible] na lokomotivi, ki jo vodi [illegible]jen oče v rudniku Novi K[illegible]lac.

Ko so vprašali starega Petra, kako je zadovoljen z novim kurjačem, je dejal: »Moja hčerka je že nekajkrat skrivoma kurila lokomotivo. Že od nekdaj je mislila na to, da se posveti kurjaškemu delu: Njena največja želja je bila da bi delala na lokomotivi in da bi opravila izpit za strojevodjo. Jaz, njen oče, bom storil vse, da jo kar v najkrajšem času naučim opravljati s strojem, da bo lahko opravila potrebne izpite za strojevodjo. Tako bova koristila našemu podjetju in naši skupnosti.«

Doslej se je Kristina kot kurjač dobro izkazala in se odlikuje z vestnim in dobrim delom. Vsa vesela je, ker je ona prva žena-kurjač na lokomotivi v vsej naši državi.

Francoske žene razkrivajo bedo francoske družine in se borijo proti njenim povzročiteljem

Francoska družina je nevarno ogrožena. Neprestano dviganje cen dnevno znižuje življenjsko raven prebivalstva. Uradna statistika kaže, da se je od začetka leta 1947. življenje podražilo za 38 %, dočim so se plače dvignile samo za 11 % in še to ne v vseh primerih. Cene osnovnim živilom so v primeri z lanskim letom takole poskočile:

november 1946:		
kruh	kg	11.50 fr
meso	kg	200.— fr
sveže mleko	l	13.40 fr
sladkor	kg	25.— fr
krompir	kg	12.40 fr
oktober 1947:		
kruh	kg	24—28.— fr
meso	kg	450.— fr
sveže mleko	l	23.— fr
sladkor	kg	38.— fr
krompir	kg	17.— fr
november 1947:		
sladkor	kg	53.— fr
krompir	kg	20.— fr

Zelo primanjkuje mleka, kar gre predvsem v škodo otrok, ki to važno živilo že osmo leto pogrešajo. Uradno trde, da manjka bencina za zbiranje in prevoz mleka. Toda francoske žene vedo, koliko bencina je bilo zapravljenega takrat, ko so poskušali zatreti upravičeno stavko transportnih uslužbencev!

Poleg tega, ko ne bo dovolj hrane, bodo francoski otroci letos trpeli tudi mraz, ker primanjkuje premoga. Tudi cene stanovanjem so se v zadnjem času dvignile.

Razdelitev davkov je nepravična, ker pada glavno breme davka na ramena najbolj skromnih družin.

Francoske žene ugotavljajo, da je za to več vzrokov. V prvi vrsti ne dobiva delavski razred, ki se trudi za obnovo dežele, nobene podpore. Francoske žene ne morejo razumeti zločinskega popuščanja pred špekulanti in črnoborzijanci, kakor tudi ne sabotaže v pogledu »čistke«, ki samo krepi položaje teh elementov. Eden od nadaljnjih vzrokov je pomanjkanje dosledne agrarne politike, ki so jo nasvetovale demokratične organizacije. Zveza francoskih žena pozdravlja materialno pomoč zaveznikov, v kolikor je v skladu s spoštovanjem nacionalne suverenosti in neodvisnosti. Zato zlasti z veseljem ugotavlja, da je Sovjetska zveza že drugič pripravljena poslati Franciji 1,500.000 ton žita v zameno za industrijske proizvode in smatra, da je treba to ugodno kupčijo čimprej skleniti.

Francoske žene, delavke, gospodinje in vsi mali ljudje divje sovražijo špekulante in vse tiste, ki otežujejo položaj dežele s tem, da namerno ustvarjajo nered in paniko, tiste, ki so ubijali rodoljube in danes trumoma uhajajo iz koncetracijskih taborišč. Samo proti tem so naperjene stavke in manifestacije, ki se vrše po vsej Franciji. *Kdo tedaj ne bo ogorčen ob dejstvu, da je francoska vlada uporabila silo in vrgla vojsko in policijo proti delavcem, gospodinjam in ženam, mesto da bi uporabila ta sredstva proti kolaboracionistom in netilcem državljanske vojne, proti vsem tistim, ki ogražajo demokracijo in republiko!*

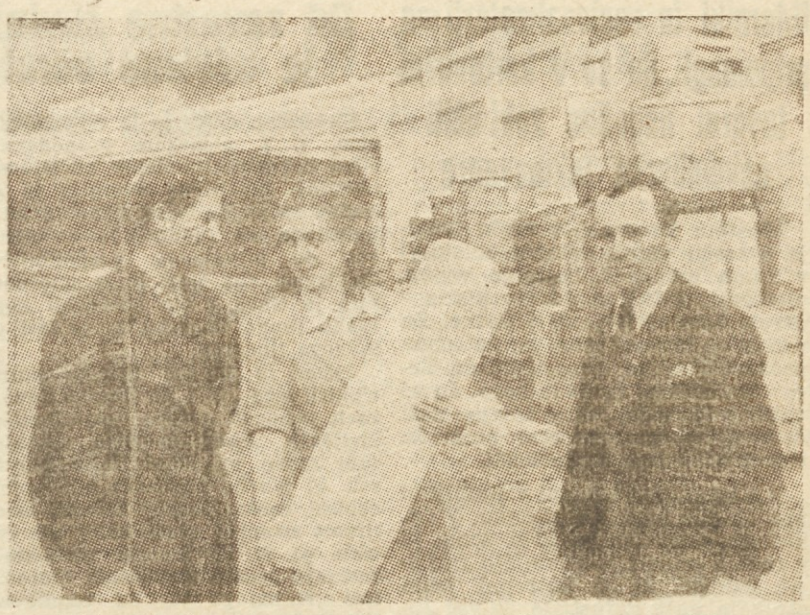

Inteksovi udarniki razpravljajo na dvorišču tovarne o delu.
(K članku na strani 3)

Žene v deželi socializma

Eden največjih rezultatov, v znamenju katerih je sovjetska država praznovala svoj trideseti jubilej, je pravnost žene. Sovjetska oblast je napravila konec politični brezpravnosti žene, osvobodila jo je družinskega zatiranja in ji dejansko zagotovila popolno enakost z moškim. Sovjetski napredek in zmaga socializma v ZSSR sta ustvarila ugodne pogoje, v katerih je žena lahko popolnoma razvila svoje ustvarjalne sile v javnem, političnem, gospodarskem in kulturnem življenju. Dan se je pred vsem svetom pojavil plemeniti lik sovjetske žene, žene domoljubke, žene delavke in matere, žene borke za velika demokratična načela, za zmago naprednega družbenega reda.

Trideset let so sovjetske žene udeležene v izgradnji sovjetske socialistične države. Trideset let se Komunistična partija in sovjetska vlada neutrudno brigata za politično vzgojo in kulturni dvig žene in od leta do leta so rezultati te velike skrbi postajali vse vidnejši. V letih Stalinovih petletk je na milijone žena prišlo na gradilišča in stopilo k strojem novih industrijskih podjetij. Kolhozni red je vključil milijone kmetic v aktivno sodelovanje v socialistični izgradnji. Doslej neviden polet je doseglo prosvetljevanje žena. Višje in srednje šole v deželi so dajale leto za letom tisoče inženirk, zdravnic, pedagoginj, agronomk, konstruktoric in tehničark. Inženirke so stopile v nove socialistične tovarne, agronomke, v kolhoze in sovhoze, konstruktorice v risarske delavnice. Imamo deset tisoče žena in deklet, ki so postale traktoristke, kombajnarice, geologinje in avtomobilčarke strojevodke in znanstvene delavke.

Žena je v Sovjetski zvezi postala krepka sila socialistične družbe, sila, ki je vredna velikih človeških pravic, vsebovanih v Stalinski ustavi. Zato je v dneh trdih preizkušenj žena pokazala, da je kot plamenečа sovjetska rodoljubka sposobna, da se možato bori za svobodo, čast in neodvisnost domovine na vsakem položaju. Na deset tisoč žena se je borilo složno z možmi na frontah Domovinske vojne proti nemško-fašističnim osvajalcem. Žene so bile pilotke, borke v zrakoplovstvu, mitraljezke, borke za zvezo, medicinske sestre, hrabro so prenašale težave in nevarnosti partizanskega življenja. Domovinska vojna je posebno vsestransko pokazala duhovno nepremagljivost in visoke moralne odlike sovjetske žene. Sovjetska vlada je odlikovala 120.000 žena za vojna junaštva z redovi in svetinjami, a 62 najhrabrejših je prejelo naslov heroja Sovjetske zveze.

Veličastna junaška dejanja so sovjetske žene izvršile v dneh Domovinske vojne ne le na fronti temveč tudi v zaledju. Za njale so očete, može in [illegible] v tovarnah, rudnikih, kolhozih in ustanovah ter so v kratkem času obvladale za njih nove poklice in postale graditeljice tankov in livarke jekla, izdelovale so avione in bombe, gradile so avtomobile in [illegible] topove.

Nič manj pomembni niso uspehi sovjetskih žena tudi v mirnodobni izgradnji, ki se je začela po vojni, v obnovi in nadaljnjem razvoju narodnega gospodarstva ZSSR, v obnovi in razvoju, kar sovjetsko ljudstvo uresničuje po Stalinovem petletnem planu.

V Donbasu uživa zasluženo spoštovanje in ugled med rudarji odlična mojstrica proizvodnje in aktivna javna delavka Jevdokinja Koroljova, ki je odlikovana z redom Rdeče zvezde za delo. Na njeno pobudo se je lotilo dela za obnovo porušenih rudnikov nad 2000 žena in deklet, ki so obvladale težek rudarski poklic in uspešno tekmujejo z rudarji za prekoračenje norm.

V letih po končani vojni se je v proizvodnjo vključilo na [illegible] tisoč žena strokovnjakov. Samo v industriji dela danes nad 250.000 žena-inženirk in tehničark. Na deset tisoč sposobnih in aktivnih žena je stopilo na vodilna mesta v kmetijstvu države. Nad 350.000 žena vodi poljedelske brigade in živinorejske farme. Na tisoče žena vodi delo v kolhozih. Lansko leto, t. j. 1946. je kljub neugodnim okoliščinam, namreč suši, na tisoče kolhoznic doseglo na svojih deležih visoke pridelke žitaric, sladkorne pese in drugih kultur. Sovjetska vlada je letošnjo pomlad odlikovala z redovi in svetinjami nad 2000 kmetic, ker so dosegle visoke pridelke. Brigadirka traktorske brigade Starobeševske strojno-traktorske postaje (v Ukrajini) Paša Angelina, mojstrica visokih žetvenih donosov Tana Koševaja, gojiteljica bombaža v Azerbejdžanu Basti Vagirova, kolhoznica Tadžikistana Halimahon Sulejmanova in sedemnajst drugim ženam socialističnega gospodarstva so podelili naslov heroja socialističnega dela.

V sovjetski deželi, kjer Stalinova ustava jamči popolno uresničenje velikih državljanskih pravic, žena aktivno sodeluje v državni upravi. Na deset tisoč žena uspešno deluje na položajih poslancev vaških, mestnih, okrožnih, pokrajinskih in republiških sovjetov. Ob lanskih volitvah so volivci izvolili v Vrhovni sovjet ZSSR 277 žena poslancev, v vrhovne sovjete zveznih in avtonomnih republik pa je bilo ob volitvah februarja 1947 izvoljeno 1700 žena poslancev.

Komunistična partija in sovjetska vlada budno pazita na to, da se pravice žena neokrnjeno izvajajo in da žene zares najširše sodelujejo v celotnem družbenem in proizvodnem življenju države. Sovjetska vlada zelo skrbi za ženo, za njeno zdravje in njene otroke. Ta skrb se razodeva v vrsti zakonov, ki ščitijo delo žene in določajo materialno pomoč porodnicam, materam z več otroki in samskim ter [illegible] materam.

V ZSSR je široko razpredena mreža porodnišnic, jasli, posvetovalnic za žene in otroke, mlečnih kuhinj, specialnih domov za noseče žene in žene med dojenjem. Naša država izdaja letno sto in sto milijonov rubljev za organizacijo poletnih okrevališč, otroških igrališč, za vzdrževanje otroških zdravilišč in sanatorijev, za specialne domove z internati, namenjen osirotelim otrokom.

Sovjetska država vsako leto zvišuje izdatke za zaščito materinstva in dojenčkov. Samo za leto 1947. znašajo izdatki za podporo materam z več otroki in samskim materam 5,9 milijard rubljev.

Na jubilejni dan tridesetletnice, ko je mnogomilijonsko sovjetsko ljudstvo napravilo pregled svojih zgodovinskih pridobitev v izgradnji socialistične družbe, bodo sovjetske žene z ogromnim navdušenjem sodelovale v veselju ljudstva, ki je na šestini zemeljske oble utrdilo socializem, kajti žene so v ljudskem kolektivu enakopravne borke in graditeljice.

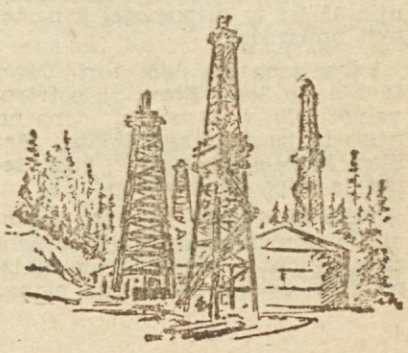

DOBILI SMO PRVE ELEKTROVARILKE

V zagrebški tovarni »Ventilator« vlada oglušujoč trušč. Odsevi električnih varilcev in živahne kretnje delavcev pričajo o veliki delavnosti. Vsepovsod so še nedokončani izdelki, ki se dogotavljajo. Nasproti vrat se vrste že izdelani ventilatorji ogromne velikosti. Nekateri od teh dosegajo dvakratno človeško višino in zavzemajo precej prostora. V sredi tovarne delavci s pomočjo dvigala dvigajo parni kotel težak 6 do 7 ton. Nedaleč delajo avtogeni in elektrovarilci, ki po načrtih režejo debele železne plošče ter spajajo dele posameznih konstrukcij. Povsod opaziš mlade delavce-vajence.

Delovni kolektiv tovarne »Ventilator« izdeluje ventilacijske naprave, ventilatorje za razne peči, naprave za klimatizacijo, ki so zlasti potrebne v tkalnicah naših tekstilnih tovarn, razne sušilnice in naprave za segrevanje z zrakom.

Mnogo podjetij in delavnic po vsej Jugoslaviji že ima takšne naprave, mnogo jih pa še čaka, da tovarna izvrši naročila.

Da bo tovarna mogla zadostiti svojim proizvodnim nalogam, ki postajajo z vsakim mesecem večje in obsežnejše, je predvsem potrebno, da usposobi nove strokovne kadre. V ta namen je uprava doslej zaposlila 110 vajencev. Poleg tega se je na posebnem tečaju usposobilo sedem elektrovarilcev, ki jih v tej tovarni posebno potrebujejo.

*

Nedavno je bil po šestih tednih teoretičnega in praktičnega dela zaključen drugi tečaj za elektrovarilce, pri katerem je značilno to, da so bili vsi tečajniki — žene.

Torek je — pomemben dan za vse tečajnice — dan izpita.

Na koncu prostorne delavnice, v katero se pride iz glavnega oddelka, sta za žično pregrajo dve železni mizi. Z izpitom so že pričeli. Sedem tečajnic je z lakti, podprtimi ob mizo, skozi zaščitno steklo pazljivo spremljalo delo osme — Dragice Plaić, ki je bila prva na vrsti.

Majhna, debelušna 20letna Dragica je izmed naboljših, toda pri izpitu ji delo — spajanje dveh ploščic — kar nekam ni hotelo prav od rok.

»Lažje!« »Daj katodo nižje!« Pomiri se, Dragica!« so padale pripombe.

Pripomba, naj se pomiri, ni veljala samo njej, temveč vsem, ker so bile vse nekam nervozne. Izpit je pač izpit. Pri izpitu niso nervozni samo šolarji, temveč tudi odrasli.

Za Dragico, ki je prejela dobro oceno, je prišla na vrsto nekoliko večja in približno enako stara Ivanka Prelčec. Delala je bolje, toda med delom ji je padel v oko drobec. Okrog mize je nastalo premikanje. Iskali so žepne robce in voditelj tečaja, ki ima že izkušnje s takšnimi majhnimi operacijami, je drobec z robcem hitro odstranil. Ivanka je nadaljevala delo in ga uspešno dovršila.

Ko pospravijo mizo, že pristopi naslednja kandidatka. Tako se vrste druga za drugo. Nervozne so nekoliko manj in izpraševalec, tov. Ivčević, pazljivo opazuje delo vsake ter si beleži ocene. On, ki je tečaj vodil, prav za prav že prav dobro pozna delovno sposobnost vsake in to pri ocenah tudi upošteva.

Ob desetih zvečer so bili izpiti zaključeni. Vse tečajnice so tečaj z uspehom dovršile. To je bil pomemben dan zanje in za ves delovni kolektiv že jutri, v sredo, bodo dodeljene k posameznim delom ter bodo s svojim delom pripomogle k čim hitrejšemu uresničenju proizvodnih nalog tovarne.

(Po »Naprijedu«)

Stibilj Angela, tkalka v kranjski tovarni »Inteks« je na lastno željo prešla s štirislatvenega na šestislatveni način tkanja.
(K članku na strani 3)

Udarniki in racionalizatorji so pripomogli, da so v kartonažni tovarni uspešno zaključili novembrsko tekmovanje

Medtem ko zunaj v svetu trobijo o tretji vojni, delovni kolektivi v naših tovarnah bojujejo veliko, plemenito bitko za dosego plana v prvem letu naše prve petletke. Za uspeh te naše borbe je potrebna predvsem velika, silna vera, da človek zmore vse, če to le hoče. In to veliko, to silno vero imajo naši delavci, ti samozavestni borci in tvorci naše lepe bodočnosti.

V Kartonažni tovarni v Ljubljani predelujejo papir in lepenko. V delovnem kolektivu je 85 % žena, ki v raznih oddelkih izdelujejo različne izdelke, ki so potrebni vsem strokam naše industrije. Iz vse Jugoslavije prihajajo naročila. Od njihove pravočasne izvršitve je odvisen, v mnogih primerih plan najrazličnejših podjetij. Tega se delovni kolektiv zaveda. Zato so se vključili v novembrsko tekmovanje in si zadali obveze, o katerih so 19 t. m. položili obračun. Obenem pa so proglasili najboljše in najbolj prizadevne delavce za udarnike in racionalizatorje.

Ob dveh popoldne, po končanem delu se je tovarniška sindikalna dvorana napolnila do zadnjega kotička. Med njimi je bilo največ deklet in mladih žena. Obrazi so jim sijali. Videlo se je, da pričakujejo nekaj velikega, veselega.

Iz rezultatov novembrskega tekmovanja je razvidno, da so se v tretjem tromesečju znižali stroški za 1.93 %, skupaj za 4.5 %, proizvodnja pa se je dvignila za 28.5 %. Najboljše uspehe je dosegel oddelek grobe kartonaže, s 96 % proizvodnosti, sledil mu je oddelek prevlečene kartonaže s 95.45 % proizvodnosti. Deset delavk je bilo proglašenih za udarnice, pet delavcev pa je prejelo časten naslov racionalizatorjev.

Druga za drugo so prihajale k odru in prejemale iz ravnateljevih rok udarniške izkaznice in nagrade: **Strgar Pavla, Malenšek Martina, Srakar Anka, Mlakar Marija, Štefančič Frančiška, Rupnik Marija, Grivec Marica, Nadižar Marija, Špeh Anka in Stržinar Antonija.**

Udarnici **Strgar Pavli** je rahlo trepetala roka, ko je prejela udarniško izkaznico. Smehljala se je. Morda se je spomnila tistih časov, ko se je na Primorskem borila v partizanih. Kolikokrat je v tistih težkih dneh mislila na bodočnost, na dneve po zmagi, ko bo pomagala pri graditvi domovine. In ji je domovina že drugič poklanja udarniško izkaznico za njeno uspešno delo.

Tov. **Glavič Hinko**, delovodja oddelka za izdelovanje stročnic, je po lastni zamisli izdelal napravo za izdelovanje okroglih nožev, ki jih potrebujejo za rezanje papirja in zvitkov. Nove nože so nujno potrebovali, ker so bili prejšnji že popolnoma izrabljeni in je pretila nevarnost, da bo oddelek pri delu zaostal. Z Glavičevo napravo izdelani noži so znatno boljši od nožev, ki so jih doslej uporabljali.

Tov. **Sedej Ivan**, tehnični uradnik, je z uvedbo novega, racionalnejšega načina za izdelavo kartonov za ampule, ki so potrebni naši industriji zdravil, prihranil na materialu in delovni moči toliko, da je lahko ta oddelek za 40 % znižal cene, s čimer je bilo prihranjenih več stotisoč dinarjev.

Tudi tov. **Pirc Franc**, delovodja v oddelku grobe kartonaže, je iznašel nov način upogibanja pisarniških map, s čimer je prihranil na delovni moči.

Tov. **Kelnerič Joža**, vodja oddelka za prešano kartonažo, ki si je sedaj četrtič priboril naziv udarnika-racionalizatorja je skonstruiral napravo za avtomatično bombiranje pokrovov na etuijih za cigarete »Jadran«, s čimer je prihranil na delovni moči in za 150 % dvignil proizvodnjo.

Strojnik **Marc Jože**, je postal racionalizator, ker je preuredil rezalni stroj pri stroju za izdelovanje papirnih servijet ter s tem podaljšal njegovo uporabnost za nadaljnjih 15 let in pripomogel k nemoteni proizvodnji.

Pohvaljena sta bila tov. **Tršan Domine** in **Sojar Franc** za požrtvovalno delo v ekspeditu denarno nagrado pa je prejel še tov. **Meliher**, ki dela zelo vestno kljub temu da je popolnoma slep.

Tako je delovni kolektiv Kartonažne tovarne z doseženimi uspehi dokazal, da se uspešno bori za izpolnitev našega petletnega plana.

Od zavestne štednje z električnim tokom je odvisno obratovanje naših tovarn

Električna energija je v socialističnem, t. j. planskem gospodarstvu eden najvažnejših delov občeljudske imovine. Električna energija je potrebna za pogon naše težke in lahke industrije, za rudnike in obrtništvo vse do privatnega gospodinjstva. Električna sila služi torej splošnosti, zato je treba z njo varčevati kot z vsako drugo imovino, ki je last delovnega ljudstva.

Jeseni in pozimi naraste poraba električnega toka za razsvetljavo v vseh panogah našega gospodarskega življenja. Jesen in zima prinašata tudi redno upadanje naših glavnih rek, ki tvorijo pogonsko silo vodnih central, zaradi česar se njihova zmogljivost zmanjša. Naše kalorične centrale pa še ne morejo nadomestiti znižanje učinka električnih hidrocentral. Nujno pa je, da zagotovimo naši industriji minimalno energijo za izpolnitev proizvodnih planov v podjetjih, ki so osnovni činitelj razvoja in lepše bodočnosti nas vseh.

V pogledu elektrifikacije smo po osvoboditvi usposobili vodno centralo v Dravogradu, na Mariborskem otoku gredo h koncu gradbena dela na hidrocentrali in začeli so že z montažo turbine. Dobro napreduje gradnja vodne centrale v Mostah pri Žirovnici, ki bo oskrbovala severozapadni kot naše domovine. V Medvodah gradijo na Savi že drugo vodno centralo, ki bo priskočila na pomoč z električno silo rastočim potrebam industrije v predelu Ljubljana-Kranj. Letošnjo zimo bodo dokončno usposobili parni centrali v Trbovljah in Rajhenburgu, ki bosta v polni meri nadomestili običajen padec vodne sile Save in Drave v zimskih mesecih.

Sporazumno z našimi industrijskimi obrati je bil zato izdelan načrt za zimsko obratovanje, ki predvideva čim večjo razbremenitev dnevnega učinka in čim večje izkoriščanje nočnega učinka elektrarn. V primeru, da bi izpadla katera koli elektrarna iz elektrifikacijskega omrežja, so tudi predvidena potrebna znižanja po okrožjih razdelilnega sistema.

Poleg tega je vsak posamezni potrošnik električnega toka dolžan, da v času kritične oskrbe z električno energijo zavestno in čim bolj štedi s tokom, predvsem v času od 6. do 9. ure zjutraj in od 16. do 22. ure zvečer, ko nastopa ona prirodna velika konica obtežbe po razsvetljavi.

V obrti se mora poraba električne sile za pogon motorjev, za razne elektrotehnične procese ukiniti med 6. in 9. uro zjutraj ter 16. in 22. uro zvečer. V slučaju potrebe se lahko prenese na nočni čas med 22. in 6. uro.

Prav tako morajo v zimskih mesecih prenehati tudi z električnim kuhanjem in z električnim ogrevanjem prostorov povsod tam, kjer je dana možnost preskrbe s kurivom ali plinom.

Tudi kmetovalec lahko v znatni meri pripomore k razbremenitvi konic na ta način, da uporablja svoje elektrificirane gospodarske stroje samo v dnevnem času med 9. in 16. uro saj ti stroji ne obratujejo stalno, ampak le po nekaj ur na dan.

Vsi smo dolžni našemu električnemu gospodarstvu pomagati, prebroditi oskrbovalne težkoče, kajti zavedati se moramo, da je izpolnitev našega proizvodnega plana velike važnosti za vse naše gospodarstvo, za izvedbo petletnega plana.

Nikakor ne smemo dopustiti, da bi morala zaradi tega naša podjetja obratovati v skrčenem obsegu, medtem ko bi posamezniki z električno silo kuhali in ogrevali stanovanjske prostore. Za vse je enake važno da naša industrija nemoteno obratuje in s polno paro izpolnjuje svojo težko plansko nalogo zato bomo storili vsi vse, da sprostimo čim več električne sile za potrebe industrije.

Sindikalni koledarček za leto 1948

Poleg običajnega koledarskega dela in posebnih strani za zapiske, bo obsegal letošnji koledarček vrsto zanimivih člankov o vseh vprašanjih sindikalnega gibanja. Zlasti bo obširno zastopana socialna zakonodaja ter praktična navodila za poslovanje sindikalne podružnice. Koledarček bo nekak priročnik vseh vprašanj, ki jih mora poznati vsak član sindikata.

Cena koledarčku bo 20 din.

Podružnice naj naroče koledarček že sedaj za vse svoje člane skupno, ker ga bomo tiskali le toliko, kolikor bo naročnikov do 15. XII. Naročila pošiljajte na naslov:

Sindikalna založba »Delavske enotnosti«, Ljubljana, Miklošičeva 22, Telefon 20-42.

Iz gradov fevdalcev — domove delovnemu ljudstvu

Večina delavcev in uslužbencev je svoj redni letni odmor že izkoristila. Mnogi so ta čas prebili v raznih letoviških krajih ob morju ali v planinah ter toplicah, mnogi so pohiteli k znancem na deželo, mnogo pa jih je prebilo dopust doma, v krogu svoje družine.

Letošnje izkušnje so pokazale, da imamo še vse premalo počitniških domov za člane sindikatov, da je kapaciteta naših letoviških krajev mnogo premajhna za večkrat povečani obseg turizma v novi državi. Nekoč je bilo letovanje privilegij neznatne peščice kapitalistov in redkih uradnikov ki so si privoščili kaj takšnega. Naše načelo pa je sedaj: **»Turizem delovnemu ljudstvu!«** Danes je z uredbami omogočen vsakomur ki izpolni pogoje, plačani letni odmor ki ga lahko izkoristi po lastnem preudarku. Število reflektantov na mesta v raznih notranjih in domovih se je zato silno pomnožilo

Istočasno se je izpremenilo tudi bistvo našega turističnega aparata. Ne več gonja za čim večjimi dobički, ne več želja, da iztisne iz žepov gostov čim več, ne več hlapčevska uslužnost napram bogatašem, temveč: **omogočiti v prvi vrsti vsakemu članu delovne skupnosti, da svoj prosti čas koristno izrabi, da si nabere novih sil za nadaljnje delo.** V drugi vrsti šele pridejo v poštev gosti iz inozemstva, ki nam prinesejo pač tako dragocene devize ter spoznajo našo novo domovino

Naše delo v turizmu mora iti torej v dveh smereh:

Prvič: Z izgradnjo široke mreže počitniških domov in okrevališč hotelov z organizacijo novih letoviških krajev povečati zmogljivost našega turističnega aparata ter tako omogočiti vsakomur, da prebije dopust v okolju, kakršnega si želi.

Drugič: Z organizacijo preskrbe v letoviških krajih, s prevzgojo starega gostinskega kadra, z organizacijo raznih kulturnih prireditev, študijskih krožkov, knjižnic, igrišč spremeniti bistvo turizma ter omogočiti vsakomur, da ta dopust čim koristneje izrabi. Zlasti za delavstvo je važno, da ta čas posveti tudi svoji splošni izobrazbi.

Letošnja praksa je namreč pokazala, da je letovanje za marsikoga še vedno predrago in da zlasti ne more marsikdo vzeti na dopust tudi svoje družine, kar vse je posledica še ne dovolj urejene preskrbe in pomanjkanja domov v krajih, kjer so razmere ugodnejše. Tako marsikdo ni mogel izkoristiti dopusta v dovoljni meri.

Sedaj, ko planiramo za prihodnje leto, moramo upoštevati letošnje izkušnje ter stremeti, da kolikor je le mogoče, odpravimo vse napake, ki so letos marsikoga ovirale pri pravilni izrabi dopusta.

Na deželi zlasti na Dolenjskem je mnogo gradov ki so bili v toku vojne le delno uničeni in ki bi jih popravili z neprevisokimi stroški. Ponavadi leže v krasnih legah, sredi med gozdovi, na prisojnih pobočjih, med vinogradi itd. V neposredni bližini so kmečka naselja ki bi lahko preskrbovala zelenjavo sadje po sorazmerno nizkih cenah. Tak grad n. pr. je **Hmeljnik pri Novem mestu.** Leži na obronku pogorja ki se vleče od Šmarjete do Trške gore. Nad gradom je smrekov gozd pod njim polja ter vasi, v neposredni okolici vinogradi. Razgled zlasti proti jugu in zapadu po dolenjskem gričevju, je nekaj izrednega.

Sedaj je grad opuščen, zemlja je razdeljena, za obnovitev stavbe pa se ne briga nihče. Prav do gradu je speljana vozna cesta, ki bi se dala z majhnim trudom preurediti za uporabo kamionov.

Ob samem podnožju Trške gore leži grad Bajnof. Tudi ta je še opuščen.

V neposredni bližini Mirne vasi, sredi dolenjskih gričev in na robu mirnške doline je gradič **Kot**, ki je še popolnoma ohranjen, ni pa primerno izrabljen.

Potem so še drugi gradovi, kot **Turn** pri Sv. Križu pri Litiji, grad **»Lanšprež«** ob cesti med Rodinami in Mirno, **Kodelijev grad** pri Višnji gori. Vsi imajo primerno okolico, v bližini je tekoča voda kjer bi se zgradila kopališča itd. Večina teh gradov je v celoti ohranjeno, ni pa dovolj poskrbljeno za njihovo najboljšo izrabo

S primernim popravilom ali obnovo teh gradov bi pridobili nove prostore za odmor našemu delovnemu ljudstvu. Tudi oskrba v takih krajih bi bila mnogo lažja, ker se nahajajo ti gradovi v neposredni bližini bogatih vasi z visoko razvitim sadjarstvom in vinogradništvom ter je tudi za pridelovanje zelenjave zemlja primerna

Z organizacijo prostovoljnega dela pri obnovi teh gradov bi še znatno znižali stroške za popravilo. Vemo, da marsikdo ni mogel dopusta pravilno izkoristiti, ker ni imel za to dovolj denarja. Marsikak državni uslužbenec, pa tudi marsikak tovarniški delavec bi se prijavil, da izkoristi svoj dopust za obnovo teh gradov, ki bodo potem služili njemu in tovarišem. Preskrbeti bi bilo potrebno samo hrano in zasilna prenočišča, pa bi bil problem potrebne delovne sile in mezd rešen. Take delovne brigade pa bi tudi mnogo pripomogle k povezavi med posameznimi sloji delovnega ljudstva.

Še eno je pri tem važno: Dolenjsko ljudstvo, ki se je tako razgibalo med vojno, se počuti sedaj zapuščeno. Ob večji ali manjši odmaknjenosti od živahnega gospodarskega razvoja kot je v drugih predelih Slovenije, je vse preveč prepuščeno raznim reakcionarnim elementom, ki načrtno sejejo med njimi odpor proti ljudski oblasti. Tako marsikje izgubljamo celo ljudi, ki so bili nekoč predani našemu gibanju.

V obnovljene stavbe, ne več gradove fevdalcev, temveč domove, okrevališča delovnega ljudstva pa bi prihajali stari znanci iz časov težke vojne, prihajali bi udarniki iz naših tovarn in rudnikov, prihajali bi zavedni delovni inteligenti. Mnogo bi prispevali k politični razgledanosti kmečkega ljudstva v tej okolici in nastala bi vez, ki je ne bi mogel pretrgati nihče.

Poleg tega bi si marsikak kraj s pridelovanjem zelenjave ter prodajo sadja in drugih pridelkov takim domovom gospodarsko opomogel.

Še enkrat: Sedaj, ko delamo načrte za prihodnje leto, preudarimo naše potrebe in možnosti ter upoštevajmo tudi ta predlog. Tako bomo z malenkostnimi sredstvi omogočili marsikomu da prebije svoj dopust v primernem kraju, popravili pa bomo tudi krivico, ki smo je naredili Dolenjski s tem da smo jo morda le preveč zanemarjali.

V. B.

Proslava 29. novembra daje bogato bilanco naših gospodarskih uspehov v preteklem letu. Hkrati pa nam spomin na ta dan odpira perspektivo svetle bodočnosti ter nalog v naši najbližji bodočnosti. Naša naloga je — do konca tega leta doseči in preseči plan prvega planskega leta. Gre pri tem za splošno mobilizacijo vseh delovnih kolektivov, vseh delavcev, tehnikov in voditeljev, da bomo do konca leta zmagovito izpolnili in presegli plan. (Boris Kidrič.)

Nove knjige

Knjige sindikalnega založniško-tiskarskega podjetja „Rad“

Centralni odbor Enotnih sindikatov Jugoslavije nudi članstvu po Sindikalnem založniškem tiskarskem podjetju »Rad« najpotrebnejše knjige za strokovno izpopolnjevanje, ideološki dvig, kulturno-umetniško delo in za splošno izboljšanje dela sindikalnih organizacij. S temi izdajami se doslej niso dovolj okoristili prosvetni delavci, pa tudi naše organizacije niso ukrenile ničesar, da bi članstvo seznanile z njimi. Tu pred vsem mislimo na knjige, ki izšle, odn. bodo izšle v založbi »Sindikalne biblioteke in založbe »Naša pesma.«

Da bodo odslej naši člani lahko bolje poznali publikacije, bomo odslej tudi v »Delavski enotnosti« redno poročali o vseh novih izdajah in potrebno pisali o posameznih knjigah. Dolžnost tiskovnih referentov v podružnicah in drugih sindikalnih forumih pa je, da poskrbe, da se članstvo seznani s temi izdajami in da važnejše izmed teh knjig uporabi pri skupnem študiju. Zato je potrebno, da vsaka podružnica v razmerju s številom svojega članstva naroči eno ali več celotnih izdaj »Naše pesme«.

»Sindikalna biblioteka« je doslej izdala naslednje knjige:

Dušan Petrović-Šame: **O Svetskoj sindikalnoj federaciji**, 38 strani, cena 5 dinarjev.

Neka iskustva sovjetskih sindikata 56 strani, cena 6 dinarjev.

Dečan Petrović Šane: **Sindikalni pokret u SAD**, 38 strani, cena 3.50 dinarjev.

Mišo Pavičević-Ivo Kukoč: **Petogodišnji plan i kulturno prosvetni zadaci sindikata**, 86 strani, cena 6 dinarjev.

I. Bljinkov: **Kako sovjetski radnik povišava svoju kvalifikaciju**, 80 strani, cena 6 dinarjev.

Š. Ljif: **O krizama kapitalističkog sistema svetske privrede**, 32 strani, cena 3 dinarje.

V tisku so še:

S. Voroncov: **Očigledna agitacija.**

K. Injecov: **O zadacima sindikalnih organizacija u izvršenju Petogodišnjeg plana.**

Petelin i Gornostajev: **Organizacija javne kontrole rada u menzama, trgovinama, pomoćnim ekonomijama.**

Mil Filipović: **Naša industrija i petogodišnji plan.**

P. Ponomarjev: **Za jedinstvo radničkog pokreta.**

»Naša pesma« je izdala:

Dežeter: **Internacionala.** Za mešani zbor priredil Josip Slavenski. II. izdaja, cena 2 dinarja.

Josip Slavenski: **Partizanske narodne pesme.** Devet pesmi za mešane zbore, cena 10 dinarjev.

Mihovil Logar: **Traktor.** Za mešani zbor, cena 2 dinarja.

Posmrtni marš proletera. Za mešane in moške zbore priredila I. Tirjadović in H. Hercigonja. Cena 2 dinarja.

Božidar Trošič: **Oj, zemljo naša.** Besedilo Josipa Cazie. Za mešani zbor in tenor solo, cena 5.50 dinarjev.

Mihovil Logar: **Omladinska pesma.** Besedilo Tanasija Mladenoviča. Za zbor in klavir, cena 5 dinarjev.

Budi se Istok i Zapad — Pesma radu. Za mešane zbore, cena 2.50 dinarjev.

Oskar Danon: **Uz maršala Tita.** Za mešane zbore in za zbor s spremljavo klavirja, cena 3.50 dinarja.

Mihovil Logar: **Pesma Beogradu.** Za mešane zbore, po besedilu Tanasija Mladenoviča, cena 5.50 dinarjev.

Drug Tito, po besedilu Vladimirja Nazora, uglasbili: Nikola Hercigonja, Oskar Danon, Miroslav Špiler, S. Bombardeli in Simoniti, cena 6 dinarjev.

V tisku so še:

Oskar Danon: **Pesma radosti.**

Saša Bizetič: **Pesma o Petogogišnjem planu.**

Vse publikacije »Sindikalne biblioteke« so tiskane v formatu 19 × cm, izdala »Naše pesme« pa v formatu 28.5 × 21.5 cm v cirilici in v latinici.

Naročila naj se pošiljajo na: Izdavačko odelenje sindikalnog izdavačko-štamparskog preduzeća »Rad«, Beograd, Skadarska ulica br. 33.

*

Elektrotehnični vestnik. Izšla je št. 7. in 8. letošnjega letnika v enem zvezku z naslednjo vsebino: Ing. Lasič D.: Izračunavanje elektronskega regulatorja napetosti stroja za enosmerni tok. Prof. dr. Vidmar Milan: Trofazne transformatorske skupine. Ing. Strojnik A.: Enosmerni napetostni ojačevalnik v elektrobiologiji. Ing. Čopič H.: Problem malih vodnih central. Lah Fr.: Organizacija Državnih elektrarn Slovenije (DES). Mladim kadrom sta namenjena članka Ing. Murašova Vadima Kratek pregled televizije in prof. dr. Milana Vidmarja Sodobni veleprenosni problemi. Po referatih sledé Drobci iz elektrotehniške prakse. Zanimivosti iz tehnike in gospodarstva in izrazoslovje. V vajeniški prilogi nadaljuje prof. dr. Poniž Roman Osnove elektrotehnike.

Žene kandidirajo

Ragolič Almira je rodom iz Števerjana pri Gorici. Že v prvih letih svojega življenja je občutila, kaj se pravi težko živeti.

Njen oče je bil zaveden Slovenec, zato ni mogel ostati doma, ko so nastopili fašisti s svojim terorjem. Že 1923. leta je ušel čez mejo in odpotoval v Argentino. Ko je bilo Almiri 10 mesecev, je mati vzela še njo in šla za očetom. Tam so osta-

Ragolič Almira kandidira v Vižmarjih v 21. volivni enoti

le do 1931. leta, ko je v Argentiniji nastopila kriza in se vrnili v domovino. Domov se oče ni upal. Kot zidar je delal le poleti in njegov zaslužek je bil občutno premajhen.

Almira se je navzela duha od očeta. Že 1939. leta je bila vključena pri Vzajemnosti. Zaradi pomanjkanja v družini je šla služit na Jesenice. 1941 pa se je vrnila v Št. Vid. Leta 1942. so jo Nemci odpeljali na prisilno delo v Kranj, kjer se je seznanila s Smerkoljevo Tinko, ki je imela brata v partizanih. Odtlej sta delali skupno. Naslednje leto jo je klical domači teren, kjer se je ustanovila mladinska organizacija. Tedaj je bila sprejeta tudi v SKOJ, potem pa je svoje delo podvojila.

V juniju 1944 jo je Gestapo aretiral v tovarni, ko je še delala. Po sedmih dneh so jo odpeljali v Begunje, kjer je bila obsojena na tri leta. Nato pa so jo odpeljali v nemško žensko kaznilnico Aichah.

Medtem sta njeni sestri pobegnili v partizane.

Aichah, Libeck, Burgheim, kjer jo je pri prisilnem delu zagrabil stroj za lase in ji zadal težke poškodbe, ki jih čuti še danes, so bila mesta njenega trpljenja. V domovino se je vrnila šele v juniju 1945. leta.

Doma v Št. Vidu se je takoj vključila v mladinsko organizacijo, in postala član komiteta SKOJ-a.

V maju lanskega leta je nastopila službo v tovarni »Stora« kot pregledovalka blaga in bila tem sekretarka SKOJ-a do obletnice KP Slovenije, ko je bila tudi sama sprejeta v Partijo.

Kljub občutnim posledicam, ki so ji jih zapustila leta okupacije, je pomagala tudi v delu sindikalne podružnice. Težko življenje jo je izoblikovalo in utrdilo.

Njen oče se je po priključitvi Primorske vrnil domov z besedami: »Hočem graditi Novo Gorico!«

Almiri je sedaj 23 let in je postala tudi vzgledna mati. Ljudstvo dobro pozna njeno težko življenje, preizkušnje njeno delo in ljubezen do domovine.

Zato jo je na množičnem sestanku v Vižmarjih izbralo za kandidata 21 volivne enote.

Šuligoj Slavka, kandidat 18. volivne enote v Vižmarjih

Šuligoj Slavka dela v isti tovarni. V dobi okupacije je delala skupaj z Almiro in pomagala partizanom. Ko je bila Almira aretirana, je nadaljevala aktivistično delo na terenu Otoče in postala član mladinske organizacije. Tudi ona je morala vzdržati prisilno delo v Kranju.

Takoj po vojni je bila doma, letos pa je prijela za delo v tovarni kot snovalka. Sedaj je sekretar mladine in SKOJ-a v tovarni za prvo grupo.

Od judstva je izbrana za drugega sokandidata 18 volivne enote v Vižmarjih.

Strojanova Martina je eden imed trinajstih otrok Strojanove družine. Doma je na Bregu pri Litiji. Že s 10. letom je šla v predilnico ter s svojo plačo podpirala številno družino.

Ko so prišla leta okupacije, sta odšla dva njena brata v partizane, eden pa je bil odpeljan v Dachau.

Zaradi svojih bratov je bila vlicana na zaslišanje in za šest tednov so jo Nemci odpeljali v Medvode. Medtem je okupator izropal že itak skromen dom. Ko se je vrnila, je delala na posestvu.

Po osvoboditvi je šla spet v tovarno, kjer je postala zaupni delavcev v svojem oddelku. Kasneje so jo izvolili še za podpredsednico sindkalne podružnice v tovarni.

Ena njenih lastnosti, o kateri vedo ljudje pripovedovati, je visok socialni čut, saj je vseskozi podpirala družino s svojo skromno plačo, ki jo je prejemala v tovarni še pred vojno. Drugače pa je revolucionarna in silno pravična. O njej bi bilo povedati še mnogo več. Kot pridna delavka je bila tudi na terenu.

Bogato vsebino svojega življenja pa bo po volitvah lahko darovala ljudstvu, ki jo je izbralo na množičnem predvolivnem sestanku za namestnika kandidata **20. volivne enote v Litiji.**

Tudi **Ulaga Ivanka** je tovarniška delavka v Podpeči, kjer imajo stolarno. Ivanka je ena najboljših delavk. To trditev opravičuje naziv udarnice, ki ga je prejela v tej tovarni. Tudi njeno delo med okupacijo je bilo vseskozi posvečeno ljudstvu.

Zato so jo ljudje izbrali za kandidata v drugi volivni enoti kraja Preserje, ki spada v okraj Ljubljana okolica.

Jaklič Jelka, katero je zbor volivcev predlagal za kandidata 14. volivne enote rajona Šiška

Jaklič Jelka, poročena Topolšek, je bila rojena v Trstu. Že leta 1941. je bila zaprta na Štajerskem, potem izgnana in je v Ljubljani vseskozi sodelovala z našimi aktivisti. V oktobru 1942 so jo zaprli Italijani. Nekaj časa so jo zadrževali v ljubljanskih zaporih, nato so jo poslali v Koper, končno pa v konfinacijo, kjer je ostala do novembra 1943. leta. Ko se je vrnila, je postala sekretarka OF Kodeljevo v Ljubljani, nato pa je bila poslana na Primorsko kot okrajna šolska nadzornica.

Kot aktivistka je bila ranjena na Primorskem v vasi Prému. Pred osvoboditvijo je sprejela v Črnomlju februarja meseca dolžnost referentke za politično vzgojo prosvetnega odseka pri predsedstvu SNOS-a.

Po osvoboditvi je delala v Šiški na propagandnem polju kot načelnik propagandne komisije, najprej na kraju, potem na četrti in končno na rajonu.

V avgustu 1945. leta je sprejela delo instruktorja v šoli Narodne milice.

Ko je imel rajon II Ljubljana množični predvolivni sestanek, je **bila predlagana za kandidata 14. volivne enote istega rajona.**

Čitaj »Delavsko enotnost« in jo širi v svojem kolektivu!

Narodni dohodek in sindikati

O rednem plačevanju davkov

Naš kmet je v narodno-osvobodilni borbi mnogo doprinašal k našim skupnim naporom za zmago, zato tudi uživa v novi svobodni, ljudski, Titovi Jugoslaviji vse pridobitve delovnih ljudi. V prvih dveh letih po osvoboditvi so naše ljudske oblasti o vprašanju davka, z ozirom na nujno potrebo kmetov, da dvignejo svoja gospodarstva, postopala zelo širokogrudno pri odmeri in izterjevanju davkov. Z regulacijo cen kmetijskih pridelkov, s svobodo razpolaganja viškov in drugimi ukrepi, so zajamčile kmetom lepe dohodke, tako da se je zmogljivost plačevanja davka dvignila do najlažje izvršitve. En sam primer kako resnična je ta ugotovitev: Pretekli mesec nas je obiskal kmet iz Kolpske doline. Sto in sto partizanov se je pri njem najedlo, oddal je naši vojski poslednje živinče. Prinesel je sabo 30.000 din, da nakupi v Ljubljani za ta denar kar koli potrebnega za kmečkega: »Pridelal sem za vse leto, nekaj odprodal, plačal sem davke, tole mi je pa ostalo. V hlevu imam več živine kakor pred vojno, hišo sem prezidal in postavil sem si še moderno sušilnico za sadje. Davek je mnogo nižji kot pred vojno — na leto se mi ga je odmerilo 1700 din.«

No, pa navzlic temu edino delavci in nameščenci redno plačujejo svoje odmerjene davke, dočim ne izpolnjujejo niti kmetje niti obrtniki in drugi privatni poklici svojih obvez.

Naši KLO-ji so imeli v medsebojnem tekmovanju meseca novembra o tem, kdo izmed njih bo prvi uredil davčno stanje, poravnal zaostanke in tekoče davke v svojem območju. Silno važno nalogo, ki naj bi pripomogla do odstranitve neenakomerne davčne obremenitve pri nas. Izgovor, ki se ga poslužujejo netočni davkoplačevalci, češ, da so davki previsoko odmerjeni ne drži, če upoštevamo valutno razmerje, po katerem so sedaj odmerjeni davki za kmete, 4 krat, za obrtnike pa 3 krat manjši od davkov iz leta 1939. Vzroki za nepravilno odmero in netočno plačevanje so torej drugje. Nemajhen del odgovornosti odpade na davčne komisije, ki so, v mnogih primerih sestavljene iz močnih davkoplačevalcev, gledale bolj na lastne koristi, kot pa na koristi skupnosti, ko so odmerjale davke. Za netočno plačevanje pa so poleg davkoplačevalcev odgovorni KLO-ji, ki so bili v veliki meri nezainteresirani za plačevanje davkov v svojem območju, čemur je bilo krivo predvsem to, da niso bili neposredno udeleženi pri izkoriščanju zbranih davkov. Mnogokrat je šlo delovanje KLO-jev v popolnoma napačno smer. Navedli bomo od mnogih en primer:

KLO Slivnica pri Celju je predlagala znižanje dohodnine za leto 1945. posestniku in gostilničarju Lesjak Juriju, ki ima 21 ha in 29 arov zemljišča z vinogradom in sadovnjakom in mu je bil odmerjen davek z dokladami v znesku 11.713 din. KLO je predlagal, da se mu ta vsota zniža na 8000 din. Lesjak Jurij je od osvoboditve do danes plačal vsega 5100 din.

Posledice tega, da so kmetje in obrtniki plačali neprimerno manj davkov kot delavci in nameščenci, so velike. Tovariš Zoran Polič, minister za finance LRS je v svojem članku v začetku novembra, ko se je pričelo tekmovanje med KLO-ji, med drugim napisal:

»V letu 1947. so bila izvršena velika investicijska dela. Zgradili smo več tovarn, — med njimi moderne Titove zavode v Ljubljani, stanovanjskih hiš, cest, mostov itd. Skupno s potrebami za državno administracijo smo izdali za vse to nad 1 milijardo 400 milijonov din. Če s to številko primerjamo vplačila davkoplačevalcev, kmetov ter obrtnikov in drugih svobodnih poklicev v znesku 70.108 000 din, oziroma 165.503.000 din, ali skupaj 235.611.000 din, potem vidimo, kako skromen delež odpade nanje in kako ogromen je delež delavstva pri kritju naših potreb, saj smo vse ostalo krili iz dohodkov, ki so jih prispevale naše tovarne, bodisi v obliki dohodnine za l. 1946., bodisi v obliki prometnega davka ali dobička. Če danes postavljamo potrebo po večji davčni disciplini, je torej ne postavljamo zaradi tega, ker bi hoteli z njeno pomočjo reševati neke proračunske težave, temveč predvsem radi tega, da bi se vsi davkoplačevalci dostojno vključili v naše skupne napore za zbiranje sredstev, ki naj pokrijejo vse naše izdatke, povezane z borbo za ustvaritev boljšega življenja vsemu našemu ljudstvu. Davčna nedisciplina je zato zločin nad skupnostjo in jo moramo z vsemi silami zatreti. Pri nekaterih davkoplačevalcih so ti zaostanki iz l. 1945., ogromni pa so skoraj pri vseh skupinah, za katere se izdaja prosta ocena, za leto 1946.«

V mesecu novembru je šlo predvsem zato, da se poživi aktivnost KLO-jev k čemer je pripomogla tudi nova porazdelitev davkov. Tako odpade za gospodarske potrebe KLO-jev 5 % od izplačane vsote davkov, če je KLO v svojem območju dosegel 80 % izterjavo davkov, 10 %, če je dosegel 90 % itd.

Glavna krivda pa, da je davčni položaj pri nas na tako nepovoljni stopnji, pade razumljivo na same davkoplačevalce, ki se ne zavedajo, da jih prav redno plačevanje davkov postavlja v vrsto zavednih članov skupnosti ter loči od onih, ki se nočejo vključiti v naš plan. Mar ni v današnjih časih sramotno, če morajo finančne komisije, ne nekdanji izterjevalni organi, ampak zastopniki splošnih ljudskih koristi, pri ugotavljanju plačilnih sposobnosti davkoplačevalcev predlagati prisilno prodajo. Primer Nagodeta Ivana iz Logatca dokazuje, da se taki prisilni odkupi ne vrše nikdar tam, kjer ni denarja, ampak le tam, kjer je zavednost davkoplačevalca dosti manjša od njegovih denarnih sredstev. Tudi Nagode Ivan iz KLO Logatec, lastnik restavracije edino za davke ni imel denarja. Za leti 1945 in 1946 dolguje 51.000 din. Oblast mu je prodala 3 prašiče in zarubila 2 konja. Gospodar se je ob tej priliki umaknil z doma. Ko so prašiče prodali zadrugi, se je sin informiral, če jih lahko kupijo nazaj, s čemer je dokazal da imajo denar, vendar davka nočejo plačati.

Redno plačevanje davkov prinaša koristi skupnosti in če se odzivajo svoji dolžnosti vsi delavci in nameščenci, se bodo morali odzvati seveda tudi kmetje, obrtniki in svobodni poklici. Kot funkcionarji na KLO jih bodo člani sindikata najlažje vršili kontrolo in pomagali finančnim odsekom pri odmeri in plačevanju davkov. Zato se delovanje članov sindikata ne sme omejiti le na delo v sindikalnih podružnicah, ampak morajo biti najboljši aktivisti tudi izven tovarne, doma, povsod, kjer vidijo, da bo njihovo delo potrebno in koristno.

Prvi udarniki tovarne „Induplati“ v Jaršah pri Domžalah

Na slovesni proslavi 30letnice Velike socialistične oktobrske revolucije je bilo v novem Sindikalnem domu v Tovarni platnenih izdelkov v Jaršah proglašenih prvih 13 udarnikov iz vrst najboljših delavcev in nadaljnjih 237 pohvaljenih in nagrajenih.

Kakor večina udarnikov, so tudi ti preprosti, skromni ljudje, ki so po večini preživeli trdo mladost in znajo zato ceniti pridobitve narodnoosvobodilne borbe.

Juhant Jožefa izhaja iz delavske družine, kjer je bilo 10 otrok. Dela kot previjalka na posebnem stroju votek za gasilske cevi. V proizvodnji prekaša sodelavke, ki so dosegale na istem stroju le 40%.

Zupanc Jera je pravi lik delavke. Rojena je bila na Westfalskem, kjer je bil njen oče rudniški kovač. Po

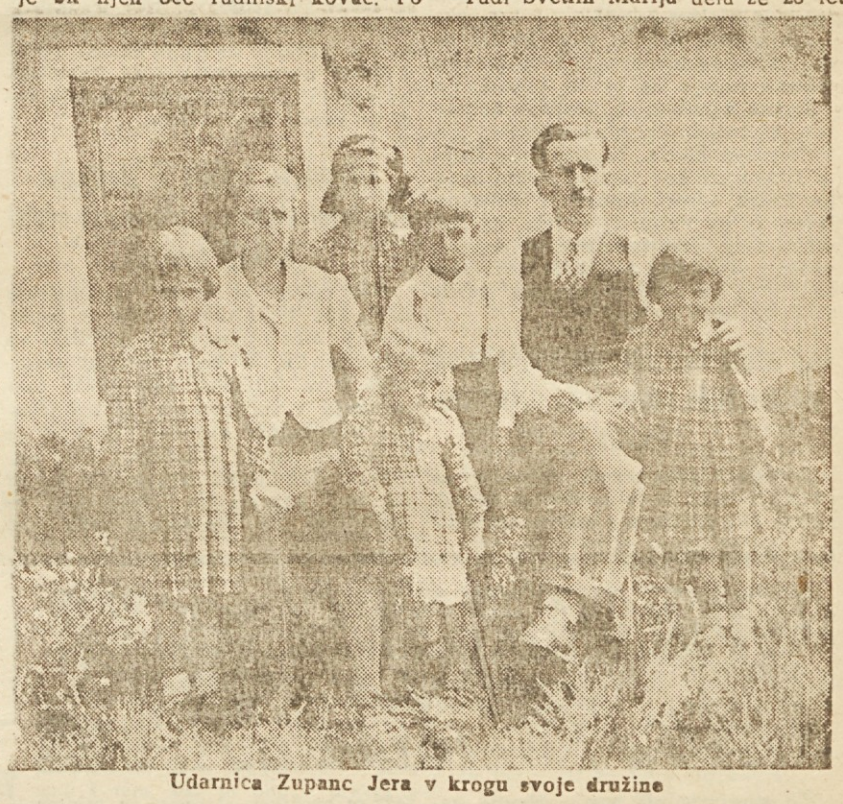

Udarnica Zupanc Jera v krogu svoje družine

prvi svetovni vojni se je vrnila v domovino in je kot 14letna deklica pričela delati v Steklarni v Hrastniku. Ko ji je bilo 17 let, se je poročila. Pustila je delo v tovarni in se vsa posvetila svoji družini. Danes ima veliko družino, sedem otrok v starosti 2 do 18 let. Težka so bila prva leta njenega zakona. Mož ni zaslužil toliko, kolikor je potrebovala družina in zato je Jera spet stopila v tovarno. Bilo je to pred osmimi leti. Od takrat je zaposlena vseskozi pri raztezalnem stroju in sodelavke prekaša za 29%. Vkljub večletnemu delu v tovarni je svoji družini skrbna mamica in vestna gospodinja.

Žargi Ignac že 23 let dela pri cropping stroju. Pri tem stroju sta bila vedno zaposlena po dva delavca. Zadnje mesece pa opravlja zaradi pomanjkanja delovnih moči in ker je marljiv in spreten delavec, dela to sam. V zadnjih mesecih je povečal proizvodnjo za 22%.

Cotman Darinka, mladinka, dela že 10 let kot snovalka, z vso marljivostjo in vestnostjo. Normo presega do 30%.

Ložar Marija dela že 19 let pri navijalnem stroju. V tem času si je pridobila toliko delovnih izkušenj, da danes z lahkoto prekaša normo za 27%.

Dolinar Katarina, otrok iz delavske družine ki je imela 11 bratov in sester je prišla v tovarno s 17 leti. Postala je tkalka in je danes ena najstarejših in najbolj izvežbanih delavk.

Kavčič Jerica dela že 12 let na križnem stroju. Normo prekaša za 24% in je po svoji vestnosti in natančnosti vzor sodelavkam.

Florjančič Ivanka in Jožefa sta sestri, delavki že od rane mladosti. Preden sta prišli v »Induplati« sta bili šivalki v tovarnah slamnikov. Delali sta v raznih tovarnah v Češki, Nemčiji, Avstriji in Rumuniji. Dobro poznata tuj kruh, zato znata ceniti domačega. Delata že dolga leta pri navijalnem stroju v pripravljalnici ter prekašata normo za 23%.

Tudi **Svetlin Marija** dela že 23 let kot navijalka v pripravljalnici. Normo presega za 22%.

Kopitar Katarina dela že 19 let pri votkovem navijalnem stroju v pripravljalnici. Tudi ona presega normo za 21%.

Levec Franc, mladinec je prišel v tovarno pred štirimi leti. Komaj 17letni je odšel leta 1943 v partizane. Bil je v Šlandrovi brigadi vse do letos. Ko je bil demobiliziran, se je vrnil nazaj v tovarno ter začel delati pri česalnem stroju v predilnici. Kaj kmalu je pokazal, da se je iz borca NOV in JA spremenil v borca dela. S svojo delavnostjo in vztrajnostjo je povečal zmogljivost dela na stroju ter stalno znatno prekaša sodelavce.

Jankovič Frančiška je že dolga leta zaposlena pri križnem stroju in tudi ona znatno prekaša normo.

Naj sledijo tem prvim udarnikom v tekstilni tovarni »Induplati« novi udarniki — junaki dela in graditelji naše boljše bodočnosti! R. I.

Fizkultura

I. konferenca Odbora za telesno vzgojo pri FZJ

Sindikalni fizkulturni aktivi bodo medsebojno tekmovali samo v okviru fizkulturnega društva, v katerem so vključeni

18. in 19. novembra je bila v Beogradu I. konferenca Fizkulturne zveze Jugoslavije, katere so se udeležili člani republiških odborov za splošno telesno vzgojo pri republiških fizkulturnih forumih. Konference so se udeležili tudi vodje oddelkov za fizkulturo in šport pri republiških glavnih odborih Enotnih sindikatov in vodja za fizkulturo in šport pri CO ESJ, tov. Zlatko Pintar.

Na tej konferenci so sprejeli zelo važne sklepe za razvoj, enotnost in osnovo fizkulturnega gibanja. Rešili so vprašanje odnosov osnovnih sindikalnih organizacij do fizkulturnih društev. Odpravili so nezdravo tendenco, ki se je pojavila v nekaterih sindikalnih podružnicah o nekakšni ločeni, oddvojeni fizkulturi od enotnega fizkulturnega gibanja, ki je prehajala v sindikalno fizkuturo. Skratka, na tej konferenci so postavili realne temelje za načrtni razvoj fizkulturnega življenja.

S splošno telesno vzgojo bomo dvignili kakovost in enotnost fizkulture

Enotnega dela, ki bi povezovalo vse fizkulturnike, do sedaj nismo imeli. Vsak fizkulturnik se je udejstvoval samo v svoji disciplini: nogometaši, samo v nogometu, plavači v plavanju itd. Gojili so enostransko fizkulturo in se izživljali samo v ozkem krogu tiste discipline, v kateri so se udejstvovali. S splošno telesno vzgojo, v kateri se bo moral udeleževati vsak fizkulturnik za vsestranski razvoj, bomo dvignili ne-le kakovost fizkulture, temveč bodo fizkulturniki, ki so do sedaj gojili samo eno disciplino, prišli pri splošni telesni vzgoji v dotik s fizkulturniki-specialisti posameznih disciplin in s tem širili tovarištvo, izkušnje in enotnost fizkulture.

Konferenca je sprejela sklep, da se bo pripravil tečaj za splošno telesno vzgojo, ki se je že pričel pri FISAJ-u. Absolventi tega tečaja bodo potem organizirali podobne tečaje v svojih republikah in absolvirali te tečaje na okrajih. Na ta način bomo vzgojili najnujnejše število vaditeljev za splošno telesno vzgojo.

Na občnih zborih, ki se vršijo sedaj, moramo stremeti, da bo splošna telesna vzgoja na prvem mestu. Popolnoma zgrešeno je stališče nekaterih, ki trdijo, da nimajo dovolj fizkulturnega kadra. Za današnje število fizkulturnikov imamo fizkulturnega kadra dovolj. Kader je treba poiskati in ga vključiti v delo. Za številčni dvig fizkulturnikov, ki je predviden v petletnem planu, je predviden tudi dvig od odgovarjajočega števila fizkulturnega kadra.

Tudi tekmovanja sindikalnih fizkulturnih aktivov bodo organizirala fizkulturna društva

Delegati posameznih republik so poročali kako in v koliko so izvedli sklepe IV. plenuma z ozirom na splošno telesno vzgojo. Pri vseh fizkulturnih zvezah so že formirali odbore in začeli z delom. V teh odborih so tudi člani množičnih organizacij; sedaj ustanavljajo podobne odbore na okrajnih fizkulturnih odborih v društvih in aktivih. V tem pogledu ima največ težkoč Črna gora, ki ima najmanj tradicije in kjer se fizkulturno življenje odraža le v nogometu.

Poleg tega je konferenca rešila tudi probleme, ki najbolj zanimajo sindikalne fizkulturne referente in pri katerih je prišlo do protislovja. Po sindikalni liniji se je fizkultura razvijala po svoje, izven fizkulturnih forumov. Sindikalne podružnice so prirejale medsebojna tekmovanja, pa tudi tekmovanja v republiškem merilu, ne da bi obvestile o tem fizkulturne forume. Taka tekmovanja so z ozirom na slabo organizacijo in neizkušenost sindikalnih fizkulturnih referentov bolj škodovala, kakor koristila. Nekateri so smatrali tekmovanje po sindikalni liniji kot nekaj povsem oddvojenega od enotnega fizkulturnega gibanja. Imeli smo primere, da so kaznovani igralci smatrali, da jih pri tekmovanju po sindikalni liniji ne veže kazen, ki jo je izrekla FZS in tako je pri teh tekmovanjih prišlo do ponovnih disciplinskih prekrškov. Nastajala je dvojna linija, ki je bila na tej konferenci rešena, in sicer tako, da vse fizkulturno delo vodijo in organizirajo fizkulturni forumi, ker drugače biti ne more. *Vsa tekmovanja bodo organizirala fizkulturna društva, tudi tekmovanja sindikalnih fizkulturnih aktivov. Tudi vsa tekmovanja navzgor bodo organizirali fizkulturni forumi.* Na ta način je bila postavljena enotnost fizkulture na realno osnovo in odstranjena so bila vsa individualna tolmačenja nekaterih članov sindikalnih organizacij. Pogosto smo govorili na sestankih ali čitali v časopisih o slabih odnosih med nekaterimi fizkulturnimi društvi na eni in SFA na drugi strani. Ponekod so bili ti odnosi tako slabi, da so zavirali fizkulturni razvoj. Fizkulturno društvo je delalo po svoje, fizkulturni aktiv po svoje; ni bilo medsebojnega razumevanja. Drug na drugega so valili krivdo in s tem skušali opravičevati nerazumevanje za fizkulturno vzgojo. S tem sklepom je bila tudi ta zmeda odpravljena.

Fizkulturna društva in sindikalni fizkulturni aktivi se bodo morali odslej tesneje povezati

Vse tekme bo odslej organiziralo in vodilo fizkulturno društvo. Sodelovanje med njima se bo odražalo na tekmovanjih, ki bodo rezultat skupnega dela. Odpadla bodo razna tekmovanja v mnogobojih in tekmovanja sindikalnih aktivov. Sprejet je bil enoten načrt, po katerem bodo tekmovala fizkulturna društva in aktivi po vsej Jugoslaviji. Tekmovalci so razdeljeni po starostnih skupinah: tekmovanje pionirjev in pionirk od 10. do 14. leta, mladincev in mladink od 14. do 18. leta, članov in članic nad 18 let; moško skupino tvori osem tekmovalcev, žensko 8 tekmovalk. Tekmuje se najprej v podružnici sami za prvenstvo posameznikov.

Vsa tekmovanja navzgor pa organizirajo fizkulturni forumi. *Člani* bodo tekmovali v sedmeroboju; 1. del izletne vaje za leto 1948; 2. tek na 100 m; 3. met krogle ali kamenja 7.25 kg; 4. skok čez konja; 5 spretnostne vaje; 6. skok v višino in 7. tek na 1000 m. *Članice:* 1. del izletne vaje za leto 1948; 2. tek na 60 m; 3. met bombe 600 g; 4. vaje na gredi za bronasti fizkulturni znak; 5. skok v daljavo; 6. akrobatika in 7. tek na 500 m. Sprejeli so tudi enotne ocenjevalne tabele, da bodo vse republike ocenjevale enotno.

Naloge splošne telesne vzgoje

1. Izoblikovati nov lik človeka, lik zavestnega in sposobnega graditelja in branilca nove Jugoslavije; 2. razvijati delovno in obrambno sposobnost in ljubezen do domovine; 3. razvijati moč, brzino, vztrajnost, spretnost, hitrost reagiranja, marljivost, smelost, odločnost, samoobvladanje, samostojnost itd.; 4. dvigati smisel za organizacijo, smisel za splošno in iniciativno delo za skupnost in razvijati potrebne lastnosti za obrambo pridobitev narodne osvobodilne borbe: tovarištva, čut dolžnosti in odgovornosti; 6. fizkultura bo služila za razvedrilo in s tem ustvarjala dobro razpoloženje in veselje do življenja in dela.

Fizkulturna zveza Jugoslavije bo izdala okvirni program, ki bo služil funkcionarjem za izvajanje splošne telesne vzgoje.

Na konferenci so pretresali tudi petletni fizkulturni plan o dvigu strokovnega kadra v FLRJ in v posameznih republikah; ter uvedbo enotne statistike, organiziranje tečajev ter materialne pogoje za splošno telesno vzgojo. Odbor za splošno telesno vzgojo pri FZJ bo v kratkem izdal priročnik s slikami, ki nam bo prikazal, kako si lahko orodje in opremo naredimo sami in kako važno je, da ne čakamo na najmodernejše naprave, temveč da takoj začnemo z delom.

Odbori za splošno telesno vzgojo se morajo ustanoviti tudi po fizkulturnih aktivih. Naloga sindikalnih organizacij je, da pomagajo fizkulturnim društvom pri formiranju odborov za splošno telesno vzgojo, da jim pomagajo pri organizaciji tečajev za voditelje splošne telesne vzgoje, kajti od teh tečajev je odvisna hitra in uspešna izvedba sklepov IV. plenuma Fizkulturne zveze Jugoslavije in I. konferenca Odbora za splošno telesno vzgojo pri Fizkulturni zvezi Jugoslavije.

P. E.

Spominski dnevi v decembru

3. XII. 1867. Rojen v Ložu na Notranjskem pravnik in humorist Fran Milčinski (Fr. Ž. — Fridolin Žolna).
3. XII. 1800. Rojen France Prešeren v Vrbi na Gorenjskem.
6. XII. 1936. V ZSSR je sprejeta nova ustava — Stalinova.
6. XII. 1936. Umrl Emil Adamič v Ljubljani. Najbolj plodovit in prilju bljen slovenski skladatelj, ki je napisal preko — 1000 skladb.
7. XII. 1941. Japonska napade Anglijo in Ameriko.
8. XII. 1941. Začetek prve ruske zimske protiofenzive.
11. XII. 1918. Umrl Ivan Cankar v Ljubljani.
15. XII. 1941. Pred Beninčasovim tribunalom v Ljubljani so bili obsojeni na smrt narodni heroj Ljubo Šercer in tovariši. Usmrtitev je bila izvršena 22. XII. 1941 v bližini Tomišlja pri Ljubljani.
21. XII. 1879. Rojen Josip Visarionovič Stalin.
22. XII. 1936. Umrl mladi, 32letni sovjetski pisatelj Nikolaj Ostrovski. Napisal je med drugim roman »Kako se je kalilo jeklo«.
25. XII. 1941. Velike borbe v Dražgošah na Gorenjskem; ubitih 1227 Nemcev.
26. XII. 1825. Rojen slikar Janez Wolf.
27. XII. 1942. Prvi kongres USAOJ-a v Bihaču.
28. XII. 1789. Prva celovečerna slovenska predstava v Ljubljani: Linhartova »Županova Micka«. To je bil za Ljubljano revolucionaren (v istem letu je francosko ljudstvo napadlo Bastillo) in kulturen dogodek. Tedanji ljubljanski list je napisal: Ves narod je ponosen na svoje igralce, ki so položili temelj slovenskemu gledališču.

Iz naših tovarn in ustanov

Že 15. novembra so prekoračili letni plan

V državni lestni industriji obrat II Cerknica je v zabojarni 15. novembra zjutraj završalo med delavci: »Dosegli smo plan.« Ta uspeh pa ni bil dosežen brez truda. Ves delovni kolektiv se je namreč pri delu zavedal, da mora na vsak način obdržati prehodno zastavico, ki so jo prejeli 1. maja. Takrat so sklenili, da bodo plan mesec dni pred koncem leta — sedaj pa so to obvezo 16 dni predčasno izpolnili in prehiteli vse ostale obrate v podjetju. Na državni praznik 29. novembra pa bodo najboljši dobili priznanje za svoje delo — ko bo proglasitev udarnikov.

G. S.

Proglasitev udarnikov v Triglavski tiskarni

Tudi v grafični industriji se je normirano delo razmahnilo in zaznamuje vidne uspehe. Z načrtnim delom, točno statistiko in medsebojnim tekmovanjem izpolnjuje grafično delavstvo svoje naloge in obveznosti v petletnem planu. Tako je sindikalna podružnica Triglavske tiskarne proglasila devet najboljših za udarnike, med njimi trikratnega udarnika tov. Blokarja in dvakratna udarnika Przyhodo in Juvana.

Tov. *Blokar Stane* je bil tokrat že tretjič proglašen za udarnika. Poklic črkostavca opravlja 17 let. V zadnjih treh mesecih je presegal normo pri lomljenju knjig in revij za 47%, v mesecu avgustu celo za 55%. Poleg tega je predsednik sindikalne podružnice.

Tov. *Juvan Stane*, dvakratni udarnik, je črkostavec, ki je presegal normo v zadnjih mesecih pri stavljenju tabelaričnega stavka povprečno 34 odstotkov. V podružnici opravlja tajniške posle v zadovoljstvo vsega članstva.

Tudi tov. *Przyhoda Rudolf* je bil sedaj drugič proglašen za udarnika. Kot tiskarski strojnik opravlja svoj poklic že 12 let. Normo presega povprečno za 31%. Za dvig strokovnih kadrov z veseljem prenaša svoje znanje vsem, zlasti pa mladini, ki ji je vzoren vzgojitelj in vodnik.

Prvič so bili proglašeni za udarnike strojna stavca *Pirkovič Božidar* in *Jeločnik Stane* ter knjigoveški pomočnik *Mayer Helmut*. Vsi so visoko prekoračili svojo normo. Za tovariši pa ne zaostajajo delavke Triglavske tiskarne. Tri so si priborile časten naziv udarnika. 55 let je že stara *Oblak Marija*, a kar pomladila se je pri svojem knjigoveškem delu. 38 let že opravlja to delo in najtežje bi ji bilo, kakor sama pripoveduje, če bi morala zapustiti delavnico in oditi v pokoj. Med vojno je od vsega početka pridno delala v OF, njen sin pa je bil ustreljen kot talec. Druga knjigoveška delavka je udarnica *Arko Jožica*, ki presega normo povprečno za 34%. Kot prva vlagalka pa je bila proglašena za udarnico tov. *Zavodnik Iva* za preseženo normo 21%.

Po proglasitvi udarnikov so prejeli nagrade tudi najboljši učenci podjetja tovariši *Stopar Rajko, Filipčič Viktor, Hočevar Janez in Martinčič Zdravko.*

E. G.

Sindikalnim podružnicam in naročnikom »Delavske enotnosti«

Vse naročnike in sindikalne podružnice opozarjamo, da smo priložili današnji številki poštne položnice. Vsak naročnik naj nakaže že v prvih dneh vso še neporavnano naročnino — Sindikalne podružnice naj prav tako zberejo naročnino od svojih članov in poskrbijo, da ne bodo z naročnino v zaostanku.

Izpolnite svojo dolžnost do svojega lista še danes in ne odlašajte s plačilom naročnine.

Uprava

Urejuje uredniški odbor. Glavni urednik T. Seliškar. — Uredništvo (telefon 45-38) in uprava (telefon 20-42) v Ljubljani, Miklošičeva c. 22/II. — Izhaja vsak petek. Mesečna naročnina 12 din. Štev. čekovne nakaznice 60-7005-012. Tiska Prosvetna tiskarna.

Ko smo izpolnili svojo glavno nalogo — od 19. do 24. julija smo pognali v zrak 41 vrtalnih stolpov, trinajst petrolejskih cistern in tri tovarne za destilacijo nafte — smo se pomaknili v globel ob reki Gnilici. Nemške in ogrske čete so že zavzele vse višine, ki so gospodovale nad to globeljo, utrjevale so jih in kopale jarke v kamenita tla.

Sovražnik se je oklepal obrambne taktike. Računal je s tem, da se bomo izčrpali in da bomo porabili vso municijo, med tem pa, da bo strnil okrog nas tako trden obroč, da ne bo mogla živa duša uiti iz njega. Kakor so pripovedovali ujetniki, da je nemško poveljstvo izdalo ukaz, da me je po vsej sili treba ujeti živega.

ODHOD Z GORA

V bojih za višine, za ugodnejši položaj v gorah so se partizani prebijali skozi en sovražni obroč in so bili spet v drugem obroču. Čedalje više v gore smo se vzpenjali. Da bi svobodneje manevrirali, smo predelali vse vozove v vozičke z dvema kolesoma, nato smo se morali odreči tudi tem — morali smo prtljago tovoriti in nositi ranjence na nosilnicah.

Vse kolikor toliko širše vozne poti so nadzirala nemška letala. S svojim težkim orožjem, s topovi in minometi smo se prebijali po stezicah, ki so bile znane samo tukajšnjim hribovcem — huculom. Ti so nam dajali vodnike — drzne lovce. Z njihovo pomočjo smo hodili včasih po krajih brez kakršne koli steze, prebijali smo se skozi goščavo podrtega drevja, skozi pragozdove in gosto mogočno praprot, kjer so se noge skoraj pogrezale v mahu sedaj pa drsele po vlažnih skalah. Tu se je rodil nov marš naših partizanov:

Po visokih in strmih gorah,
Tam, kjer Bistrica teče grmé,
Po samotnih cestah in stezah
Osvajalca teptajo Kovpaka ljudjé.

Pogosto je bilo treba krepkeje pritegniti pas: vode in soli je bilo v gorah na pretek, toda glede živeža nam je slaba predla. Iz zadrege so nam pomagali pastirji, ki so pasli živino po gorskih pašnikih in so kar tu pripravljali v ogromnih kotlih sir iz ovčjega mleka. Nemci so izdali ukaz: staroste morajo prignati vso živino v dolino, sicer jih bo doletela smrtna kazen. Prebivalci pa so kljub temu našli možnost, da so nam pomagali. Partizani so neprestano lovili »izgubljene« krave: gonili so jih k nam huculski pastirji, da bi nam bile na razpolago.

Po nekaj dnevih marša v gorah, ki nas je do kraja izčrpal, smo se v boju pretolkli do vasi Poljance, ki stoji dva kilometra od češkoslovaške meje. In tu smo spet ugotovili, do so vse vrhove nad nami zasedli Nemci in Ogri.

Nemška letala nam niso dopuščala, da bi gonili konje na pašo, in tako so konji tako oslabeli, da je bilo nesmiselno, da bi jih še zapregali. Spoznali smo, da se s topovi in minometi ne bomo pretolkli z gora. S težkim srcem je bilo treba dati ukaz: »Topovske baterije in baterije minometov naj porabijo vso municijo v boju proti sovražniku in naj potem uničijo materialni del«.

Ali so ta dan naši topničarji in minometalci podkurili Nemcem! Nemško topništvo je sicer skušalo odgovarjati, pa je hitro utihnilo.

Ko so potrošili vso municijo, so privezali borci in komandanti k topovom vrečice z dinamitom, prižgali netilne vrvice, se umaknili v stran in sneli pokrivala z glav. Pri duši nam je bilo, kakor da pokopavamo svoje prijatelje. Mnogim so stopile solze v oči. Ko se je razlegla strašna eksplozija, je bilo nekaj minut popolna tišina. Potem sem slišal, kako je nekdo po tihem rekel:

— Nič hudega, tovariši, saj smo že tako dolgo uporabljali tole orožje da se je že čisto izrabilo.

Nekdo drug pa se je jezno oglasil:

— Lepa tolažba takale tolažba!

To je bilo 29. julija zvečer. Ponoči so partizani z nenadnim napadom na nož prebili še en sovražnikov obroč.

Pomikali smo se proti gori Ševki. Z druge strani je hitel k tej gori 26. esesovski polk. Mi smo bili prvi.

31. julija zvečer so se partizani po dveh dneh neprestane hoje, ko so kar padali od utrujenosti in bili popolnoma onemogli od lakote, namestili v rovih, poraslih s travo, ki so jih izkopali na gori Ševki ruski vojaki že med prvo svetovno vojno.

Polastili smo se vrha. Sedaj so bili Nemci pod nami. Ob zori smo pričakali vrste esesovcev, ki so se vzpenjali po skalah in prebijali skozi grmovje k vrhu Ševke, z uničujočim ognjem z vrha.

Dva dni je trajal boj na Ševki. Ob pomoči devetih bombnikov nas je nasprotnik napadal z zahoda, severozahoda in juga. Toda ob vsakem napadu smo ga pognali nazaj h gorskemu podnožju.

S Ševke smo jo tako srečno popihali ponoči po gozdni stezici na sosedno goro Vovtorub, da Nemci tega še zapazili niso, čeprav so povsod prežali na nas. 3. avgusta se partizani na gori Vovtorub niso mogli dovolj nasmejati, ko so gledali, kako nemški letalci z bombami razbijajo zapuščeno Ševko.

Počitek nam je bil nujno potreben. Videl sem, da niso popolnoma onemogli samo konji, temveč tudi ljudje. Toda o počitku ni bilo niti govora. Neštéto sovražnikovih obročev smo že prebili in vendarle smo bili še vedno v obroču. Krog gore Vovtorub so bile velike sovražnikove posadke v Nadvorni, Pasečni, Jaremči, Zeleni in Deljatinu Kje naj se pretolčemo? Kje Nemci ne pričakujejo udarca? Sprejeli smo drzen sklep: spustili se bomo v dolino Pruta, k mestu Deljatinu, glavnemu nemškemu oporišču v tem delu Karpatov, križišču vseh železnic in cest.

Ali je moglo priti Nemcem na misel, da bomo tvegali pot preko Deljatina? In tvegali smo zares mnogo. Pred pohodom sem dal povelje: »Vsi brez izjeme se morajo zavedati, da je treba zastavljeno bojno nalogo izpolnjevati dotlej, dokler je še kak — in čeprav je sam — človek, ki je še sposoben za boj. Edino naše prizadevanje mora biti!«

— Naprej, napadajoči Rdeči armadi nasproti! — je klical Rudnev v svojem govoru, ko je pred bojem dajal navodila za boj pri Deljatinu.

Nikoli še ni govoril tako navdušeno kakor to noč. Ustavil je konja na cestnem obronku in pustil partizanske kolone mimo.

Od prvih dni naše hude, neenake borbe v gorah dalje so bile vesti, ki smo jih dobivali po radiu iz »Velike dežele«, ena bolj radostna ko druga. Na Karpatih smo izvedeli, kako so bili Nemci razbiti na kurskem loku. Ko se je naša kolona spuščala z gora, da bi se pretolkla pri Deljatinu, so partizani pozabljali na utrujenost in lakoto ob misli, da se Rdeča armada bliža našim rodnim okrajem na Sumščini in da bo danes ali jutri že v Putivlju, Gluhovu, Šaliginu. Da, šli smo napadajoči Rdeči armadi naproti!

Ni mi mogoče opisati, kako veselo so se razlegali to noč vzpodbujajoči klici, ki jih je Rudnev s konja klical partizanskim vodom, ko so korakali mimo:

— Naprej! Naj živi Rdeča armada!

— Naprej! Naj živi veliki Stalin!

(Nadaljevanje)